

Σ' αυτό το τεύχος...

Διπλή μάχη 3

Η κρίση των τροφίμων 4

Αριστερά

**Συμμετοχή στην κυβέρνηση
ή στο κίνημα;** 5

ΝΑΤΟ

Πολεμικός Εμπρηστής 9

Αμερικανικές εκλογές

Δίψα για αλληλεγγύη 13

Κρίση

**Από τις τράπεζες σε όλη την οικονομία,
την ιδεολογία, την πολιτική** 16

Σχοιές

**Η υποταγή στον "Νόμο-Πλάισιο"
δεν είναι δημοκρατία** 20

90 χρόνια ΣΕΚΕ

Οι κρίσιμες μάχες του Μεσοπολέμου 23

Αίγυπτος

Ένα νέο εργατικό κίνημα 26

Βιβλιοκριτική

29-34

Τάσος Κωστόπουλος:
Η απαγορευμένη γλώσσα

Νάννι Μπαθεστρίνι:
Τα θέλησε όλα

Μπάρμπαρα Τζέλαβιτς:
*Η Ιστορία των Βαλκανίων 18ος, 19ος, 20ος
αιώνας*

Λευτέρη Σταυριανού:
Βαλκάνια από το 1453 και μετά

Βίκτορ Σερζ:
Αναμνήσεις ενός επαναστάτη

**Το «Σοσιαλισμός από τα Κάτω»
είναι το δίμηνο περιοδικό του
Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος**

Ιδιοκτήτης: **Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία**

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου

Επιμέλεια: Λεάνδρος Μπόδαρης

Εξώφυλλο, σελιδοποίηση:

Παντελής Γαβριηλίδης, Αλέξης Καλιέργης
Κεντρική διάθεση: **Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο,**
Φειδίου 14- 16, Τηλ. 210 52 47 584

Για συνδρομές και γράμματα:

Περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω»

Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα

E-mail: sak@sek-ist.gr

Μπορείτε να διαβάσετε το περιοδικό στο internet
στη ιστοσελίδα www.sek-ist.gr/sak.htm

*Anti...
προλόγου*

Διπλή Μάχη

Ο «Σοσιαλισμός από τα κάτω» σε αυτό το τεύχος είναι αφιερωμένος στις μάχες που έχουμε μπροστά μας για να μην περάσει η επίθεση στο βιοτικό επίπεδο της τάξης μας, για να μην συνεχίζουν ΗΠΑ και ΝΑΤΟ να σφάζουν κόσμο στο Αφγανιστάν, στη Μέση Ανατολή, στα Βαλκάνια και τώρα στον Καύκασο.

«60 χρόνια ΝΑΤΟ είναι αρκετά» είναι το σύνθημα του αντιπολεμικού κινήματος που οργανώνει ένα εξαήμερο κινητοποιήσεων σε όλο τον κόσμο. Δεν περιμένουμε, ούτε οργανώνουμε μόνο το πανευρωπαϊκό συλλαλητήριο στις 3-4 Απρίλη 2009 στο Στρασβούργο ενάντια στις φιέστες του ΝΑΤΟ, αλλά ξεκινάμε από τις 20 Σεπτεμβρίου με συλλαλητήρια στην Αθήνα, στο Λονδίνο, σε Βερολίνο και Στουτγκάρδη στη Γερμανία, στη Βιτσέντζα της Ιταλίας, στο Μάλμμε της Σουηδίας.

5 χρόνια είναι πολλά με την κυβέρνηση της Ν.Δ. Από το 2004 το εργατικό κίνημα αντιστάθηκε –συμβασιούχοι, τράπεζες, Ασφαλιστικό, ακρίβεια...Καιρός να τελειώνουμε μαζί τους.

Η Αριστερά έχει τη δυνατότητα να παλέψει για ριζικές λύσεις, για λύσεις που ανοίγουν την προοπτική να απαλλαγούμε όχι μόνο από την κυβέρνηση Καραμανλή αλλά και από το σύστημα που υπηρετεί. Όταν η Αριστερά παλεύει με τέτοιους στόχους κερδίζει. Κερδίζει τις άμεσες καθημερινές μάχες που δίνει ο κόσμος, κερδίζει η ίδια σε δύναμη και κύρος, ανοίγει δρόμους και ορίζοντες για ένα μέλλον χωρίς το άγχος της φτώχειας και τη φρίκη του πολέμου.

Τα άρθρα αυτού του περιοδικού μπαίνουν στη συζήτηση για όλα αυτά...

Πικέτες που κυκλοφόρησαν από το 2004 έως το 2008

Η κρίση των τροφίμων

Το 2008 έχει αναδειχθεί σε χρονιά της χειρότερης διατροφικής κρίσης σε παγκόσμιο επίπεδο. Χώρες που δεν είχαν ιστορικό εξεγέρσεων για λόγους πείνας έχουν βρεθεί στον ίδιο κατάλογο με παραδοσιακά παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων στον Τρίτο Κόσμο. Μαζικές κινητοποιήσεις που μετατράπηκαν σε «ταραχές» έγιναν στο Μεξικό, στο Μαρόκο, στο Ουζμπεκιστάν, στις Φιλιππίνες, στη Σενεγάλη, στο Πακιστάν, στην Αϊτή, στην Υεμένη. Και ταυτόχρονα, όλοι οι δείκτες δείχνουν ότι ένα αυξανόμενο ποσοστό των ανθρώπων που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας μέσα στις ίδιες τις αναπτυγμένες χώρες του καπιταλισμού στην Αμερική και την Ευρώπη αντιμετωπίζουν δυσκολίες να εξασφαλίσουν την καθημερινή τους διατροφή.

Στην Αϊτή, το πρόβλημα είναι τόσο μεγάλο ώστε υπάρχουν οικογένειες που τρέφονται με «μπισκότα» από λάσπη ανακατεμένη με τριμμένα λαχανικών και αλάτι!

Μέσα στις ΗΠΑ, στο Βερμόντ, η εξάρτηση από φιλανθρωπική διατροφική βοήθεια αυξήθηκε κατά 133%. Οι κυβερνήσεις της Αιγύπτου, της Ινδίας και του Βιετνάμ αναγκάστηκαν να επιβάλλουν απαγορεύσεις στις εξαγωγές ρυζιού από το φόβο των ταραχών που μπορεί να προκαλούσαν οι ελλείψεις. Και οι κυβερνήσεις της ΕΕ έχουν αναγορεύσει τη διατροφική κρίση σε «απειλή εθνικής ασφάλειας» γιατί εκτιμούν ότι εξωθεί νέα κύματα προσφύγων

και μεταναστών προς την Ευρώπη.

Η άμεση αιτία αυτής της κρίσης είναι η κατακόρυφη άνοδος των τιμών σε βασικά τρόφιμα. Οι τιμές εξήντα αγροτικών ειδών στα διεθνή χρηματιστήρια αυξήθηκαν κατά 37% το 2007 και 14% το 2006. Το καλαμπόκι ακριβήνε κατά 70% και το ρύζι 100% στο ίδιο διάστημα. Οι υπηρεσίες του ΟΗΕ υπολογίζουν ότι από το καλοκαίρι του 2007 μέχρι το καλοκαίρι του 2008 περίπου 50 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο έπεσαν κάτω από το όριο της πείνας. Κάτω από αυτό το όριο βρίσκονταν ήδη περίπου 1 δισεκατομμύριο άνθρωποι, ενώ 18.000 παιδιά πεθαίνουν καθημερινά από προβλήματα υποσιτισμού. Το σημερινό κύμα ανατιμήσεων έρχεται να επιδεινώσει ένα ήδη τραγικό πρόβλημα πείνας μέσα σε έναν κόσμο αφθονίας.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που προκαλούν αυτή την καταστροφική άνοδο των τιμών των αγροτικών προϊόντων διατροφής. Όλοι έχουν να κάνουν με τις παρανοϊκές επιλογές του κέρδους.

Η αύξηση της τιμής του πετρελίου όχι μόνο ανεβάζει το κόστος των λιπασμάτων, της παραγωγής και της μεταφοράς των τροφίμων, αλλά και σπρώχνει προς την αφιέρωση εκτάσεων για την καλλιέργεια πρώτων υλών για καύσιμα: καλαμπόκι για αιθανόλη, σόγια για ντίζελ και άλλα υποκατάστατα της βενζίνης. Ήδη το 20% του καλαμπόκιου των ΗΠΑ πάει σε τέτοιες χρήσεις αντί για τροφή. Ένα αυξανόμενο

μέρος της φυτικής παραγωγής στρέφεται επίσης προς τις ζωοτροφές τις οποίες απαιτεί η βιομηχανία παραγωγής κρέατος. Η εκτροφή αγελάδων με ελεύθερη βοσκή στο γρασίδι δεν είναι οικονομική με τα κριτήρια των μεγάλων επιχειρήσεων που μας χάρισαν τις τρελές αγελάδες. Τρίτος παράγοντας είναι η διαρκής μείωση των καλλιιεργήσιμων εκτάσεων καθώς η γη καταπατείται για άλλα «αναπτυξιακά έργα». Υπολογίζεται ότι στην Κίνα χάνονται κάθε χρόνο περίπου 10 εκατομμύρια στρέμματα που ήταν αφιερωμένα στην παραγωγή ρυζιού.

Πάνω σε όλα αυτά έρχεται να προστεθεί η κερδοσκοπία στα διεθνή χρηματιστήρια. Μετά το σκάσιμο της φούσκας των μετοχών «νέας τεχνολογίας» στις αρχές αυτής της δεκαετίας, κερδοσκοπικά κεφάλαια στράφηκαν στη φούσκα των στεγαστικών δανείων και των ακινήτων. Με τα προβλήματα και σε αυτόν τον τομέα, η κερδοσκοπία αναζητεί πιο σταθερές αξίες, όπως οι πρώτες ύλες και τα τρόφιμα...

Το σφέλη από την άνοδο των τιμών δεν κατευθύνονται στους αγρότες. Το αντίθετο μάλιστα. Οι αγροτικοί πληθυσμοί είναι αυτοί που κατεχοκύν τροφοδοτούν τις γραμμές των φτωχών στις παραγκουπόλεις που απειλούνται από την πείνα. Στην κατεύθυνση αυτή συνεργάζονται πολλοί παράγοντες. Οι μεγάλες βιομηχανίες τροφίμων και οι αλυσίδες σούπερμάρκετ ανοίγουν διαρκώς την ψαλίδα ανάμεσα στις τιμές παραγωγού και τις τιμές στα ράφια των πόλεων. Οι κυβερνήσεις, είτε κάτω από την πίεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, είτε για να υπηρετήσουν τη ντόπια εξαγωγική βιομηχανία υιοθετούν πολιτικές κατάρτησης των επιδοτήσεων προς τους παραγωγούς και ενισχύουν τη συγκέντρωση της γης σε λίγες μεγάλες επιχειρήσεις που μπορούν να κλείνουν συμφωνίες με τις πολυεθνικές των τροφίμων. Η σημερινή κρίση με την άνοδο των τιμών επιτείνει αντί να απαλύνει την μακροπρόθεσμη τάση του συστήματος να μετατρέπει τους μικρούς καλλιεργητές σε φτωχούς άνεργους των πόλεων.

Υπάρχει, όμως μια δύναμη που μπορεί να βάλει χέρι σε όλη αυτή την καταστροφική κερδοσκοπία. Η οργανωμένη εργατική τάξη είναι αναγκασμένη να συγκρουστεί με την ακρίβεια για να προστατέψει τα μεροκάματα που κινδυνεύουν. Ο αγώνας αυτός οδηγεί σε σύγκρουση με τα ίδια ακριβώς συμφέροντα που προκαλούν την παγκόσμια διατροφική κρίση: με τους τραπεζίτες, τους βιομήχανους, τους εμπόρους και τους εφοπλιστές που πλουτίζουν από αυτό το σκάνδαλο. Τα συνδικάτα μπορούν να συνδέσουν τις απεργίες για αυξήσεις στους μισθούς με τα ευρύτερα αντικαπιταλιστικά αιτήματα ενάντια στους εμπόρους της πείνας. Αρκεί η Αριστερά να κάνει δική της υπόθεση αυτή τη μάχη.

Αριστερά

Συμμετοχή στην κυβέρνηση ή στο κίνημα;

Η κυβέρνηση μπαίνει στο φθινόπωρο με εξελίξεις που δυσκολεύεται να αντιμετωπίσει. Ο Καραμανλής κάνει τη δήλωση «Μέτρα ή χάος» που από μόνο του δείχνει τα αδιέξοδα. Αδιέξοδο στην οικονομία, στην πολιτική ακόμα και στο ίδιο του το κόμμα. Για να περάσει το νόμο για την αλληλεγγύη στις συλλογικές συμβάσεις των ΔΕΚΟ, αναγκάστηκε να αντικαταστήσει τον βουλευτή Γ. Μανώλη από το Θερινό Τμήμα της Βουλής. Το ΠΑΣΟΚ κυκλοφορεί βίντεο που αποκαλύπτει αλληλεγγύη ψηφοδεητών νεοδημοκρατών βουλευτών που ψήφισαν ενάντια στην επίσημη γραμμή στην αναθεώρηση του Συντάγματος. Τα πράγματα έχουν δυσκοιλήσει τόσο πολύ για την κυβέρνηση, ώστε αναγκάζεται να ζητήσει κομματική πειθαρχία σε κάθε νόμο που περνάει από τη Βουλή και να απειλεί με διαγραφές, όχι μόνο τον Τατούλη αλλά βουλευτές που συνεχώς διαφοροποιούνται. Ακόμα και η Ψαρουδά-Μπενάκη έχει μπει στη ομάδα των «αντιπολιτευόμενων» της επίσημης γραμμής.

Στο κέντρο όλων αυτών των διαφωνιών και των ακανθάλων δεν βρίσκεται τίποτα άλλο παρά η επιδείνωση της οικονομικής ύφεσης. Πέραν τον Αύγουστο (2007) όταν ξέσπασε η κρίση των «επισφαλών δανείων» και μια σειρά από τράπεζες σε ΗΠΑ και Βρετανία κόντεψαν να καταρρεύσουν, ο Αιολοσκούφης έκανε δηλώσεις ότι αυτές είναι πολύ μακρινές εξελίξεις και δεν αφορούν την Ελλάδα. Ένα χρόνο μετά αναγκάστηκε να αναγνωρίσει ότι η παγκόσμια ύφεση πλήττει και την Ελλάδα, ότι τα μεγέθη έχουν αντιστραφεί, ο πληθωρισμός ανεβαίνει και πλησιάζει το 5%, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης πέφτει κοντά στο 3%.

Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι τα έσοδα του φετινού προϋπολογισμού (2008) με το ζόρι έχουν φτάσει στο 1/3, ότι το έλλειμμα δεν μπορεί να καλυφτεί, ότι κινδυνεύει η κυβέρνηση «να μπει σε επιτήρηση» από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μόλις πέραν Καραμανλής και Αιολοσκούφης περφηανεύονταν ότι επιτέλους έπαψε η ελληνική οικονομία να είναι σε επιτήρηση που την είχε προκαλέσει το ΠΑΣΟΚ. Το πραγματικό είναι ότι ο μόνος τρόπος για να καλυφθεί τα έλλειμμα είναι η φοροεπιδρομή που ξεκίνησε, οι περικοπές στις δαπάνες του δημοσίου και οι ιδιωτικοποιήσεις κερδοφόρων κομματιών στις ΔΕΚΟ. Το «Μέτρα ή χάος» του Καραμανλή έχει

Ένα φθινόπωρο με την κυβέρνηση στη δίνη της κρίσης και την Αριστερά σε άνοδο. Η Μαρία Στύλλου εξηγεί πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες που ανοίγονται

σαν στόχο να προετοιμάσει αυτήν τη επίθεση και ξέρει πολύ καλά ότι αυτό θα σημάνει σύγκρουση με όλο το εργατικό κίνημα. Δεν μπορεί να ξεχάσει τι σήμαινε πέρσι η μάχη του ασφαλιστικού, ξέρει ότι αυτός ο κόσμος έχει την εμπειρία της μεγάλης προθέρμανσης και δεν πρόκειται να σταματήσει μπροστά σε απειλές.

Ήδη η κυβέρνηση βρίσκεται μπροστά στην πρώτη απεργία για αυξήσεις και προσλήψεις που ξεκινάει στις 15 Σεπτεμβρίου από τους γιατρούς του ΕΣΥ. Τα συνδικάτα της εκπαίδευσης – ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, και ΠΟΣ-ΔΕΠ, έχουν βάλει από την άνοιξη το αίτημα των αυξήσεων στους μισθούς και την αύξηση των δαπανών για την παιδεία. Οι αποφάσεις στα συνέδρια είναι για έναν γύρο γενικών συνελεύσεων και στη συνέχεια απεργίες. Ο ορατός κίνδυνος και φόβος για την κυβέρνηση είναι ότι ο πληθωρισμός όχι μόνο πιέζει για μάχες, αλλά ότι εάν ξεκινήσει μια απεργία, μπορεί να τους τραβήξει όλους. Φοβάται ότι τα πράγματα δεν θα εξελιχτούν όπως η απεργία των δασκάλων το φθινόπωρο του 2006, όπου οι ηγεσίες των άλλων συνδικάτων μπόρεσαν να συγκρατήσουν - με πολλή δυσκολία - είναι αλήθεια - να απλωθεί η απεργία και στους άλλους κλάδους. Η απεργία των νοσοκομείων θα είναι ένα τεστ, και για το ρόλο που θα παίξει η αριστερά στην στήριξη και στο

άπλωμα της.

Το τρίτο και φαρμακερό είναι το μέτωπο «του πολέμου ενάντια στην τρομοκρατία» όπου η κυβέρνηση είναι χωμένη μέχρι τα μπούνια. Οι συγκρούσεις στον Καύκασο σημαίνουν μεγαλύτερες πιέσεις όχι μόνο για την ελληνική διπλωματία, αλλά και για στρατιωτική συμμετοχή. Συμμετέχει σ'έναν πόλεμο που συνεχώς χάνει, κι'αυτό σημαίνει μεγαλύτερο κίνδυνο για την ελληνική μονάδα στη Καμπούλη. Το παράδειγμα των 10 Γάλλων στρατιωτών που σκοτώθηκαν στα τέλη Αυγούστου δεν είναι πια το μοναδικό. Οι συγκρούσεις με τους Ταλιμπάν έχουν φτάσει γύρω από την Καμπούλη.

Δεν είναι, όμως, μόνο το Αφγανιστάν που πιέζει. Η διεύρυνση του ΝΑΤΟ ανατολικά άνοιξε μέχρι τώρα το δρόμο στις ελληνικές τράπεζες και επιχειρήσεις να απλωθούν στην παραευξείνια περιοχή. Τώρα ο ελληνικός κεφαλαισμός χρειάζεται να συγκρουστεί με τον Πούτιν για να στηρίξει αυτή τη επέκταση. Μπορεί η Μπακογιάννη σαν μέλος του ΟΑΣΕ (η Ελλάδα αναλαμβάνει την προεδρία στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ασφαλείας και Συνεργασίας από το Γενάρη) να κρατάει ισορροπίες, αλλά ταυτόχρονα η Σούδα έχει γίνει το ορμητήριο για τα πολεμικά πλοία των ΗΠΑ που πηγαίνουν «ανθρωπιστική» βοήθεια στη Γεωργία.

Αυτές οι εξελίξεις δεν σημαίνουν μόνο συμμετοχή της Ελλάδας σε ένα βάρβαρο πόλεμο, αλλά και αύξηση των στρατιωτικών δαπανών. Για να είναι το γεράκι στην περιοχή, χρειάζεται ακόμα και σε περίοδο ύφεσης και έλλειμμάτων να ξοδεύει ένα μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού για εξοπλισμούς. Πολύ εύστοχο το πρωτοσέλιδο της «Ελευθεροτυπίας» την τελευταία βδομάδα του Αυγούστου που σύγκρινε στρατιωτικές με κοινωνικές δαπάνες και έδειχνε ότι εάν μειώνονταν οι στρατιωτικές δαπάνες θα μπορούσαν να αυξηθούν άμεσα οι συντάξεις, οι μισθοί, και οι δαπάνες για την δημόσια υγεία και παιδεία.

Η οργάνωση των αγώνων και η προοπτική του κινήματος δεν είναι μόνο χρήσιμα για τη σύγκρουση με την κυβέρνηση και με την κυρίαρχη τάξη, είναι καθοριστικά και για την εξέλιξη της Αριστεράς

Οι απεργοί της ΔΕΗ ήταν στην πρώτη γραμμή του πανεργατικού ξεσηκωμού ενάντια στον Ασφαλιστικό νόμο. Η φωτο από την πανεργατική απεργία 19 Μάρτι

Από το Σιάτλ μέχρι το Ασφαλιστικό

Η Αριστερά στην Ελλάδα μεγαλώνει. Το κατέγραψαν οι περιπέτες εκλογές, το κατέγραψαν τα διάφορα γκάλοπ, αλλά πάνω απ' όλα το έχουν καταγράψει οι κινηματικές διαδικασίες: οι απεργίες στα συνδικάτα, οι καταλήψεις στις σχολές, τα συνθήματα στις απεργιακές κινητοποιήσεις, η συζήτηση που γίνεται μέσα στους μαζικούς χώρους. Είναι μια εξέλιξη που δεν ήρθε από το πουθενά, που είναι σωστό να την συνδέει κανείς με την κρίση του σοσιαλφιλελευθερισμού, αλλά που χρειάζεται να προχωρήσει ακόμα περισσότερο. Δεν είναι απλά μια εκλογική τράμπα ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και στην Αριστερά. Μπορεί αυτός ο κόσμος να έχει αυταπάτες για τις αριστερές κυβερνήσεις, αλλά οι ορίζοντές του και οι προοπτικές του είναι πέρα απ' αυτές. Εμπνέεται και προσδοκεί πολύ πιο ριζικές αλλαγές. Οι ρίζες του βρίσκονται στο καινούργιο κίνημα, στις διαδηλώσεις του Σιάτλ και της Γένοβας, στη σύγκρουση με τους G8 και τον πόλεμο του Μπους, στις εμπειρίες της Φλωρεντίας και στους στόχους που έβαζε τότε η ριζοσπαστική αριστερά σε όλη την Ευρώπη «για μια κοινωνία που οι άνθρωποι θα είναι πάνω από τα κέρδη». Αυτές οι συγκρούσεις μπορεί να μην μεταφράστηκαν σε κάθε χώρα σε μια μεγάλη κοινωνική έκρηξη, όπως πολλοί περίμεναν, αλλά αυτό ούτε ομοιογενές είναι, ούτε και σημαίνει ότι αυτή η προοπτική

έχει χαθεί από τις ιδέες και τις ελπίδες αυτού του κόσμου.

Στην Ελλάδα η επιρροή αυτού του κινήματος είναι καθοριστική. Όχι μόνο ήταν δυνατό, αλλά κατάφερε να συνδεθεί με τους εργατικούς αγώνες και αντιστάσεις. Σε σχέση με άλλες χώρες όπως στη Γαλλία ή στη Γερμανία, που το αντιπονημικό κίνημα έμεινε απομονωμένο από τα συνδικάτα και τις απεργίες, στην Ελλάδα το ένα τροφοδότησε το άλλο. Το αντιπονημικό κίνημα συνέχισε και μετά το 2003, χάρη στη στήριξη των συνδικάτων και απεργίες βρήκαν τον πιο ισχυρό συμπαράστατη, στους ακτιβιστές της Γένοβας. Δεν είναι τυχαίο ότι στην Ελλάδα η «γενιά της Γένοβας» σηματοδοτεί για όλους το πιο μαχητικό κομμάτι των αντιστάσεων.

Εάν χάσει η Αριστερά αυτή την εικόνα κινδυνεύει από δυο ειδών λάθη. Το πρώτο λάθος είναι του ΣΥΡΙΖΑ που δια στόματος

Μπορεί αυτός ο κόσμος να έχει αυταπάτες για τις αριστερές κυβερνήσεις, αλλά οι ορίζοντες του και οι προοπτικές του είναι πέρα απ' αυτές. Εμπνέεται και προσδοκεί πολύ πιο ριζικές αλλαγές

Τσίπρα δηλώνει ότι «το κόμμα του θέλει να γίνει η φωνή γ'αυτούς που δεν έχουν φωνή». Ουσιαστικά βλέπει τον κόσμο «βουβό», πράγμα που περιορίζει μέχρι πού μπορεί να ελπίζει η Αριστερά. Το δεύτερο λάθος είναι της υποτίμησης της δύναμης και της δυνατότητας της επαναστατικής αριστεράς να κερδίσει μέσα σ'αυτόν τον κόσμο. Όποιος δεν βλέπει αυτή τη δυναμική φυλάκίζει την επαναστατική αριστερά στο περιθώριο.

Οι ευκαιρίες της Αριστεράς μέσα σ'αυτήν την περίοδο που η Νέα Δημοκρατία είναι στριμωγμένη και το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί, είναι πολύ μεγάλες, αλλά δεν είναι αυτόματες. Η Αριστερά μπορεί να καθορίσει τις εξελίξεις, ιδιαίτερα μέσα σ'αυτή την περίοδο κρίσης και αστάθειας, εάν βάζει προοπτική να απαντάει στις άμεσες προκλήσεις, να οργανώσει και να απλώσει τους αγώνες και τις απεργίες και ταυτόχρονα να παλεύει πραγματικά για μια κοινωνία που θα κυριαρχούν οι άνθρωποι και θα καταργηθεί το κέρδος.

Αυτά τα δυο συνδέονται, αλληλοκαθορίζει το ένα το άλλο και πάνω απ' όλα βάζουν πιέσεις για διαφορετικές συμμαχίες και οργάνωση από τους σημερινούς προσανατολισμούς της κοινοβουλευτικής αριστεράς.

Κυβέρνηση της Αριστεράς:

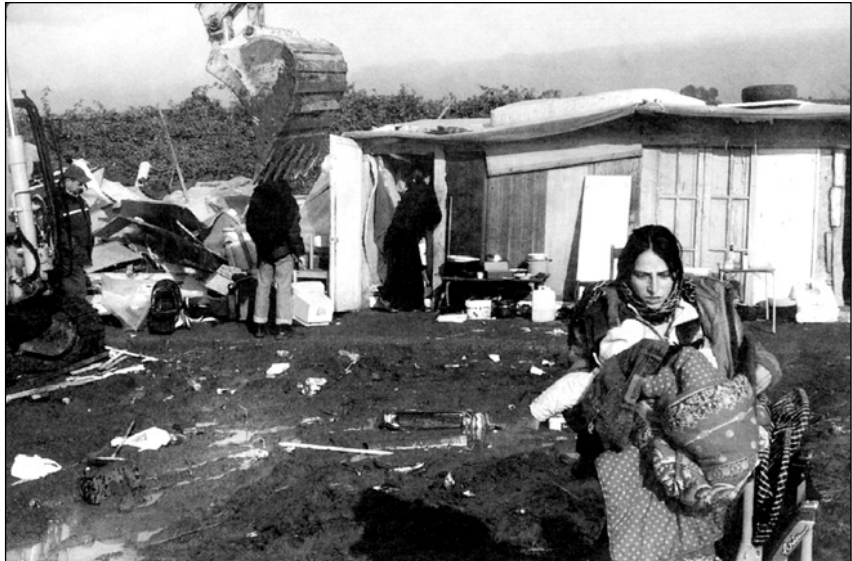
Μπορεί η ριζοσπαστική αριστερά να συμμετέχει σε μη επαναστατική κυβέρνηση; Στη Βραζιλία ο Λούλα όταν κέρδισε τις εκλογές το 2003, υποχρέωσε διάφορες

αριστερές και επαναστατικές οργανώσεις που λειτουργούσαν μέσα στο «Κόμμα Εργατών» να πάρουν θέση. Η πλειοψηφία της αριστερής πτέρυγας της «Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας» πήρε απόφαση να συμμετέχει. Προσπάθησε να βάλει και τους όρους της, για το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αλλά αυτά αποδείχθηκαν λεπτομέρειες. Στην πραγματικότητα στήριξε και στηρίζει την κυβέρνηση του Λούιλα που περνάει όλα τα μέτρα του νεοφιλελευθερισμού στη Βραζιλία και βάζει τις πιέσεις σε όλες τις κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής να κάνουν το ίδιο. Στη διαδικασία ένα μικρό κομμάτι διαφοροποιήθηκε προς τα αριστερά και έφτιαξε το κόμμα «Ελευθερία και Σοσιαλισμός» (PSOL).

Στην Ιταλία, η Κομμουνιστική Επανάσταση, που πήρε ενεργό μέρος στις διαδηλώσεις στην Πράγα, στη Νίκαια, και πάνω απ'όλα στη Γένοβα τον Ιούλη του 2001, αποφάσισε το 2004 να αλληλέξει γραμμή. Ο Φάουστο Μπερτινότι, ο γραμματέας της Επανάστασης, αποφάσισε να επισπεύσει τη συνεργασία με τη σοσιαλδημοκρατία, προτείνοντας μια «προγραμματική συμφωνία» που θα διευκόλυνε την από κοινού αντιπολίτευση στον Μπερλουσκόνι και τη συνεργασία στη μελλοντική κυβέρνηση.

Η πρόταση του στηριζόταν σε δυο εκτιμήσεις: η πρώτη ότι μέσα από μια τέτοια συνεργασία το κίνημα θα μπορούσε να έχει νίκες που δεν τις είχε με τους αγώνες και το δεύτερο ότι έτσι θα έφταναν πιο γρήγορα στην πτώση του Μπερλουσκόνι. Ο Μπερτινότι υποστήριζε ότι η κυβέρνηση Πρόντι θα ήταν «μια αδύνατη κυβέρνηση με ένα δυνατό κίνημα» και έτσι δεν θα μπορούσε να προχωρήσει στα νεοφιλελεύθερα μέτρα, όπως έκανε την προηγούμενη φορά.

Ο προσανατολισμός αυτός σήμανε για την Επανάσταση στροφή 180 μοιρών σε σχέση με την πολιτική που είχε μέχρι τότε. Στον πόλεμο του Μπους άλλαξε θέση, κι ενώ μέχρι τότε η θέση της ήταν «όχι στον πόλεμο, χωρίς «ναι μεν, αλλά» έγινε «όχι στον πόλεμο, όχι στην τρομοκρατία». Μπήκε στο κοινό σχήμα με τον Πρόντι που υποστήριζε ότι «η Ευρώπη στηρίζεται στον ελεύθερο ανταγωνισμό» την ίδια περίοδο που στη Γαλλία και στη Ολλανδία κέρδιζε το ΟΧΙ στο Ευρωσύνταγμα. Η θέση ότι οι εργάτες θα νικήσουν όταν κερδίσει η κυβέρνηση συνεργασίας, δίδαξε το εργατικό κομμάτι της Επανάστασης για το τι έπρεπε να κάνει στις απεργίες. Αυτό αδύνατισε αρκετά τη συμμετοχή των πιο αριστερών ακτιβιστών μέσα στους εργατικούς χώρους και βοήθησε στην κάμψη του κινήματος. Οι εκλογές του 2006 και η συμμετοχή της Επανάστασης στην κυβέρνηση, επίσπευσε αυτή τη διαδικασία. Η μόνη αντιπολίτευση που είχε μείνει ήταν οι αυτόνομοι που υποστήριζαν ότι έτσι κι αλλιώς τα κόμματα καταστρέφουν το κίνημα.

Οι μπουηντόζες του Μπερλουσκόνι γκρεμίζουν καταυλισμό Τσιγγάνων

Το συσχετισμό «δυνατό κίνημα και αδύνατη κυβέρνηση» (που το χρησιμοποιεί με τον αντίστροφο τρόπο και ο ΣΥΝ σήμερα δια στόματος Δραγαδάκη και Τσίπρα), είχαν καταφέρει να τον διαλύσουν πριν ακόμα μπουν στην συγκυβέρνηση με τον Πρόντι. Οι τραγικές εξελίξεις φάνηκαν στις εκλογές του 2008, όπου όχι μόνο τις ξανακέρδισε ο Μπερλουσκόνι (για τρίτη φορά) αλλά αυτή που μεγάλωσε ήταν η Λέγκα του Βορρά. Μια ρατσιστική οργάνωση που πρωτοστατεί στα πογκρόμ των μεταναστών και κατηγορεί τους εργάτες του ιταλικού Νότου για την ανεργία. Η Λέγκα, ένα μεγάλο ποσοστό από την αύξηση των ψήφων της, το οφείλει σε εργατικά κομμάτια του Βορρά. Η στρατηγική της αλληλεγγύης από τα πάνω όχι μόνο δεν φέρνει νίκες, αλλά δημιουργεί διαιρέσεις, απογοητεύσεις και ενισχύει τα πιο παθητικοποιημένα και αδρανή στοιχεία μέσα στο κίνημα και στα συνδικάτα.

Η δύναμη των Επαναστατών

Οι εξελίξεις στην Ιταλία έχουν συγκλονίσει την ριζοσπαστική αριστερά σε όλη την Ευρώπη και έχουν ανοίξει όσο ποτέ άλλοτε τη συζήτηση για την προοπτική. Μια συζήτηση που δεν περιορίζεται μόνο σε ιδεολογικές αντιπαραθέσεις, αλλά μεταφράζεται σε πρωτοβουλίες μέσα στις διάφορες χώρες. Στη Γερμανία όπου μέσα στο κόμμα της Αριστεράς (Die Linke) υπάρχουν 3 κομμάτια, οι αντικαπιταλιστές, ο Λαφονταίν, και το PDS (το πρώην Κ.Κ. της Ανατολικής Γερμανίας), η συζήτηση για το εάν συνεργάζεται κυβερνητικά η Die Linke στα κρατίδια με το Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, δεν ανήκει πια στο παρελθόν. Στο κρατίδιο του Σάρ ετοιμάζεται να κατέβει υποψήφιος ο Λαφονταίν, που υποστηρίζει ότι εάν τις κερδίσει θα αναγκάσει

το SPD να συνεργαστεί μαζί του με τους δικούς του όρους. Ο κίνδυνος να πάει η Die Linke στο δρόμο της Επανάστασης είναι ορατός.

Η τραγωδία της Ιταλίας δεν μοιάζει να είναι η τελευταία και γι'αυτό χρειάζεται οι επαναστάτες να δουλέψουν έτσι ώστε να αντιστρέψουν την πορεία. Να τραβήξουν τη ρεφορμιστική αριστερά προς τη μεριά τους και όχι να τραβηχτούν απ'αυτή.

Στη Γαλλία η L.C.R. (Κομμουνιστικός Επαναστατικός Σύνδεσμος), προσπαθεί να δημιουργήσει μια μεγάλη αντικαπιταλιστική οργάνωση, που θα παίξει ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις. Είναι μια προσπάθεια που την θεωρούμε θετική, θα δούμε πώς θα προχωρήσει και θα την παρακολουθούσε. Τον Ιούνιο σχεδόν όλη η αριστερά και οι οργανώσεις τους από την Ελλάδα συμμετείχαν σε ένα διήμερο που είχε οργανώσει η L.C.R. στο Παρίσι γι'αυτό το θέμα.

Τα δυο στοιχεία, που μπήκαν στην αρχή αυτού του άρθρου, η οργάνωση των αγώνων και η προοπτική του κινήματος δεν είναι μόνο χρήσιμα για τη σύγκρουση με την κυβέρνηση και με την κυρίαρχη τάξη, είναι καθοριστικά και για την εξέλιξη της αριστεράς. Οι επαναστάτες δεν μπορούν να καθήσουν στο πλάι και να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις. Έχουν να μπουν και να οργανώσουν τους αγώνες, τραβώντας όλους σ'αυτό.

Η μάχη ενάντια στην ακρίβεια είναι ένα πολύ συγκεκριμένο παράδειγμα. Ο ΣΥΡΙΖΑ προτείνει «έλεγχος τιμών», το ΚΚΕ προτείνει 1400 ευρώ κατώτατο μισθό, βάζοντας όμως αυτό το αίτημα σαν προϋπόθεση για να συνεργαστεί με άλλους για να βγει απεργία, παράλληλα οι αναρχικοί ως νέοι Ζορό την πέφτουν στα σουπερμάρκετ και τα μοιράζουν στο λαό. Οι συμβολικές απαιτήσεις δεν πάνε πουθενά. Οι απεργίες για

Γένοβα Ιούλης 2001 το πανό γράφει "Είστε Ο8 είμαστε 6 δισεκατομμύρια"

αυξήσεις, απ'όπου κι αν ξεκινήσουν, χρειάζεται να είναι το κέντρο της απάντησης όλων των ακτιβιστών. Απεργίες όχι συμβολικές αλλή σκληρές για να συνεχίσουν. Έτσι μόνο μπορείς να παλέψεις τον πληθωρισμό και τον κίνδυνο να μετατραπεί σε κρίση τροφίμων όπου οι πεινασμένοι θα τρώνε πλάση όπως στην Αιτή και οι χορτάτοι θα εξαπολύουν τις ρατσιστικές βρωμιές για να μας διαιρέσουν. Η δύναμη μας δεν στηρίζεται στην εξαθλίωση, αλλή στους αγώνες του πιο οργανωμένου κομματιού του εργατικού κινήματος.

Η ίδια μάχη χρειάζεται σε όλα τα μέτωπα, στα κλεισίματα, στις απολύσεις, στις ιδιωτικοποιήσεις. Το μοντέλο «διάσωσης» του Λαναρά, όπου οι Τράπεζες αναλαμβάνουν την επιχείρηση αντί για το αφεντικό, στις σημερινές συνθήκες δεν εξασφαλίζει τη δουλειά του κόσμου. Αντίθετα, το να αναλάβει τα εργοστάσια που κινδυνεύουν το κράτος χωρίς να αποζημιώσει ούτε ένα ευρώ τα αφεντικά, ανοίγει το δρόμο για ένα κοινό κίνημα όλων των εργατών που αντιμετωπίζουν το φάσμα της απόλυσης και το δυναμώνει για να αντιμετωπίσει και τον καινούργιο εργοδότη και όχι να δουλέψει με μικρότερο μισθό και αβέβαιη συνέχεια για τις τράπεζες.

Για την Αριστερά μπαίνει το ζήτημα όχι μόνο να στηρίζει, να ενώνει και να διευρύνει τους αγώνες, αλλή και η προοπτική να βγει πιο δυνατό το εργατικό κίνημα μέσα απ'αυτές τις μάχες. Αυτό σημαίνει πολιτική και οργάνωση από τα κάτω μέσα στους εργατικούς χώρους.

Το αντιπολεμικό κίνημα σε όλη την Ευρώπη και στην Ελλάδα μπαίνει σε νέα φάση. Έχει να συγκρουστεί με τον «πόλε-

μο ενάντια στην τρομοκρατία», να παλέψει ενάντια στη διεύρυνση του ΝΑΤΟ, να οργανώσει το πανευρωπαϊκό συλλαλητήριο στις 3-4 Απριίλη στο Στρασβούργο. Αυτή η εξέλιξη θα βοηθήσει την διεύρυνση του κινήματος και δεν μπορεί να περιοριστεί στα όρια της εθνικής ομοψυχίας και συνεργασίας που απαιτούν τα συμφέροντα του ελληνοτικού καπιταλισμού. Οι κινητοποιήσεις για να κλείσουν οι βάσεις, η Σούδα, το Άκτιο, για να γυρίσει ο στρατός από το Αφγανιστάν και το Κόσσοβο είναι όσο ποτέ ώριμες όχι μόνο για την αριστερά αλλή για όλο το κίνημα.

Η οργάνωση των αγώνων από τα κάτω δεν είναι ιδεολόγημα επαναστατών. Το έδειξαν οι απεργίες για το ασφαλιστικό. Οι χώροι που καθόρισαν τον τόνο, ήταν η ΔΕΗ, η Τράπεζα Ελλάδος, οι δήμοι, γιατί η βάση μέσα σ'αυτούς τους χώρους οργάνωσε την περιφρούρηση, τις απεργιακές επιτροπές, τη συμμετοχή στα συλλαλητήρια και έβαλε την πίεση – όσο μπόρεσε – να μην κλείσει η απεργία. Αυτή η προσπάθεια δεν έχει τελειώσει, και η πρόκληση γι'αυτά τα κομμάτια σε όλους τους χώρους είναι να μην κυριαρχήσει ο «ρεαλισμός». Το ίδιο ισχύει και για τα νοσοκομεία και για τα σχολεία και για τους δήμους και για τα Πανεπιστήμια. Οι πιέσεις για να απομονωθούν οι «ακράϊοι» είναι τεράστιες και είναι κρίσιμη μάχη να βοηθήσει η Αριστερά όλα αυτά τα κομμάτια να αντισταθούν.

Η Αριστερά ηγεμονική δύναμη

Ο Γκράμι στα πολιτικά του κείμενα περιγράφει τον ρόλο του κομμουνιστικού κόμματος στην Ιταλία στις αρχές του '20.

«Το κομμουνιστικό κόμμα συνδέει κάθε άμεση διεκδίκηση με την επαναστατική προοπτική, χρησιμοποιεί κάθε μάχη για να διδάξει τις μάχες την ανάγκη για γενικευμένη δράση και για εξέγερση ενάντια στην αντιδραστική ηγεσία του κεφαλαίου... Σε κάθε περίπτωση, το κόμμα χρησιμοποιεί την εμπειρία του (συγκεκριμένου) κινήματος και το αποτέλεσμα των δικών του προτάσεων, για να μεγαλώσει την επιρροή του, και να βοηθήσει στο να κινηθεί το πιο οπισθοδρομικό κομμάτι της εργατικής τάξης, σε πιο προχωρημένες θέσεις».

Και σε ένα άλλο σημείο στο ίδιο κείμενο ο Γκράμι δίνοντας τη δική του ανάληψη για το επαναστατικό κόμμα γράφει: *«Η αρχή ότι το κόμμα είναι ηγεσία στην εργατική τάξη, δεν μπορεί να ερμηνευτεί με μηχανικό τρόπο... Η δυνατότητα να καθοδηγήσει τις μάχες δεν κρίνεται από το τι λέει για τον εαυτό του, αλλή από το τι πραγματικά πετυχαίνει».*

Ο Γκράμι τα γράφει όλα αυτά στηριγμένος στην εμπειρία του Λένιν και της ρωσικής επανάστασης, στην εμπειρία της Ρόζας Λούξεμπουργκ να περιγράψει τη δύναμη της μαζικής απεργίας να αλλιάξει τις ιδέες των εργατών, στην επιμονή του Τρότσκι ότι μέσα στον καπιταλισμό υπάρχουν πάντοτε οι αδύνατοι κρίκοι που σπάνε και την πιο δυνατή αλυσίδα.

Μια γενιά επαναστατών εκείνης της εποχής μας μαθαίνει πώς η Αριστερά μπορεί να γίνει ηγεμονική δύναμη και να αλλιάξει τον κόσμο. Ένας αιώνας από τότε δεν είναι και τόσο μακριά!

NATO

Πολεμικός Εμπρηστής

Ο σύντομος πόλεμος ανάμεσα στη Ρωσία και τη Γεωργία ήταν ένα βαρύ πλήγμα για τις ΗΠΑ. "Η Μόσχα", γράφει, χωρίς να μπορεί να κρύψει την θλίψη της, η βρετανική εφημερίδα Financial Times, "τιμώρησε την φιλοδοξική Τιφλίδα [η πρωτεύουσα της Γεωργίας] γιατί προσπάθησε να ενταχθεί στο NATO και έδειξε, με ταπεινωτικό τρόπο, τα όρια της δυτικής υποστήριξης προς τους συμμάχους τους στην περιοχή της πρώην Σοβιετικής Ένωσης... Μέχρι τώρα η Δύση ανάγκαζε την Ρωσία να αποδέχεται την εξάπλωση του NATO, στοιχηματίζοντας (ορθά) ότι η Μόσχα ήταν πολύ αδύναμη για να αντιδράσει. Η Ρωσία έδειξε τώρα ότι αυτό δεν ισχύει πια".

Οι συνέπειες αυτής της ταπείνωσης δεν πρόκειται να περιοριστούν στην περιοχή της Κεντρικής Ευρώπης και του Καυκάσου. Η απείθεια της Ρωσίας -που έρχεται τώρα να προστεθεί στις αποτυχίες της αμερικανικής στρατιωτικής μηχανής στο Ιράκ και το Αφγανιστάν- υπονομεύει ακόμα χειρότερα το κύρος της "μοναδικής υπερδύναμης" του πλανήτη. Πολλοί, από την Κίνα μέχρι τη Λατινική Αμερική και τη Μέση Ανατολή, θα μπουσ στον πειρασμό να ακολουθήσουν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, το ρωσικό παράδειγμα. Καθόλου παράξενο, πολιτικοί και μέσα μαζικής ενημέρωσης στη Δύση έχουν υιοθετήσει μια καθαρά ψυχροπολεμική γλώσσα απέναντι στη Ρωσία. Ο Καρλ Μπιλντ, ο διαβόητος πρώην ειδικός μεσοδυτικής της ΕΕ για την Γιουγκοσλαβία και νυν υπουργός Εξωτερικών της Σουηδίας δεν δίστασε να συγκρίνει την Ρωσία του Πούτιν και του Μεντβέντεφ με την Γερμανία του Χίτλερ. Το περιοδικό The Economist χαρακτηρίζει την ρωσική επίθεση "κτηνώδη" και καλεί τους ηγέτες της Δύσης να κρατήσουν μια σκληρή στάση απέναντι σε αυτόν τον "νέο ρωσικό ιμπεριαλισμό".

Η Γεωργία είναι ένας από τους πιο στενούς συμμάχους της Δύσης στην περιοχή του Καυκάσου. Ο Μιχαήλ Σακασβίλι, ο πρόεδρός της, είναι θερμός υποστηρικτής του "πολέμου κατά της τρομοκρατίας". Η Γεωργία, μια χώρα με τον μισό περίπου πληθυσμό της Ελλάδας, είναι μετά τις ΗΠΑ και την Βρετανία η τρίτη ξένη δύναμη, σε αριθμό στρατιωτών, στο Ιράκ. Όπως ήταν φυσικό η κυβέρνηση του Μπους υποστήριξε σθεναρά την ένταξή της στο NATO -που "αναβλήθηκε" τελικά λόγω των

Ο πόλεμος στον Καύκασο επιβεβαιώνει πόσο άμεσα επιτακτική ανάγκη είναι η μεγάλη πανευρωπαϊκή καμπάνια που ξεκινάει με σύνθημα "60 χρόνια NATO είναι αρκετά". Ο Σωτήρης Κοντογιάννης που συμμετέχει στην Επιτροπή Πρωτοβουλίας δίνει τη συνοδική εικόνα.

αντιρρήσεων της Γερμανίας και της Γαλλίας. Η Κοντολιζα Ράις, η υπουργός Εξωτερικών του Μπους, επισκέφθηκε την Τιφλίδα λίγες βδομάδες πριν. Τώρα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ρίχνουν τις ευθύνες στους κακούς υπολογισμούς του Σακασβίλι για το "φιάσκο". Λίγοι, όμως, μόνο αμφιβάλλουν ότι το πράσινο φως για την εισβολή στην Οσετία το έδωσε η ίδια η Κοντολιζα Ράις.

NATO

Ο Πούτιν και ο Μεντβέντεφ επικατέστηκαν την ασφάλεια των "Ρώσων πολιτών" που ζούνε στην Οσετία για να δικαιολογήσουν την επέμβασή τους. Στην πραγματικότητα, όμως, τα κίνητρό τους ήταν πολύ διαφορετικά. Στην γειτονική Τσετσενία ο στρατός τους δεν δίστασε να δολοφονήσει εκατοντάδες "Ρώσους πολίτες" για να εμποδίσει την απόσχιση της από την Ρωσική Δημοκρατία. Ετσι και αλλιώς το τηλετυαίο πράγμα που ενδιαφέρει ηγέτες σαν τον Μπους, τον Πούτιν ή τον Μεντβέντεφ είναι η ασφάλεια των πολιτών "τους".

Μέχρι το 1989 ο μισός, περίπου, κόσμος ελεγχόταν από την Μόσχα. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος είχε κληροδοτήσει στον πλανήτη δυο υπερδύναμεις -την Ρωσία και τις ΗΠΑ. Πριν ακόμα τελειώσει ο πόλεμος οι ηγέτες τους είχαν μοιράσει, με τις διαβόητες συμφωνίες της Γιάλτας, τον κόσμο μεταξύ τους στα δυο. Όπως ήταν φυσικό η αντιπαράθεση ανάμεσα στα δυο στρατόπεδα δεν άργησε να έρθει.

Το 1948 η Βρετανία, η Γαλλία, το Βέλγιο και η Ολλανδία υπέγραψαν στις Βρυξέλλες

μια συμφωνία στρατιωτικής συνεργασίας με στόχο την προστασία τους από την "κομμουνιστική απειλή" της Ρωσίας. Πριν προηλάβει να στεγνώσει καλά-καλά το μελάνι των υπογραφών τους οι "τέσσερις" άρχισαν διαπραγματεύσεις με τις ΗΠΑ και τον Καναδά. Από αυτές τις συνομιλίες γεννήθηκε στις 4 Απρίλη του 1949 το NATO. Οι υπογράφωντες, έγραφε το Άρθρο 5 της "Συνθήκης της Ουάσινγκτον" (η συνθήκη υπογράφηκε στην πρωτεύουσα των ΗΠΑ) "συμφωνούν ότι οποιαδήποτε επίθεση σε βάρος ενός ή περισσοτέρων εξ' αυτών στην Ευρώπη ή την Βόρεια Αμερική θα θεωρηθεί επίθεση εναντίον όλων". Και εάν μια τέτοια επίθεση συμβεί τότε δεσμεύονται όλοι να πάρουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της στρατιωτικής βίας, για να "διατηρήσουν την ασφάλεια στην Βορει-ατλαντική περιοχή". Το αρχικό κείμενο υπογράφηκε από 12 χώρες -τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Βρετανία, την Γαλλία, το Βέλγιο, την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, την Ιταλία, την Νορβηγία, την Πορτογαλία, την Δανία και την Ισλανδία.

Το 1952 το NATO διευρύνθηκε με την ενσωμάτωση της Ελλάδας και της Τουρκίας. Το 1955, ύστερα από διαπραγματεύσεις που κράτησαν πολλούς μήνες, εντάχθηκε στο NATO και η Δυτική Γερμανία -που μέχρι τότε βρισκόταν, λόγω της ήττας της στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τυπικά κάτω από την κατοχή των δυτικών "συμμάχων" -των ΗΠΑ, της Βρετανίας και της Γαλλίας. Η Ρωσία απάντησε στην ενσωμάτωση της Δυτικής Γερμανίας στο NATO με την δημιουργία ενός δικού της, αντίπαλου στρατιωτικού συνασπισμού. Το "Σύμφωνο της Βαρσοβίας", όπως έγινε γνωστό, περιλάμβανε την ΕΣΣΔ, την Ανατολική Γερμανία, την Ουγγαρία, την Πολωνία, την Ρουμανία, την Τσεχοσλοβακία, την Αλβανία και τη Βουλγαρία. Το αποτέλεσμα ήταν ο "Ψυχρός Πόλεμος" -μια εποχή σκληρού στρατιωτικού ανταγωνισμού ανάμεσα στα δυο "μπλοκ" που τίναξε

Το NATO είναι ένας ιμπεριαλιστικός, δολοφονικός οργανισμός

Ο Μεντβέντεφ στην Σύνοδο Κορυφής του Οργανισμού Συνεργασίας της Σαγκάης

τους εξοπλισμούς σε δυσθεώρητα ύψη. Το Σύμφωνο της Βαρσοβίας διέθετε στην Ευρώπη σαφή υπεροπλία στο επίπεδο των χερσαίων δυνάμεων. Για να αντισταθμίσουν αυτό το "μειονέκτημα" οι ΗΠΑ άρχισαν το 1957 να εγκαθιστούν στην Δυτική Ευρώπη πυρηνικά όπλα -που παρέμειναν κάτω από αμερικανικό έλεγχο. Η Ρωσία, φυσικά, δεν μπορούσε να μείνει πίσω. Στο απόγειο του πυρηνικού παροξυσμού τα δυο μπλοκ διέθεταν από κοινού στην ευρύτερη περιοχή της Ευρώπης έξι εκατομμύρια στρατιώτες και δέκα χιλιάδες πυρηνικά όπλα. Ο "αμυντικός" προϋπολογισμός αυτής της παραφροσύνης έφτανε τα 600 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο! Ο Τζοναθαν Ντιν, ο εκπρόσωπος των ΗΠΑ στις ειρηνευτικές συνομιλίες της εποχής εκείνης χαρακτήρισε τον Ψυχρό Πόλεμο "την μεγαλύτερη, πιο αιματηρή και πιο ακριβή στρατιωτική αντιπαράθεση σε περίοδο ειρήνης στην ιστορία". Και δεν είχε άδικο.

Τη δεκαετία του 1980 η Ρωσία, η πιο αδύναμη οικονομικά από τις δυο υπερδυνάμεις, πλύγισε κάτω από το βάρος των εξοπλιστικών δαπανών. Η οικονομική αιμορραγία της στρατιωτικής μηχανής υπονόμει οθόνια και περισσότερο την οικονομική θέση της χώρας την ίδια στιγμή που οι ατέλειωτες θυσίες απειλούσαν να μετατραπούν σε μια γενικευμένη κοινωνική κρίση. Η περιβόητη "Περεστρόικα" (Ανασυγκρότηση) του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, του τότε ηγέτη της ΕΣΣΔ, ήταν μια βιαστική προσπάθεια μεταρρύθμισης με στόχο την διάσωση της ρωσικής αυτοκρατορίας. Ο Γκορμπατσόφ έκλεισε συμφωνίες με τις ΗΠΑ για τον περιορισμό των εξοπλισμών, άνοιξε την ρωσική οικονομία στην διεθνή αγορά σε μια προσπάθεια να καλύψει την χρόνια καθυστέρησή της και προσπάθησε να εκτονώσει την κοινωνική ένταση με την "Γκλντσόντ" (διαφάνεια) - με ανοίγματα προς τη δημοκρατία. Αλλά απέτυχε. Το 1989 οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης -η "κληρονομιά" της συμ-

φωνίας της Γιάλτας- εξεγέρθηκαν, έδιωξαν τις φιλορωσικές ηγεσίες και αποσπάστηκαν από τον έλεγχο της Μόσχας. Λίγους μήνες αργότερα η ίδια η ΕΣΣΔ διαλύθηκε: η Ουκρανία, η Λευκορωσία, η Αρμενία, η Γεωργία κλπ έγιναν ανεξάρτητες δημοκρατίες. Ο έλεγχος της Μόσχας περιορίστηκε στα εδάφη της Ρωσικής Δημοκρατίας -ενός κλάσματος μόνο της παλιάς της αυτοκρατορίας.

Το 1991 το Σύμφωνο της Βαρσοβίας ανακοίνωσε επίσημα την διάλυσή του. Στην Δύση η άρχουσα τάξη πανηγύριζε. Η ελευθερία είχε νικήσει, έλεγαν. Τώρα μπροστά στην ανθρωπότητα ανοίγεται μια νέα περίοδος ειρήνης, αφοπλισμού, δημοκρατίας, ανάπτυξης και ευημερίας. Το NATO, προβλήθηκαν πολλοί, ήταν πια άχρηστο. Το αντίπαλο δέος είχε πάψει να υπάρχει. Καιρός του ήταν να διαλυθεί.

Αντί να διαλυθεί, όμως, το NATO αναβαθμίστηκε. Το NATO βρήκε μέσα σε αυτή τη νέα περίοδο του ιμπεριαλισμού μια νέα αποστολή: έγινε ένα από τα βασικά εργαλεία "προσάρτησης" των παλιών εδαφών της ρωσικής αυτοκρατορίας στη Δύση. Και ταυτόχρονα ένας από τους βασικούς μηχανισμούς περικύκλωσης της Ρωσίας, που παρόλο που έχει πάψει να είναι υπερδύναμη εξακολουθεί να είναι μια από τις μεγάλες δυνάμεις του πλανήτη με χιλιάδες πυρηνικά όπλα στην κατοχή της.

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα σήμερα αυτής της αποτυχίας να επιβάλλει οποιαδήποτε τάξη είναι το Αφγανιστάν -ο πιο αιματηρός πόλεμος στην μέχρι τώρα ιστορία του NATO.

Περικύκλωση

Το 1995 το NATO εγκατέστησε μια δύναμη 60.000 στρατιωτών στην πρώην Γιουγκοσλαβία -μια χώρα που με βάση τις συμφωνίες της Γιάλτας "ανήκε" κατά 50% στην Ρωσία και κατά 50% στη Δύση - για να επιτηρεί την εκκευρία στην Βοσνία-Ερζεγοβίνη, υποτίθεται. Λίγο αργότερα συμμετείχε στον βομβαρδισμό της Σερβίας - με πρόσχημα την απελευθέρωση του Κοσσυφοπέδιου. Το 1999 η Τσεχία, μια από τις χώρες του παλιού συμφώνου της Βαρσοβίας εντάχθηκε στο NATO. Σήμερα έχουν ενταχθεί στο NATO όδες σχεδόν οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης: η Ουγγαρία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Πολωνία. Το NATO έχει απλώσει τα πλοκάμια του ακόμα και μέχρι τις χώρες της Βαλτικής -την Λιθουανία, την Εσθονία και την Λετονία, τρεις δημοκρατίες που ανήκαν μέχρι το 1991 στην ίδια την Σοβιετική Ένωση. Οι ΗΠΑ έχουν εγκαταστήσει στρατιωτικές βάσεις σε τέσσερις ακόμα πρώην σοβιετικές δημοκρατίες -το Ουζμπεκιστάν, το Τατζικιστάν, το Κιργιστάν και το Τουρκμενιστάν. Η εξάπλωση του NATO θα έφτανε στο απόγειό της με την ενσωμάτωση της Γεωργίας και της Ουκρανίας - αλλιά όπως φάνηκε οι "αντιρρήσεις" της Ρωσίας (τις οποίες, όπως φαίνεται είχαν προβλέψει πολύ καλύτερα από τον Μπους ο Σαρκοζί και η Μέρκελ) αποδείχθηκαν πολύ πιο ισχυρές από τα όνειρα του Μπους και της Κοντολιζα Ράις. Και αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο.

Το 1989 οι ΗΠΑ νίκησαν στον Ψυχρό Πόλεμο. Η κατάρρευση της ΕΣΣΔ άφησε την Αμερική μοναδική υπερδύναμη σε ολόκληρο τον πλανήτη. Αλλά το "βασιλείο" που κληρονόμησε αποδείχτηκε πολύ μεγάλο για να μπορεί να το ελέγξει. Το 1944-45 όταν ο Ρούσβελτ και ο Στάλιν, οι ηγέτες της Αμερικής και της Ρωσίας, μοίραζαν μεταξύ τους τον κόσμο με τις συμφωνίες της Γιάλτας, οι ΗΠΑ ήταν αδιαμφισβήτητα το εργοστάσιο και η τρά-

πεζα του πλανήτη. Σήμερα οι ΗΠΑ εξακολουθούν να είναι η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου -αλλά το μερίδιό τους έχει πέσει δραματικά. Το 1945 το 50% της παγκόσμιας βιομηχανικής παραγωγής, για παράδειγμα, προερχόταν από τα εργοστάσια των ΗΠΑ. Σήμερα το ποσοστό αυτό έχει πέσει σχεδόν στο 20%. Γερμανικά, γιαπωνέζικα, κινέζικα και ινδικά προϊόντα κατακλύζουν σήμερα τις αμερικανικές αγορές. Αυτή η σχετική συρρίκνωση της οικονομικής της θέσης θέτει την αμερικάνικη άρχουσα τάξη αντιμέτωπη με φοβερά προβλήματα: η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεών της, από μόνη της, για να χρησιμοποιήσουμε την δική τους ορολογία, δεν αρκεί ούτε για να εξασφαλίσει αγορές για τα προϊόντα τους, ούτε για να βρείσει φτηνές πρώτες ύλες, ούτε για να εξασφαλίσει φτηνές πιστώσεις, ούτε για να εγγυάται ότι το δολάριο θα γίνεται παντού αποδεκτό σαν το "ντε φάκτο" παγκόσμιο νομίσμα.

Για να κρατηθεί, σε πείσμα της οικονομικής της συρρίκνωσης, στην κορυφή του πλανήτη η αμερικάνικη άρχουσα τάξη έχει μόνο έναν τρόπο: τα όπλα και την στρατιωτική βία.

Σήμερα, στην εποχή υποτίθεται του αφοπλισμού και της ειρήνης, οι ΗΠΑ ξοδεύουν κάθε χρόνο ιθιγιώδη ποσά για εξοπλισμούς -περισσότερα από όσα ξοδεύουν οι δέκα επόμενες στον κατάλογο των χωρών με μεγάλους εξοπλιστικούς προϋπολογισμούς μαζί! Το πρόβλημα της αμερικάνικης άρχουσας τάξης είναι, όμως, ότι παρά τους φοβερούς εξοπλισμούς και παρά τις συμμαχίες που καταφέρνει να κερδίζει -άλλοτε με υποσχέσεις, παροχές και δωροδοκίες και άλλοτε με απειλές, δημιουργία τετελεσμένων και εκβιασμούς- δεν καταφέρνει να επιβάλει την "τάξη" στην αυτοκρατορία της. Για την άρχουσα τάξη των ΗΠΑ, όμως, δεν υπάρχει οδός επιστροφής: η υποχώρηση από το Ιράκ ή το Αφγανιστάν ισοδυναμεί με παραίτηση από τον ρόλο της υπερδύναμης. Το τι συνέπειες μπορεί να έχει κάτι τέτοιο για μια χώρα το είδαμε πολύ πρόσφατα, το 1991 με την περίπτωση της Ρωσίας. Και το τελευταίο πράγμα που ονειρεύονται ο Μπους, ο Μακ Κέιν ή ο Ομπάμα είναι να έχει η Αμερική την τύχη της παλιάς Σοβιετικής Ενωσης.

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα σήμερα αυτής της αποτυχίας να επιβάλει οποιαδήποτε τάξη είναι το Αφγανιστάν -ο πιο αιματηρός πόλεμος στην μέχρι τώρα ιστορία του ΝΑΤΟ.

Αφγανιστάν

Την Παρασκευή 22 Αυγούστου ΝΑΤΟϊκά αεροσκάφη βομβάρδισαν το Αζίζαμπάντ, μια περιοχή του Σιντάντ που ανήκει στην

Οι καταστροφές του πολέμου στον Καύκασο

επαρχία Χεράτ του Αφγανιστάν. Το Σιντάντ είναι, σύμφωνα με το ΝΑΤΟ, "προπύργιο των Ταλιμπάν". Μετά το πέρας της επιχείρησης ο Αμερικανός διοικητής δήλωσε ότι σκοτώθηκαν 25 αντάρτες -ανάμεσά τους και ο Μουλλά Σιντίκ, ανώτερο στέλεχος των Ταλιμπάν.

Η πραγματικότητα ήταν, όμως, πολύ διαφορετική: οι νεκροί δεν ήταν 25 αλλά 76. Και δεν ήταν αντάρτες αλλά άμαχοι -οι περισσότεροι γυναίκες και μικρά παιδιά. Η οργή του κόσμου ήταν τόσο μεγάλη που ανάγκασε ακόμα και το κατοχικό υπουργείο Εσωτερικών της "κυβέρνησης" του Καρζάι να διαμαρτυρηθεί για το φριχτό έγκλημα. *"Εβδομήντα έξι πολίτες, οι περισσότεροι γυναίκες και παιδιά μαρτύρησαν σήμερα σε μια επιχείρηση των συμμαχικών δυνάμεων στην επαρχία Χεράτ"* έγραφε η επίσημη ανακοίνωση του υπουργείου. Σύμφωνα με τα ειδησιογραφικά πρακτορεία από τα 76 θύματα 7 ήταν άντρες, 19 γυναίκες και τα υπόλοιπα παιδιά.

Φυσικά ούτε ο πόνος, ούτε η οργή, ούτε οι διαμαρτυρίες και οι καταγγελίες της ίδιας της κυβέρνησης-μαριονέτα του Καρζάι δεν είναι αρκετά για να συγκινήσουν τους "συμμάχους". Ο εκπρόσωπος του Λευκού Οίκου, ο Γκόρντον Τζόντρο έριξε, ως συνήθως, τις ευθύνες τις σφαγής στην αντίσταση:

"Συχνά οι Ταλιμπάν και οι άλλες εξτρεμιστικές ομάδες", δήλωσε, *"καταφέρνουν να φθάσουν πολύ γρήγορα εδώ. Και για την βία την οποία προκαλούν ρίχνουν τις*

ευθύνες στις ΗΠΑ και στους συμμάχους μας!"

Δεν είναι πρώτη φορά που οι δυνάμεις του ΝΑΤΟ και η αμερικανική αεροπορία δολοφονούν εν' ψυχρώ αμάχους στο Αφγανιστάν. Στις αρχές του Ιούλη "συμμαχικά" αεροσκάφη βομβάρδισαν στην Ντεχ Μπαλά, μια περιοχή της επαρχίας Ναργκακάρ μια παρέα αμάχων που πήγαινε στο διπλανό χωριό για να γιορτάσει έναν γάμο. Εικοσιεπτά άμαχοι έχασαν την ζωή τους -ανάμεσά τους πολλή παιδιά- ενώ άλλοι 11 τουλάχιστον τραυματίστηκαν βαριά. *"Δεν πιστεύουμε ότι έχουμε βλάψει οποιονδήποτε πέρα από τους αντάρτες"* δήλωσε προκλητικά ο υποσμηναγός Ναθαν Πέρι. *"Κάθε φορά που εκτελούμε μια αεροπορική επιχείρηση το πρώτο πράγμα που ακούμε είναι 'Αεροπορική επίθεση σκότωσε πολίτες' ενώ οι ρουκέτες μας έχουν χτυπήσει τους εξτρεμιστές αντάρτες που είχαμε στο στόχαστρο..."*

Η βαρβαρότητα της αμερικανο-νατοϊκής κατοχής φαίνεται ακόμα και από τα απλά αριθμητικά στοιχεία: από τον Δεκέμβριο του 2007 μέχρι τον Μάη του 2008 τα βρετανικά στρατεύματα μόνο κατανάλωσαν πάνω από 2 εκατομμύρια βλήματα -κατά μέσο όρο 11.000 βλήματα την ημέρα! Ο τρομακτικός αυτός κύκλος βίας και αίματος δεν είναι παρά η απειλησιμένη αντίδραση των "συμμάχων" απέναντι σε έναν πόλεμο που μοιάζει όλο και πιο αδύνατο να τον κερδίσουν.

Η Αντίσταση έχει κερδίσει έδαφος τους τελευταίους μήνες. Οι μάχες ενάντια στις δυνάμεις κατοχής έχουν εξαπλωθεί σε δεκάδες περιοχές και τώρα έχουν αρχίσει να πλησιάζουν στην μέχρι πριν από λίγο "ασφαλή" Καμπούλ. Στους χάρτες "προσβασιμότητας" που δίνει ο ΟΗΕ στις διάφορες υπηρεσίες και μη-κυβερνητικές οργανώσεις ανθρωπιστικής βοήθειας το μισό Αφγανιστάν χαρακτηρίζεται τώρα ως "εξαιρετικά επικίνδυνο" -ένας χαρακτηρισμός που περιοριζόταν σε μερικές μόνο επαρχίες στους παλαιότερους χάρτες. Πολλές από τις "συμμαχικές" μονάδες που υποτίθεται ότι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή βρίσκονται στην πραγματικότητα κλεισμένες σε στρατιωτικές βάσεις σε απομακρυσμένες περιοχές - που όπως είναι φυσικό μπαίνουν συνεχώς στο στόχαστρο των ανταρτών. Στις 18 Αυγούστου αντάρτες "Ταλιμπάν" επιτέθηκαν με βόμβες σε μια αμερικανική στρατιωτική βάση στο Κχοστ, μια περιοχή 100 περίπου χιλιόμετρα ανατολικά της Καμπούλ. Δυο μέρες αργότερα δέκα Γάλλοι στρατιώτες σκοτώθηκαν από επίθεση ανταρτών μόλις 50 χιλιόμετρα έξω από την πρωτεύουσα.

Παρά την ισχυρή ΝΑΤΟϊκή παρουσία, η "κυβέρνηση" του Καρζάι είναι ανίκανη να

Το αμερικάνικο καταδρομικό McFaul φεύγει από την βάση της Σούδας για την Γεωργία

επιβάρησε οποιαδήποτε "τάξη" στην χώρα. "Δισεκατομμύρια δολάρια από την διεθνή βοήθεια έχουν δαπανηθεί", γράφει η εφημερίδα Financial Times, "για την κατασκευή ενός εθνικού οδικού δικτύου... Ο αφγανικός στρατός και η αφγανική αστυνομία, όμως, είναι ανίκανοι να επανακτήσουν τον έλεγχο των δρόμων από τους αντάρτες και τις διάφορες εγκληματικές συμμορίες που εισπράτουν παράνομα διόδια από τους εμπόρους που περνάνε από τις περιοχές τους... Οι επιβάτες στα λεωφορεία ελέγχονται συστηματικά και σκοτώνονται αν βρεθεί οποιοδήποτε στοιχείο που δείχνει ότι δουλεύουν για την κυβέρνηση ή τους ξένους... Οι εκπρόσωποι του ΝΑΤΟ ήνευ ότι οι επιχειρήσεις τους δεν έχουν επηρεαστεί από τις επιθέσεις στις γραμμές εφοδιασμού τους, αλλιώς φέτος προσπάθησε να βρει εναλλακτικούς δρόμους μέσω της κεντρικής Ασίας, αντί να στηριχτεί στα υλικά που έρχονται μέσω Πακιστάν. Τον Μάρτη σαράντα βυτία καταστράφηκαν κοντά στα σύνορα ανάμεσα στις δύο χώρες... Ένας δυτικός αξιωματικός ασφαλείας είπε στους Financial Times ότι για μια περίοδο το περασμένο καλοκαίρι μερικές στρατιωτικές βάσεις στο νότο είχαν σχεδόν ξεμείνει 'διακόπτοντας κάθε μη απαραίτητη μετακίνηση και κάθε επιθετική αποστολή λόγω έλλειψης καυσίμων... Στο Camp Bastion, την κεντρική βρετανική βάση στην επαρχία Χελμάντ, οι οδηγίες ήνευ ότι πρέπει να έχουν καύσιμα για 30 ημέρες. Τον περασμένο μήνα είχαν πέσει στις 7 ημέρες..."

Πριν από δυο μόλις χρόνια οι ΗΠΑ παρέδωσαν την διοίκηση των "συμμαχικών" επιχειρήσεων στο Αφγανιστάν στους ΝΑΤΟϊκούς εταίρους σε μια προσπάθεια να εξοικονομήσουν δυνάμεις για τον πολύ δυσκολότερο, όπως έμοιαζε τότε, πόλεμο στο Ιράκ. Σήμερα το Αφγανιστάν έχει γίνει για τον Μπους και τους δυτικούς φίλους του ένας δεύτερος εφιάλης. Οι δυνάμεις κατοχής είναι στην πραγματικότητα, ακριβώς όπως και στο Ιράκ, εγκλωβισμένες χωρίς καμιά ορατή διέξοδο διαφυγής.

60 χρόνια ΝΑΤΟ είναι αρκετά

Στις 3-4 Απρίλη οι ηγέτες του ΝΑΤΟ θα συγκεντρωθούν στο Στρασβούργο, σε μια πόλη στα σύνορα ανάμεσα στην Γαλλία και την Γερμανία για να γιορτάσουν, με μια μεγάλη σύνοδο κορυφής και μια σειρά από δημόσιες, πανηγυρικές εκδηλώσεις, τα 60 γενέθλια του διαβόητου οργανισμού.

Το αντιπολεμικό κίνημα έχει αποφασίσει να ακυρώσει αυτή την προκλητική φέεστα. Τον Ιούνιο έγινε στο Ανόβερο της Γερμανίας, στα πλαίσια ενός συνεδρίου ενάντια στην αποστολή των γερμανικών στρατευμάτων στο Αφγανιστάν, μια διεθνής συνάντηση εκπροσώπων αντιπολεμικών κινήσεων και οργανώσεων από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Στην συνάντηση αυτή αποφασίστηκε η δημιουργία μιας πηλιάς και ανοιχτής πρωτοβουλίας με τίτλο "60 χρόνια ΝΑΤΟ είναι αρκετά" η οποία θα αναλάβει να οργανώσει και να

συντονίσει, στο Στρασβούργο, τις ίδιες μέρες που θα γίνονται οι γιορταστικές εκδηλώσεις, τις διάφορες δράσεις του κινήματος. Οι πρώτες ιδέες περιλαμβάνουν την οργάνωση μιας αντισυνόδου, μια μεγάλη διαδήλωση, περικυκλώσεις του συνεδριακού κέντρου, αντιπολεμικές πολιτιστικές εκδηλώσεις -και ο κατάλληλος είναι ανοιχτός.

Για την προετοιμασία των εκδηλώσεων η πρωτοβουλία θα οργανώσει μια προπαρασκευαστική συνέλευση στην Στουτγκάρδη της Γερμανίας στις αρχές του Οκτώβρη. Η προσπάθεια είναι να είναι παρόντα όσα πιο πολλή αντιπολεμικά κινήματα και οργανώσεις είναι δυνατό.

Η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο συμμετέχει από την ιδρυτική της συνάντηση στην πρωτοβουλία "60 χρόνια ΝΑΤΟ είναι αρκετά". Οι εκδηλώσεις στο Στρασβούργο/Κελ (το Στρασβούργο είναι στην δυτική, γαλλική πλευρά των συνόρων, το Κελ στην γερμανική) θα είναι η κορύφωση μιας ολόκληρης σειράς από δράσεις εδώ στην Ελλάδα που περιλαμβάνουν αντιπολεμικό συλλαλητήριο στην Αθήνα, διαδήλωση ενάντια στις Βάσεις στη Σούδα της Κρήτης, μια διάσκεψη των αντιπολεμικών κινήσεων των Βαλκανίων στην Θεσσαλονίκη και μια μεγάλη συνέλευση της Συμμαχίας.

Το ΝΑΤΟ είναι ένας ιμπεριαλιστικός, δολοφονικός οργανισμός. Ελάτε να κάνουμε το Στρασβούργο/Κελ τον εχόμενο Απρίλη τη Γένοβα του 2009.

Αμερικάνικες εκλογές

Δίψα για αλλαγή

Όταν πριν από τέσσερα χρόνια ο Τζορτζ Μπους επανεκλεγόταν πρόεδρος με μεγαλύτερο ποσοστό από τις εκλογές του 2000 πολλές Κασσάνδρες έσπευδαν να μιλήσουν για την απόλυτη κυριαρχία των νεοcons (νεο-συντηρητικών) στο αμερικάνικο πολιτικό σκηνικό και την ανυπαρξία αντίστασης από τη μεριά του αμερικάνικου λαού στα σχέδια τους. Την ίδια περίοδο μια σειρά από κινήματα, όπως η «Πορτοκαλή Επανάσταση» στην Ουκρανία, η «επανάσταση των Ρόδων» στη Γεωργία, και η «επανάσταση των Κέδρων» στο Λίβανο έφερναν στην εξουσία καθεστώτα έντονα φιλοαμερικάνικα και έκαναν στα μάτια πολλών το όραμα των νεο-συντηρητικών μια ρεαλιστική προοπτική.

Το παραμύθι δεν κράτησε πολύ για τον Μπους. Μέσα σε ελάχιστους μήνες από την επανεκλογή του η δημοτικότητα του κατέρρευσε σε ποσοστά χαμηλότερα από 30% και από τότε έχει παραμείνει ο πιο μισητός πρόεδρος των ΗΠΑ τον τελευταίο αιώνα. Δεν ήταν μόνο η παταγώδης αποτυχία της αμερικάνικης εισβολής στο Ιράκ, η αδυναμία ελέγχου του Αφγανιστάν, ο ερχομός της Χαμάς στην εξουσία στην Παλαιστίνη και η ντροπιαστική ήττα του Ισραήλ από τη Χαζμπολάχ το καλοκαίρι του 2006, που έκαναν φανερό σε όλους την επισφαλή θέση του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού.

Για πρώτη φορά μετά από χρόνια η αμερικάνικη οικονομία εισερχόταν σε περίοδο κρίσης τινάζοντας στον αέρα την εύθραυστη ισορροπία που επικρατούσε από τη δεκαετία του 90. Η νέα οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τα τεράστια έξοδα των πολέμων στο Ιράκ και το Αφγανιστάν έκανε εκατομμύρια Αμερικανούς να ξαναδούν με άλλο μάτι την κατάσταση της χώρας τους. Η αρχή έγινε με τον τυφώνα Κατρίνα που προξένησε τεράστιες καταστροφές και οδήγησε στο θάνατο χιλιάδων φτωχών μαύρων στη Νέα Ορλεάνη το Σεπτέμβριο του 2005. Το αμερικάνικο κράτος, που υποτίθεται ότι εισέβαλε στο Ιράκ για να προστατέψει τους πολίτες του από τους κακούς τρομοκράτες, δεν μπορούσε να κάνει τίποτα για να αποτρέψει την καταστροφή και το θάνατο χιλιάδων Αμερικάνων στην ίδια τους τη χώρα. Η καταστροφή οφειλόταν στην έλλειψη κονδυλίων για την επισκευή των φραγμάτων – την ίδια ώρα που ο Μπους δαπα-

Ο Μπάρακ Ομπάμα έφτασε να γίνει ο πρώτος μαύρος που κερδίζει το χρίσμα του υποψήφιου Προέδρου των ΗΠΑ, αλλήλ κινείται όλο και πιο συμβιβαστικά. Ο Κώστας Βλασσόπουλος αναλύει τις αντιφάσεις της καμπάνιας Ομπάμα

νούσε δισεκατομμύρια δολάρια στο Ιράκ. Ο Μπους βρέθηκε στην εξευτελιστική θέση να δέχεται ανθρωπιστική βοήθεια από τον Τσάβες και τον Κάστρο.

Η αντίθεση ανάμεσα στις ανάγκες των απλών ανθρώπων και τις προτεραιότητες του ιμπεριαλισμού δε θα μπορούσε να είναι πιο κραυγαλέα, και εξηγεί σε μεγάλο βαθμό γιατί ο πόλεμος στο Ιράκ είναι τόσο ανεπιθύμητος για τη μεγάλη πλειοψηφία του κόσμου. Επιπλέον, ο πόλεμος ήταν από τις βασικές αιτίες για τη δραματική αύξηση της τιμής του πετρελαίου που έχει χτυπήσει βαριά την αμερικάνικη οικονομία.

Αλλά το περασμένο καλοκαίρι η κρίση πέρασε σε νέο επίπεδο καθώς η κερδοσκοπική φούσκα πάνω στην οποία είχε στηθεί η ανάκαμψη του 90' τελικά έσκασε. Τα φθηνά δάνεια και οι χαμηλοί μισθοί είχαν οδηγήσει εκατομμύρια Αμερικανούς στο δανεισμό για την αγορά κατοικίας. Τα δάνεια αυτά μετατρέπονταν από τις τράπεζες σε ομόλογα και στη συνέχεια τζογάρωνταν στα διεθνή χρηματιστήρια. Το καλοκαίρι του 2007 οι τράπεζες τελικά συνειδητοποίησαν ότι η κατάσταση είχε ξεφύγει από τον έλεγχο, καθώς γινόταν πια φανερό ότι εκατομμύρια Αμερικανών δεν θα ήταν σε

θέση να ξεπληρώσουν τα δάνειά τους λόγω της ανεργίας και της οικονομικής κρίσης. Το αποτέλεσμα ήταν μια βαθιά κρίση του τραπεζικού συστήματος που οδήγησε χιλιάδες Αμερικανούς να χάσουν τα σπίτια τους. Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση αναγκάστηκε να στηρίξει με δισεκατομμύρια δολάρια δύο οργανισμούς που εγγυούνται τα δάνεια κατοικίας και απειλούνταν με κατάρρευση που θα συμπαρέσυρε όλη την αμερικάνικη οικονομία.

Το αποτέλεσμα δεν είναι μόνο η οικονομική απόγνωση για εκατομμύρια απλών ανθρώπων. Ο συνδυασμός των τεραστίων εξόδων των πολέμων με τις γενναίες ενέσεις στο πιστωτικό σύστημα έχει εκτοξεύσει το δημόσιο χρέος σε δέκα τρισεκατομμύρια δολάρια. Το αμερικάνικο κράτος βλέπει πια το φάσμα της δημόσιας χρεοκοπίας πρόσωπο με πρόσωπο.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες θα περίμενε κανείς ότι οι αντίπαλοι του Μπους θα έκαναν περίπατο. Οι Δημοκρατικοί πέτυχαν συντριπτικές νίκες στις βουλευτικές εκλογές του Νοέμβριο του 2006 και απέκτησαν ξανά τον έλεγχο του Κογκρέσου μετά από 13 χρόνια. Αυτό ήταν αποτέλεσμα του μίσους του κόσμου για τους Ρεπουμπλικανούς και της τεράστιας δίψας για αλλαγή μετά από μια

Αντιπολεμική διαδήλωση έξω από το Συνέδριο των Δημοκρατικών τον Αύγουστο

Ο Ομπάμα υποσχέθηκε "αλληλαγή" στην εκστρατεία για το προεδρικό χρίσμα

μακρά περίοδο νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης από τη δεκαετία του 80.

Από μια πρώτη ματιά οι προκριματικές εκλογές για την ανάδειξη των υποψηφίων προέδρων των δύο κομμάτων φαίνεται να επιβεβαιώνει αυτή τη δίψα. Ενώ οι Ρεπουμπλικάνοι κατέληξαν τελικά στην υποψηφιότητα του εβδομνητάχρονου Τζον Μακέιν, ενός από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της εξωτερικής πολιτικής του Μπους, οι Δημοκρατικοί εμφανίζονται όλο αλληλαγή και ελπίδα. Για πρώτη φορά στην αμερικάνικη ιστορία οι δύο υποψήφιοι για το χρίσμα των Δημοκρατικών ήταν μία γυναίκα και ένας μαύρος: η Χίλαρι Κλίντον και ο Μπάρακ Ομπάμα. Η Κλίντον βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στην ελπίδα πολλών γυναικών ότι η εκλογή μιας γυναίκας στο προεδρικό αξίωμα θα ήταν ένα ακόμα χτύπημα στο σεξισμό και τις διακρίσεις ταυτόχρονα, έκανε σημαία της το αίτημα για ένα πρόγραμμα δημόσιας υγειονομικής περίθαλψης.

Στην πιο ανεπτυγμένη καπιταλιστική χώρα του κόσμου δεν υπάρχει δημόσιο σύστημα υγείας και τα νοσοκομεία πετάνε στο δρόμο χωρίς δεύτερη σκέψη κάθε φτωχό που δεν έχει ασφάλιση. Για πρώτη φορά μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο υπάρχει μεγάλη πίεση από τη πλευρά του κόσμου για τη δημιουργία ενός δημόσιου συστήματος υγείας και όλοι οι υποψήφιοι για το Δημοκρατικό χρίσμα τάχθηκαν υπέρ του αιτήματος σε κάποιο βαθμό. Πέρα από αυτά τα δύο θέματα, όμως, ελάχιστοι ήταν διατεθειμένοι να πιστέψουν ότι η γυναίκα του Μπιλ Κλίντον ήταν μια ριζική αλληλαγή με το παρελθόν.

Σ' αυτή την τεράστια δίψα για αλληλαγή

βασίστηκε ο Ομπάμα για να κερδίσει τελικά το χρίσμα των Δημοκρατικών. Ο Ομπάμα έκανε τη λέξη βασικό σλόγκαν της καμπάνιας του, που υποτίθεται ότι δεν θα βασιζόταν στη χρηματοδότηση των μεγάλων επιχειρήσεων και συμφερόντων αλλά στην ενίσχυση και συμμετοχή χιλιάδων απλών ανθρώπων. Η καμπάνια του έχει στηριχτεί σε δεκάδες χιλιάδες νεορούς ακτιβιστές που εμπνεύστηκαν από την υποψηφιότητα του για να διεκδικήσουν μια σειρά από ριζικές αλλαγές. Για εκατομμύρια μαύρους η υποψηφιότητά του Ομπάμα είναι ένα ισχυρό σύμβολο της πάλης για ίσα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα και πολλοί τη βλέπουν ως τη δικαίωση του κινήματος του '50 και του '60. Η εκλογή ενός «αδερφού» στην προεδρία θα έχει τεράστια συμβολική αξία.

Ο λόγος της μεταστροφής του Ομπάμα είναι ότι το Δημοκρατικό Κόμμα είναι ένα κόμμα του κεφαλαίου όπως και οι Ρεπουμπλικάνοι

Ταυτόχρονα ο Ομπάμα εμφάνισε τον εαυτό του σαν τον υποψήφιο του αντιπολεμικού κινήματος. Σε αντίθεση με την Κλίντον που είχε υποστηρίξει τον πόλεμο στο Ιράκ όπως και τους πολέμους του άντρα της, ο Ομπάμα ήταν ένας από τους ελάχιστους Αμερικανούς γεροϋσιαστές

που είχαν ψηφίσει κατά του πολέμου. Από τότε ήταν σταθερός επικριτής του πολέμου και σε όλη τη διάρκεια των προκριματικών δήλωνε ότι αν εκλεγεί θα επαναφέρει άμεσα τα αμερικάνικα στρατεύματα από το Ιράκ.

Πολλοί στην Αμερική αλλά και παγκόσμια, που αντιμετώπιζον τον Ομπάμα ως μια ιστορική προοδευτική υποψηφιότητα ξαφνιάστηκαν με τη στάση του αφού πήρε το χρίσμα των Δημοκρατικών. Μέσα σε ελάχιστο διάστημα ο Ομπάμα πήρε πίσω τις περισσότερες από τις υποσχέσεις που είχε δώσει. Η υπόσχεση για την απόσυρση του στρατού από το Ιράκ μετατράπηκε σε επανεξέταση του ζητήματος εν καιρώ με βάση τις συμβουλές των στρατηγών. Η στάση του απέναντι στο Ισραήλ άλλαξε ριζικά, καθώς επέλεξε να κάνει μια ξεδιάντροπη δήλωση στήριξης του Ισραήλ, χωρίς την παραμικρή νύξη για τους Παλαιστίνιους και τη βάρβαρη καταπίεσή τους. Η αντίθεση του στην καταπάτηση των ατομικών ελευθεριών πήγε περίπατο, καθώς άλλαξε θέση και αποδέχτηκε ένα νομοσχέδιο που αμνηστεύει τις εταιρίες τηλεφωνίας που παράνομα παρακολουθούσαν τις συνδιαλέξεις χιλιάδων Αμερικάνων στα πλαίσια της αντιτρομοκρατικής υστερίας του Μπους.

Αλλά τέτοιες οπισθοχωρήσεις καθίστανται αυτόματα φερέγγυο τον Μακέιν, που προσπαθεί να προβάλλει τον εαυτό του ως το εγγυητή της τάξης και της ασφάλειας. Η μεγάλη διαφορά που είχε ο Ομπάμα από τον Μακέιν δύο μήνες πριν έχει μειωθεί δραματικά.

Ο λόγος αυτής της μεταστροφής του Ομπάμα είναι ότι το Δημοκρατικό Κόμμα είναι ένα κόμμα του κεφαλαίου όπως και

οι Ρεπουμπλικάνοι. Ίσως η μεγαλύτερη ειρωνεία της υποψηφιότητας του Ομπάμα είναι ότι το Δημοκρατικό Κόμμα ήταν το κόμμα που υποστήριξε τη διατήρηση της δουλείας και τα συμφέροντα των δουλοκτητών του Νότου. Ήταν μόνο τη δεκαετία του 1930 όταν, μετά το οικονομικό κραχ του '29, το Δημοκρατικό Κόμμα στο Βορρά έγινε η στέγη για μια μερίδα της άρχουσας τάξης που αντιλαμβανόταν την αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων και του New Deal προκειμένου να αποφύγει την επανάσταση, ταυτόχρονα με το μεγαλύτερο μέρος του συνδικαλιστικού κινήματος και του κινήματος των μαύρων για τα πολιτικά δικαιώματα. Το Δημοκρατικό Κόμμα στο Νότο παρέμεινε βαθιά ρατσιστικό, και όταν τη δεκαετία του '60 η κυβέρνηση των Δημοκρατικών υποχρεώθηκε να κατοχυρώσει συνταγματικά τα ίσα δικαιώματα, ένα μεγάλο κομμάτι του μηχανισμού των Δημοκρατικών το εγκατέλειψε για τους Ρεπουμπλικάνους.

Ακόμα δηλαδή και όταν το Δημοκρατικό Κόμμα ήταν πρόθυμο να υιοθετήσει μερικά από τα αιτήματα του κινήματος ή να δώσει στέγη σε ακτιβιστές, παρέμενε πάντα ένα κόμμα του κεφαλαίου που έβαζε υπεράνω πάντων τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης. Ο Ομπάμα μπορεί να ήταν πρόθυμος να υιοθετήσει τη διάθεση για αλληλαγιά και κάποια από τα αιτήματα του κινήματος, αλλά η οπισθοχώρηση του ήδη δίνει την αίσθηση των προτεραιοτήτων του. Ο Ομπάμα αρνήθηκε τα μεγάλα χρηματικά ποσά που οι μεγάλες επιχειρήσεις παραδοσιακά προσφέρουν στους υποψηφίους και των δύο αστικών κομμάτων, ισχυριζόμενος ότι θέλει να είναι ανεξάρτητος από τα μεγάλα συμφέροντα. Δέχεται όμως χορηγίες με μικρότερα ποσά, και στη λίστα των χορηγών φιγουράρουν εκατοντάδες στελέχη των επιχειρήσεων της Γουόλ Στρητ. Είναι απίθανο ότι όλοι αυτοί οι καπιταλιστές τον χρηματοδοτούν για να είναι ανεξάρτητος από τα συμφέροντά τους.

Η προσπάθεια να οικοδομηθεί ένα ανεξάρτητο κόμμα των εργατών, των μειονοτήτων, των καταπιεσμένων στην Αμερική πάει πίσω στα τέλη του 19ου αιώνα. Ο Γιουτζήν Ντεμς, σιδηροδρομικός και υποψήφιος πρόεδρος του Σοσιαλιστικού Κόμματος στις αρχές του 20ου αιώνα έφτασε να παίρνει εκατομμύρια ψήφους. Το ίδιο πέτυχε και στις εκλογές του 2000 ο αντικαπιταλιστής ακτιβιστής Ραλφ Νένντερ, που υποστηρίχτηκε από το κόμμα των Πρασίνων. Αυτή η προσπάθεια συνάντησε τη ηθισσασμένη αντίδραση του αμερικάνικου κατεστημένου, που προσπάθησε να τη διαλύσει με όλα τα μέσα, από τη βάρβαρη τρομοκρατία, μέχρι το χαρτί των φυλετικών διαχωρισμών και μια σειρά από νόμους που κάνουν εξαιρετικά δύσκολο για οποιοδήποτε νέο κόμμα τη συμμετοχή

Σεπτέμβριος 2005: ο κυκλώνας Κατρίνα κατέστρεψε την Ν.Ορλεάνη. Οι φτωχοί πλήρωσαν το τίμημα της πολιτικής του Μπους

στις εκλογές. Αλλά μια εξίσου μεγάλη πίεση έχει ασκηθεί ιστορικά από τους Δημοκρατικούς, που σε κάθε εκλογές επικαλούνται τη χαμένη ψήφο και το μικρότερο κακό. Σε αυτές τις εκλογές ο Νένντερ θα είναι και πάλι υποψήφιος ως ανεξάρτητος, ενώ το κόμμα των Πρασίνων θα έχει ως υποψήφια τη Σύνθια Μακίνεϊ. Υπάρχουν κάποιες θετικές ενδείξεις, αλλά είναι μάλλον απίθανο ότι και οι δυο υποψήφιοι μαζί θα καταφέρουν να πάρουν όσες ψήφους είχε πάρει ο Νένντερ το 2000.

Το εκρηκτικό μείγμα πολέμου, οικονομικής κρίσης και δημοσιονομικής κατάρρευσης θα εξασφαλίσει ότι δεν θα γυρίσουν στα σπίτια τους περιμένοντας απλά τα αποτελέσματα

Το πιθανότερο σενάριο είναι ότι ο Ομπάμα θα καταφέρει να εκλεγεί πρόεδρος παρά τη μετατόπισή του προς το κέντρο και την προσπάθεια των Ρεπουμπλικάνων να παίξουν το χαρτί του ρατσισμού. Η παραπάνω ανάληψη για τον Ομπάμα δεν θα πρέπει όμως να μας οδηγήσει να δούμε την υποψηφιότητα του ως μια από τα ίδια. Η δίψα για αλληλαγιά που ο Ομπάμα οσμίστηκε και προσπάθησε να καθαρίσει στη δική του εκστρατεία δεν θα εξαφανιστεί την επομένη των εκλογών. Οι δεκάδες χιλιάδες νεαροί ακτιβιστές που μπήκαν για πρώτη φορά στην πολιτική δράση με αφορμή την καμπάνια του Ομπάμα έχουν μεγάλες ελπίδες για το τι μπορεί να φέρει η εκλογή του. Το εκρηκτικό μείγμα πολέμου, οικονομικής κρίσης και δημοσιονομικής κατάρρευσης θα εξασφαλίσει ότι δεν θα γυρίσουν στα σπίτια τους περιμένοντας απλά τα αποτελέσματα. Μέσα από αυτή τη διαδικασία υπάρχει η δυνατότητα να οικοδομηθεί μια πραγματική αριστερά που θα είναι στο πλευρό των εργαζόμενων και των καταπιεσμένων. Το τι θα συμβεί, θα το περιμένουμε σίγουρα με μεγάλο ενδιαφέρον.

Κρίση

Από τις τράπεζες σε όλη την οικονομία, την ιδεολογία, την πολιτική

Έχει περάσει ένας χρόνος από το ξέσπασμα της κρίσης με τη φούσκα των στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ. Τότε, στα ελληνικά οικονομικά επιτελεία επικρατούσαν οι εύκολοι αισιόδοξοι αφορισμοί ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν εκτεθειμένες σ'αυτή την κερδοσκοπία και ότι η ελληνική οικονομία θα διατηρούσε τους ρυθμούς ανάπτυξης της. Σήμερα όλοι οι παλιοί γνώριμοι από το παρελθόν εφιάλτες της κρίσης πρόβαλαν ξανά στον ελληνικό (και όχι μόνο) ορίζοντα.

Φυσικά, δεν είναι μόνο οι Αθωοσκούφιδες του ελληνικού καπιταλισμού που αντιμετωπίζουν μια εικόνα τελείως διαφορετική από αυτά που έλεγαν πριν ένα χρόνο.

Την Πρωτοχρονιά του 2008 οι Financial Times είχαν ανακηρύξει τον Διοικητή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Ζαν Κλωντ Τρισέ σε «Άνθρωπο της Χρονιάς» για τους χειρισμούς που είχε κάνει για την αντιμετώπιση της κρίσης το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 2007. Οχτώ μήνες αργότερα, η συνταγή Τρισέ φαίνεται ότι δεν δουλεύει. Οι τελευταίες εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ προβλέπουν οικονομική «επιβράδυνση» όχι μόνο στις ΗΠΑ, στον Καναδά και την Ιαπωνία, αλλά και στη Γερμανία και στη Βρετανία, ενώ για τη Γαλλία και την Ιταλία προβλέπεται «ισχυρή επιβράδυνση». Η κρίση χειροτερεύει διεθνώς.

Παντού τα οικονομικά επιτελεία έχουν την τάση να ερμηνεύουν αυτή την κατάσταση σαν «ατυχή συγκυρία». Κυριαρχεί η άποψη των «συμπτώσεων». Μια έξαρση της κερδοσκοπίας στις τιμές των πρώτων υλών τυχαίνει να συμπίπτει χρονικά με μια κάμψη της Ζήτησης στην αμερικανική οικονομία μετά το σκάσιμο της φούσκας στην αγορά ακινήτων. Έτσι μια απειλή ανόδου του πληθωρισμού συμπίπτει με μια απειλή ύφεσης και δημιουργεί μια δύσκολη συγκυρία. Η διπλή αυτή κρίση, η απειλή του στασιμοληθωρισμού, δεν συνδέεται με κάποιο οργανικό τρόπο με το ίδιο το σύστημα, ούτε με τα προηγούμενα ξεσπάσματα κρίσεων το 1973-74, το 1980-81, το 1987, το 1992-93, το 1998, το 2001-02. Οι πανηγυρισμοί και οι ισχυρισμοί των ίδιων αυτών επιτελείων ενδιάμεσα από εκείνες τις κρίσεις ότι «οι κρίσεις αποτελούν παρελθόν» και έχει υπάρξει

Ο Πάνος Γκαργκάνας γράφει για τις πραγματικές διαστάσεις της κρίσης ένα χρόνο μετά τα "κανόνια" των στεγαστικών στις ΗΠΑ

μια «νέα οικονομία» που θα ηγηάει πάντα μπροστά αρκεί να γίνονται «μεταρρυθμίσεις που απελευθερώνουν τις αγορές», όλα αυτά έχουν σβηστεί από τη μνήμη. Η κάθε Κεντρική Τράπεζα και το κάθε Υπουργείο Οικονομικών ισχυρίζεται ότι μπορεί να φτιάξει το δικό της «μείγμα πολιτικής» για να αντιμετωπίσει τη σημερινή «ατυχή συγκυρία».

Μέχρι πρόσφατα ακόμα επικρατούσαν οι θεωρίες ότι «μια οικονομική ύφεση διαρκεί συνήθως γύρω στους 15-20 μήνες», άρα το ένα σκέλος της διπλής κρίσης σε λίγο θα ξεπεραστεί, και επομένως οι κεντρικές τράπεζες καλύτερα θα ήταν να επικεντρώσουν στην καταπολέμηση του πληθωρισμού ανεβάζοντας τα επιτόκια. Αυτό φαίνεται να ήταν το υπόβαθρο των παρεμβάσεων της ΕΚΤ του Τρισέ, που έδινε ενέσεις ρευστότητας στις απειλούμενες τράπεζες, αλλά ταυτόχρονα ανέβαζε τα επιτόκια, ανεβάζοντας και το ευρώ στα ουράνια. Ακόμα και η ισχυρότερη ευρωπαϊκή οικονομία, η γερμανική, φαίνεται ότι δεν αντέχει αυτό το «φάρμακο». Οι λιγότερο ισχυροί εταίροι, όπως η Γαλλία και η Ιταλία, μοιάζει να έχουν πάθει συγκοπή.

Κρίση των Τραπεζών

Εξίσου αναποτελεσματική αποδεικνύεται και η συνταγή της αμερικανικής Κεντρικής Τράπεζας που συνδύασε τις ενέσεις ρευστού προς το τραπεζικό σύστημα με τη μείωση των επιτοκίων του δολλαρίου, ώστε να αποτρέψει την ύφεση της αμερικανικής οικονομίας. Ο αμερικανικός πληθωρισμός έφτασε στο υψηλότερο σημείο των τελευταίων 27 χρόνων και ο Μπερνάνκε βρίσκεται στο ίδιο αδιέξοδο με τον Τρισέ – χρειάζεται να αντιστρέψει τη συνταγή του, έστω και αν το παράδειγμα του ενός αποδεικνύει στον άλλο ότι η αντιστροφή δεν είναι λύση.

Γιατί οι Κεντρικές Τράπεζες εμφανίζονται τόσο αναποτελεσματικές, σαν να έχουν χάσει τη δυνατότητα να διαχειρίζονται τις διακυμάνσεις της οικονομίας;

Στο περιοδικό Monthly Review, στο τεύ-

χος Μάη 2008, ένας ερευνητής που εργάζεται για το συνδικάτο SEIU στις ΗΠΑ, ο Karl Beitel παρουσιάζει μια λεπτομερειακή ανάλυση των αλλαγών που έφερε στο τραπεζικό σύστημα η τεράστια πιστωτική επέκταση των τελευταίων δέκα χρόνων. Ανάμεσα στο 1998 και στο 2006, τα νοικοκυριά στις ΗΠΑ φορτώθηκαν περισσότερα χρέη απ' όσο τα προηγούμενα 30 χρόνια (σε πραγματικές, αποπληθωρισμένες τιμές). Τα στοιχεία του Beitel επιβεβαιώνουν την εικόνα που είχε δώσει στο Σοσιαλισμός από τα Κάτω Νο 66 (Γενάρης-Φεβράριος 2008) ο Μωυσής Λίτσας.

Πέρα από την τεράστια αύξηση του όγκου του δανεισμού, το νέο στοιχείο ήταν η διάχυση αυτών των δανείων σε ένα ολόκληρο παρατραπεζικό σύστημα που δημιούργησαν οι ίδιες οι τράπεζες. Μέσα από ξεχωριστές επενδυτικές θυγατρικές εταιρίες (Special Investment Vehicles - SIV) μετέτρεψαν τα δάνεια (στεγαστικά, καταναλωτικά κλπ) σε ειδικά ομόλογα τα οποία αγοράστηκαν από πλήθος καταθέτες (επιχειρήσεις, ασφαλιστικά ταμεία, άλλες τράπεζες) που αναζητούσαν μεγαλύτερες αποδόσεις για τα αποθεματικά τους.

Αυτή η διάχυση της τεράστιας πιστωτικής επέκτασης αρχικά θεωρήθηκε εκπληκτική καινοτομία που επέτρεπε την ασφαλέστερη διαχείριση των κινδύνων από κακοπληρωτές. Η οικονομία θα μπορούσε να βρει πιστώσεις για να συνεχίσει να επεκτείνεται, ακόμα και αν κάποιες επιχειρήσεις συναντούσαν δυσκολίες, αφού τα «κακά δάνεια» δεν θα επιβάρυναν ένα πιστωτικό ίδρυμα, καθώς το ρίσκο είχε μοιραστεί σε πολλούς αγοραστές ομοιόλογων.

Στην πράξη, όταν άρχισαν να σκάνε τα κανόνια στην αγορά στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ, αποδείχθηκε ότι υπήρχε διπλό πρόβλημα.

Πρώτο, η αβεβαιότητα για το ποιος έχει στα χέρια του τα προβληματικά δάνεια μετατράπηκε σε αυτογκόλη γιατί οι τράπεζες δεν ήξεραν ποιος είναι φερέγγυος πελάτης και ποιος όχι. Έτσι έπαψαν να

Ο Πίνακας δείχνει την τιμή του πετρελίου υπολογισμένη στην αξία που είχε το δολλάριο το 2008. Το 1979 η Ιρανική επανάσταση προκάλεσε τέτοιο παγκόσμιο πανικό ώστε ο ΟΠΕΚ άνοιξε τους κρουνοί του πετρελίου για να ελέγξει τις τιμές. Αυτό κράτησε για μια δεκαετία μέχρι το 1990. Διακόπηκε όταν το Ιράκ εισέβαλε στο Κουβέιτ και ξεκίνησε ο πρώτος πόλεμος του Κόλπου. Οι τιμές άρχισαν να ανεβαίνουν ξανά το 2003 μετά την εισβολή των ΗΠΑ στο Ιράκ.

δανειζούν σε όλους, η διατραπεζική αγορά στέγνωσε και οι πιέσεις για οικονομική ύφεση γενικεύτηκαν και απλώθηκαν πιο γρήγορα.

Δεύτερο, οι Κεντρικές Τράπεζες έχασαν ορισμένα παραδοσιακά εργαλεία με τα οποία μπορούσαν να εποπτεύουν και να βοηθούν το τραπεζικό σύστημα. Τα δάνεια που περνούσαν στα χέρια των SIV έπαψαν να υπάρχουν στα βιβλία των τραπεζών και έτσι ο λόγος αποθεματικών προς δάνεια με τον οποίο οι Κεντρικές Τράπεζες παρακολουθούσαν το ρυθμό πιστωτικής επέκτασης έχασε το νόημα του. Το ίδιο ισχύει με το λόγο κεφαλαίων προς δάνεια. Όσο και αν οι Κεντρικοί Τραπεζίτες προσπάθησαν να εκσυγχρονίσουν τον έλεγχο τους επιβάλλοντας τον κανονισμό Βασιλεία II (από την πόλη της Ελβετίας όπου υιοθετήθηκε ο νέος κανονισμός), στην πράξη το «παρτραπεζικό σύστημα» με τις SIV, τα Hedge Funds και τα ειδικά ομόλογα ήταν μια επέκταση του τραπεζικού συστήματος έξω από τον έλεγχο των Κεντρικών Τραπεζών έτσι όπως είχε διαμορφωθεί μετά το Κραχ του 1929.

Όλοι οι πανηγυρισμοί των τελευταίων χρόνων για τα θαύματα του «securitization» («τιτλοποίηση» - μετατροπή σε ομόλογα) και του «financial engineering» (χρηματιστική εφευρετικότητα) αποδείχθηκαν αβάσιμοι και στην ουσία ο καπιταλισμός ξαναγύρισε σε εποχές μεγαλύτερης αστάθειας, αντίστοιχες με της δεκαετίας του 1920.

Δεν είναι η πρώτη φορά στην ιστορία που τα «θαύματα» του πιστωτικού συστήματος αποδεικνύονται απλά προθάλαμοι νέων, μεγαλύτερων κρίσεων για τον καπιταλισμό. Αν γυρίσουμε πίσω στα χρόνια της διαμάχης ανάμεσα στον Έντουαρντ Μπερνστάιν και τη Ρόζα Λούξεμπουργκ, θα δούμε τον πατέρα του ρεφορμισμού στον 20ο αιώνα να ισχυρίζεται ότι το τρα-

πεζικό σύστημα έχει κάνει τις κρίσεις παρελθόν και τη Ρόζα να απαντάει:

«Η πίστωση, αντί να είναι εργαλείο καταστολής ή έστω περιστολής των κρίσεων, είναι αντίθετα ένα ιδιαίτερα ισχυρό εργαλείο σχηματισμού των κρίσεων. Δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο. Η πίστωση εξαφανίζει την ακαμψία που έχει απομείνει στις καπιταλιστικές σχέσεις. Εισάγει παντού τη μέγιστη δυνατή ελαστικότητα. Μετατρέπεται όλες τις καπιταλιστικές δυνάμεις σε επεκτάσιμες, σχετικές και αμοιβαία ευαίσθητες σε ύψιστο βαθμό. Με αυτό τον τρόπο διευκολύνει και χειροτερεύει τις κρίσεις, οι οποίες δεν είναι τίποτε άλλο από περιοδικές συγκρούσεις των αντιφατικών δυνάμεων της καπιταλιστικής οικονομίας».

(Ρόζα Λούξεμπουργκ «Κοινωνική Μεταρρύθμιση ή Επανάσταση», στην ενότητα «Η Προσαρμογή του Καπιταλισμού», σελίδα 17 στην αγγλική έκδοση, Merlin Press 1970).

Σήμερα, οι φωνές που εξυμνούσαν τις αρετές του χρηματοπιστωτικού συστήματος του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού έχουν σιγήσει. Οι νεοφιλελεύθεροι και οι σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί που μας καθούσαν να σταθούμε με δέος μπροστά στην ικανότητα του συστήματος να μετακινεί δισεκατομμύρια από το ένα άκρο του πλανήτη στο άλλο με το πάτημα ενός πλήκτρου, τώρα προτιμούν να ξεχάσουμε τι έλεγαν. Να ξεχάσουμε δηλαδή ότι προσκυνούσαν τη δύναμη του «financial engineering» και μας καθούσαν να αποφύγουμε κάθε αντίσταση σ'αυτές τις αλληγές γιατί είναι τάχα «μάταια». Είχαν προσδεθεί στο «όραμα» ότι η Ελλάδα μπορεί να γίνει το χρηματοοικονομικό κέντρο των Βαλκανίων αξιοποιώντας αυτή τη συγκυρία της χρηματοπιστωτικής «έκρηξης» και έκλειναν τα μάτια στους κινδύνους. Τώρα που η κρίση χτυπάει και τις

ελληνικές τράπεζες αποδεικνύεται πόσο πιο σωστή ήταν η ανάλυση που είχε παρουσιάσει στο «Σοσιαλισμός από τα Κάτω Νο 67 (Μάρτης-Απρίλης 2008) ο Κώστας Σαρρής στο άρθρο «Το Βαλκανικό Ελντοράντο των ελληνικών τραπεζών».

Σήμερα, εμφανίζεται ένα διαφορετικό πρόβλημα, κατά κάποιο τρόπο στο άλλο άκρο του εκκρεμούς. Φωνές που ήταν αντίθετες στη νεοφιλελεύθερη επέλαση, υιοθετούν την άποψη ότι η κρίση είναι αποτέλεσμα κύρια των διαστάσεων που πήρε η επέκταση της χρηματοπιστωτικής κερδοσκοπίας. Το σύστημα πάσχει από «financialisation», έχει δημιουργηθεί μια κυρίαρχη μερίδα της τάξης των καπιταλιστών που βγάζει κέρδη με διαφορετική εκμετάλλευση των εργατών από όλους τους άλλους. Αντί να αντλεί τα κέρδη της από την υπεραξία που παράγουν οι εργάτες, κλέβει ένα μέρος των μισθών μέσα από τα προσωπικά καταναλωτικά ή στεγαστικά δάνεια που φορτώνει στους εργάτες. Αυτή η μερίδα των καπιταλιστών έχει συμφέρον να διατηρεί τις φούσκες της κερδοσκοπίας και βρίσκεται στη ρίζα της σημερινής κρίσης.

Κρίση του συστήματος

Ποιός κόσμος σिकाίεται δικαιολογημένα τις τράπεζες και την απληστία των μεγαλομετόχων τους και των διευθυντών τους. Αλλά η αρπακτικότητα των τραπεζών δεν αρκεί για να εξηγήσει ούτε το μέγεθος των κεφαλαίων που στράφηκαν προς την κερδοσκοπία και τις φούσκες, ούτε τις διαστάσεις της κρίσης που δημιουργήθηκε. Είναι λάθος να χαρακτηί μια σκληρή διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στις «κερδοσκοπικές υπερβολές» του χρηματοπιστωτικού τομέα και στους υπόλοιπους καπιταλιστές. Και είναι αυταπάτη να ελπίζει κανείς ότι η κρίση θα ξεπεραστεί μόνο με μέτρα μεγαλύτερου ελέγχου σ'αυτόν τον τομέα.

Για τη σύνδεση ανάμεσα στον καπιταλισμό και την κερδοσκοπία είχαμε γράψει έγκαιρα στο Σοσιαλισμός από τα Κάτω Νο 62 (Μάρτης-Απρίλης 2007) υπογραμμίζοντας ακριβώς τη διάχυση των φαινομένων της κερδοσκοπίας μέσα στο σύνολο των καπιταλιστών.

Αυτή η εικόνα επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία που έρχονται στην επιφάνεια. Όπως αναφέρει ο Κρις Χάρμαν στο άρθρο του στο περιοδικό International Socialism Νο 118 (Άνοιξη 2008),

«Η πραγματική κινητήρια δύναμη για το υπερβολικό πλεόνασμα κεφαλαίων προς αποταμίευση είναι ο τομέας των επιχειρήσεων. Ανάμεσα στο 2000 και στο 2004, η στρόφη των επιχειρήσεων προς την αποταμίευση στην ομάδα των G6 (Γαλλία, Γερμανία, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Βρετανία, Ιταλία) ξεπέρασε τα 1000 δις δολλάρια. (Από έκθεση της JP Morgan Securities)... Με

άλλα λόγια, αντί να ξοδεύουν τα συσσωρευμένα κέρδη τους, οι μεγάλες επιχειρήσεις τα αποταμιεύουν ως ρευστό».

Αντί να χρηματοδοτήσουν νέες επενδύσεις στην πραγματική οικονομία, οι καπιταλιστές τροφοδότησαν τους τραπεζίτες με καταθέσεις που βρήκαν διέξοδο στις φούσκες. Η πραγματική ρίζα των προβλημάτων πρέπει να αναζητηθεί έξω από τα όρια του τραπεζικού και «παρτραπεζικού» συστήματος. Πρέπει να αναζητηθεί στην τάση του ίδιου του καπιταλισμού σαν σύστημα να δημιουργεί ανισορροπίες που οδηγούν σε κρίσεις. Επειδή είναι ένα σύστημα τυφλής ανταγωνιστικής συσσώρευσης με κριτήριο το κέρδος, ο ίδιος ο καπιταλισμός έχει την τάση να υπονομεύει το ελιτήριο που κινεί αυτή τη συσσώρευση. Έχει μέσα του την «πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους» όπως την ονόμασε ο Μαρξ και αυτό οδηγεί σε καταστάσεις όπου οι καπιταλιστές αρνούνται να ξοδέψουν τα κέρδη τους σε νέες επενδύσεις.

Για να μην χάσει την ισορροπία της η οικονομία, είναι απαραίτητο η αγοραστική δύναμη των εργατών (και η προσωπική κατανάλωση των καπιταλιστών) να μπορεί να απορροφήσει την παραγωγή καταναλωτικών προϊόντων και οι επενδύσεις των επιχειρήσεων να μπορούν να απορροφήσουν την παραγωγή της βαριάς βιομηχανίας και των πρώτων υλών. Όμως στον καπιταλισμό, το σύνολο των επενδύσεων προκύπτει αθροίζοντας τις επιμέρους, ιδιωτικές, τυφλές επενδυτικές αποφάσεις επιχειρήσεων που δεν ξέρουν, ούτε νοιάζονται ποιο θα είναι το τελικό αποτέλεσμα. Δεν υπάρχει κανένας μηχανισμός που να εξασφαλίζει ισορροπία, παρά μόνο εκ των υστέρων καταναγκαστικές διορθώσεις μέσα από τις κρίσεις που προκαλεί η διαταραχή της ισορροπίας. Πρόκειται για τον πιο σπάταλο τρόπο «εξισορρόπησης» καθώς καταστρέφονται χρήσιμοι πόροι (εργοστάσια, πρώτες ύλες, απούλητα προϊόντα) και ανθρώπινες ζωές (ανεργία και φτώχεια).

Η καταστροφή ενός μέρους των επιχειρήσεων μέσα από την κρίση μπορεί να αποκαταστήσει την κερδοφορία των ανταγωνιστών τους που επιβιώνουν και έτσι να ξαναβάλει μπροστά τη μηχανή των επενδύσεων. Αλλά όσο ο καπιταλισμός μεγαλώνει και μαζί του μεγαλώνει το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων μέσα από τη συγκέντρωση του κεφαλαίου, η «διορθωτική» λειτουργία των κρίσεων γίνεται όλο και πιο δύσκολη και επώδυνη.

Μέσα στην πορεία του καπιταλισμού έχουν υπάρξει μηχανισμοί που να φρενάρουν την πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους. Ίσως το πιο καίριο παράδειγμα είναι η πολεμική βιομηχανία που σπαταλάει επενδυτικά κεφάλαια, τα οποία αν πήγαιναν σε άλλους κλάδους θα επιδείνωναν τα προβλήματα κερδοφορίας των επιχειρήσεων. Για περίπου 30 χρόνια μετά το Δεύτερο

Παγκόσμιο Πόλεμο οι δαπάνες του Ψυχρού Πολέμου έπαιξαν έναν τέτοιο ρόλο, αν και ανισόμερα κατανομημένο ανάμεσα στις μεγάλες οικονομικές δυνάμεις. Η δράση αυτού του παράγοντα δεν μπορεί να είναι μόνιμη γιατί δεν υπάρχει κανένα κοινό συμφωνημένο σχέδιο για το πόσες επενδύσεις πρέπει να σπαταλήσει σε εξοπλισμούς η κάθε χώρα για να διατηρείται η ισορροπία στο σύστημα σαν σύνολο. Ο τυφλός ανταγωνισμός αναιρεί και τις όποιες τρεφείς διεξόδους διαφυγής προκύπτουν.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 και μετά, ο καπιταλισμός δεν έχει κατορθώσει να επαναφέρει την οικονομία στους ρυθμούς που ισχύουν για την περίοδο 1945-1975. Τα «δεύτερα τριάντα» χρόνια που έχουν περάσει από τότε, έχουν σηματοδοτεί από χαμηλότερους ρυθμούς και επαναλαμβανόμενες κρίσεις. Ο πανικός που είχε προκαλέσει η κρίση του 1998 είχε γίνει η αφορμή για να επιχειρηθεί η ανάκαμψη μέσα από τη κολλοσιαία χρηματοπιστωτική επέκταση που βλέπουμε να τρεκλίζει σήμερα.

Δεν είναι η πρώτη φορά στην ιστορία που τα «θαύματα» του πιστωτικού συστήματος αποδεικνύονται απλά προθάλαμοι νέων, μεγαλύτερων κρίσεων για τον καπιταλισμό

Η φυγή κεφαλαίων προς την χρηματοπιστωτική κερδοσκοπία έδωσε μια κάποια διέξοδο για ένα διάστημα. Χωρίς αυτήν, η κρίση μάλλον θα είχε επέλθει πιο γρήγορα. Σε κάθε περίπτωση, η λύση με τις «φούσκες» είναι προσωρινή και πάντως δεν είναι η βαθύτερη αιτία των προβλημάτων.

Φυσικά, προκύπτει το ερώτημα: έχει σημασία να σταθούμε τόσο πολύ στο χαρακτήρα της κρίσης; Μήπως διυλίζουμε τον κώνωπα την ώρα που εκατομμύρια άνθρωποι υποφέρουν από τις επιπτώσεις της κρίσης με την ακρίβεια, τις απολύσεις, τις κατασχέσεις σπιτιών στις ίδιες τις ΗΠΑ και την κρίση των τροφίμων τις χώρες του Τρίτου Κόσμου; Ας αφήσουμε ξανά τη Ρόζα Λούξεμπουργκ να μας βοηθήσει:

«Δεν υπάρχει πιο βαριά προσβολή για τους εργάτες από την παρατήρηση ότι “οι θεωρητικές διαμάχες είναι μόνο για τους ακαδημαϊκούς”. Πριν από πολύ καιρό ο Λασάλ είχε πει: “Μόνο όταν η επιστήμη και οι εργάτες, αυτά τα αντίθετα άκρα της κοινωνίας θα βρεθούν ενωμένα, μόνο τότε θα τσακίσουν με τα ασάβηνα μπράτσα τους

κάθε εμπόδιο για τον πολιτισμό”. Όλη η δύναμη του σύγχρονου εργατικού κινήματος στηρίζεται στη θεωρητική γνώση.

Αυτή η γνώση είναι διπλά σημαντική για τους εργάτες στην προκειμένη περίπτωση γιατί αυτό που παίζεται είναι ακριβώς η δική τους τύχη και επιρροή. Το δικό τους πεσό παίζεται στην αγορά.» (Ρόζα Λούξεμπουργκ, 18 Απρίλη 1899, εισαγωγή στο «Μεταρρύθμιση ή Επανάσταση»).

Η μελέτη της οικονομικής θεωρίας του Μαρξ ξαναγίνεται απαραίτητο εργαλείο για το σύγχρονο εργατικό κίνημα και την επαναστατική αριστερά μέσα στους κόλπους του. Αυτό δεν σημαίνει ότι μπαίνουμε σε μια περίοδο που οι επαναστάτες θα αφοσιωθούν στη θεωρητική μελέτη. Κάθε άλλο. Οι περίοδοι κρίσης ποτέ δεν περιορίζονται μόνο στο οικονομικό επίπεδο, αντίθετα απλώνονται και στο ιδεολογικό και στο πολιτικό.

Οι επιπτώσεις στο ιδεολογικό επίπεδο είναι ήδη ορατές. Οι κυβερνήσεις στις μητροπόλεις του νεοφιλελευθερισμού αναγκάζονται να καταπιούν τα δόγματά τους και να οργανώσουν τεράστιες κρατικές παρεμβάσεις για να σώσουν τράπεζες από την ανοιχτή χρεοκοπία, είτε πρόκειται για τη Bear Stearns στις ΗΠΑ, είτε για τη Northern Rock στη Βρετανία. Και οι πιο πολλοί αναλυτές συμφωνούν ότι θα ακολουθήσουν ακόμα μεγαλύτερα τέτοια παραδείγματα, καθώς η τρικυμία στο τραπεζικό σύστημα δεν έχει φτάσει στο απόγειό της. Οι δυο κοιλώνες των στεγαστικών τραπεζών στις ΗΠΑ Freddy Mac και Fannie Mae προσπαθούν αγωνιωδώς να αποφύγουν την κατάρρευση. Η εξουσιοδότηση του Κογκρέσου προς το Υπουργείο Οικονομικών να παρέμβει όταν και όσο χρειαστεί δεν κατάφερε να καθησυχάσει τις ανησυχίες στις αγορές. Αντίθετα, στα μέσα Αυγούστου οι μετοχές Freddy και Fannie έκαναν βουτιά. Ο Μπους, ο αμερικανός πρόεδρος που έκανε την πιο μεγάλη και την πιο βίαιη εξαγωγή νεοφιλελευθερισμού με τη δύναμη των όπλων, κινδυνεύει να τελειώσει τη θητεία του κάνοντας τη μεγαλύτερη διάψευση του νεοφιλελευθερισμού μέσα στην έδρα του.

Ο ιδεολογικός εξευτελισμός δεν περιορίζεται στα οικονομικά ζητήματα. Όταν η Ρωσία ποδοπάτησε τη Γεωργία μετά το αυτογκόλ του Σακασβίλι με την επίθεση στη Νότια Οσετία, ο Μπους αναγκάστηκε να κάνει δηλώσεις ότι «η εισβολή σε μια ανεξάρτητη χώρα είναι ενέργεια ανεπίτρεπτη στον 21ο αιώνα». Θα μπορούσε να περιγράψει τις δικές του ενέργειες στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν, στο Κόσοβο. Η κρίση απονομιμοποιεί όλα τα ιδεολογήματα της κυρίαρχης τάξης και ανοίγει νέες δυνατότητες για τους αντίπαλους της. Στον πόλεμο της προπαγάνδας, η Αριστερά μπορεί για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια να έχει την πρωτοβουλία των κινήσεων.

Η εκτόξευση στις τιμές των τροφίμων προκαλεί εξεγέρσεις σε όλο τον κόσμο. Η φωτο από την Αϊτί

Πολιτική

Οι αλληλαγές στο ιδεολογικό επίπεδο δεν πρέπει να μας οδηγούν στην αναζήτηση μιας προπαγανδιστικής Αριστεράς που θα περιορίζεται να αξιοποιεί το πλεονέκτημα ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό. Η κρίση επεκτείνεται και στο πολιτικό επίπεδο και εδώ πρόκειται να δοθούν οι πιο κρίσιμες μάχες.

Εδώ, οι επιπτώσεις είναι διπλές, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η οικονομική κρίση οξύνει τις εντάσεις και επιταχύνει την αποσταθεροποίηση της Νέας Τάξης Πραγμάτων. Η πολεμική έκρηξη στον Καύκασο αυτόν τον Αύγουστο είναι η καλύτερη απόδειξη για αυτό. Έτσι κι αλλιώς βρισκόμασταν στο σημείο όπου οι ΗΠΑ προσπαθούσαν και προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν την στρατιωτική υπεροχή τους για να διατηρήσουν το προβάδισμά τους σαν νοούμερο ένα υπερδύναμη παρά τη σχετική εξασθένηση της οικονομικής θέσης τους. Αυτός ο «νέος ιμπεριαλισμός» έκανε τον κόσμο πιο ασταθή παρά τις αντίθετες υποσχέσεις μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Τώρα φτάνουμε σε ένα σημείο όπου όχι μόνο ο «διαρκής πόλεμος» του Μπους δεν εξελίσσεται ευνοϊκά για τις ΗΠΑ στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν, στο Λίβανο και την Παλαιστίνη, αλλά και οι γεωπολιτικές προκλήσεις γίνονται πιο έντονες μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Ζητήματα όπως ο έλεγχος των ενεργειακών πηγών και των στρατηγικών δρόμων του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, ο ρόλος του δολαρίου σαν νόμισμα διεθνών συναλλαγών, ο έλεγχος της παραγωγής και της μεταφοράς βασικών τροφίμων αποκτούν μια νέα αμεσότητα και φέρνουν μια μεγαλύτερη αστάθεια σε όλα τα σημεία τριβής.

Να σταθούμε λίγο μόνο σ'αυτό το τελευταίο ζήτημα. Η έκρηξη στις τιμές του ρυζιού, του σταριού και άλλων αγροτικών προϊόντων έσπρωξε 50 εκατομμύρια επιπλέον ανθρώπους κάτω από τα όρια της πείνας μέσα στον τελευταίο χρόνο. Αλλά, ταυτόχρονα, έσπρωξε και μια σειρά χώρες να αρχίσουν να αναζητούν αγροτικές επενδύσεις έξω από τα όρια τους. Χώρες με μεγάλα συναλληλαγματικά αποθέματα, όπως η Κίνα και η Σαουδική Αραβία έχουν ξεκινήσει προσπάθειες να εξασφαλίσουν τον έλεγχο μεγάλων αγροτικών εκτάσεων στη Αφρική και στην Ασία, για να είναι βέβαιες ότι μπορούν να έχουν σταθερή ροή εισαγωγών σε βασικά τρόφιμα. Αυτή η αναζήτηση δεν συμβαδίζει πάντοτε με τα συμφέροντα δυτικών πολυεθνικών που παραδοσιακά ελέγχουν αυτούς τους κλάδους. Ο κίνδυνος ενός αγώνα δρόμου για να ξαναμοιραστούν οι αγροτικές εκτάσεις π.χ. της Αφρικής με κόντρες ΗΠΑ-Κίνας ή για να ανακαπούν δυτικές αγροτικές διεισδύσεις στην Ουκρανία, στο Καζακστάν κλπ, είναι κάτι παραπάνω από ορατό.

Μέσα σε ένα διεθνές περιβάλλον αποσταθεροποιημένο οικονομικά, ιδεολογικά και στρατιωτικοπολιτικά, η άρχουσα τάξη στο εσωτερικό κάθε χώρας βρίσκεται αντιμετώπιση με απρόβλεπτες προκλήσεις. Οι παραδοσιακές συνταγές δεν δουλεύουν και οι απόψεις διχάζονται για τους νέους τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων. Η οικονομική κρίση δεν οδηγεί γραμμικά σε κοινωνικές εκρήξεις και επαναστατικές καταστάσεις. Μεσοθαβούν υποκειμενικοί παράγοντες όπως οι αγωνιστικές παραδόσεις της εργατικής τάξης σε κάθε χώρα, ο βαθμός οργάνωσης, η πορεία ριζοσπαστικοποίησης των από κάτω σε

κάθε περίπτωση.

Ο Τρότσκι κλασικά είχε προειδοποιήσει ότι «όσο ο καπιταλισμός παραμένει ζωντανός, εξακολουθεί να εισπνέει και να εκπνέει» και ότι «δεν υπάρχει αυτόματη εξάρτηση του προλεταριακού επαναστατικού κινήματος από την κρίση. Υπάρχει μόνο διαλεκτική αλληλεπίδραση» (Εισήγηση στο 3ο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς, 23 Ιούνιο 1921, με θέμα «Η παγκόσμια Οικονομική Κρίση και τα Νέα Καθήκοντα της Κομμουνιστικής Διεθνούς»). «Οι πολιτικές επιπτώσεις της κρίσης (όχι μόνο η έκτασή τους αλλά και η κατεύθυνση τους) καθορίζονται από το σύνολο της υπάρχουσας πολιτικής κατάστασης και από τα γεγονότα που έχουν προηγηθεί και συνοδεύουν την κρίση, ιδιαίτερα τις μάχες, επιτυχίες ή αποτυχίες της εργατικής τάξης πριν από την κρίση» (σε άρθρο του Τρότσκι στην Πράβδα την ίδια περίοδο). (Τα κείμενα αυτά του Τρότσκι δημοσιεύτηκαν στα αγγλικά στο περιοδικό International Socialism Νο20, καλοκαίρι 1983)

Χρειάζεται συγκεκριμένη ανάλυση και μελέτη όλων αυτών των παραγόντων μέσα στις σημερινές συνθήκες. Αλλά μπορούμε να έχουμε σαν αφετηρία δυο βασικά στοιχεία. Μια άρχουσα τάξη πεισμένη και διχασμένη από όλες αυτές τις δυσκολίες είναι μια άρχουσα τάξη στο δρόμο προς το να μην μπορεί να κυβερνάει όπως παλιά. Αυτό είναι το πρώτο. Και το δεύτερο είναι ότι η καμπύλη της ριζοσπαστικοποίησης της νεολαίας και των εργατών τα τελευταία χρόνια είναι ανοδική. Η σημερινή επιδείνωση της κρίσης μπορεί να είναι πραγματική αφετηρία νέων δυνατοτήτων για την Αριστερά, αν έχει επαναστατικό προσανατολισμό.

Σχοηές

Η υποταγή στον "Νόμο-Πλαίσιο" δεν είναι δημοκρατία

Από την αρχή του εαρινού εξαμήνου δόθηκαν σε Πανεπιστήμια και ΤΕΙ μια σειρά μάχες με αφορμή την προσπάθεια εφαρμογής του Νόμου-Πλαίσιο. Η αντιμετώπιση αυτών των κινητοποιήσεων από την πλευρά των φοιτητικών παρατάξεων της κοινοβουλευτικής αριστεράς ήταν απαραίτητη. Η εμπειρία είναι γεμάτη συμπεράσματα για το τι έχουμε να αντιμετωπίσουμε και πώς μπορούμε να δράσουμε στις μάχες που έρχονται.

Η κυβέρνηση επέλεξε να ξεκινήσει την εφαρμογή του Νόμου προχωρώντας σε διοργάνωση εκλογών με καθολική ψηφοφορία για την εκλογή διοικήσεων σε τμήματα και ιδρύματα. Αυτό το δειλό βήμα ήταν μια ευκαιρία για το φοιτητικό κίνημα να ξαναβγει μπροστά και να σταματήσει στην αρχή της την προσπάθεια εφαρμογής του Νόμου. Για πολλούς φοιτητές ήταν η πρόκληση που χρειάζονταν για υλοποιηθεί η απόφαση που είχαν πάρει όλες οι συνελεύσεις και καταλήψεις του προηγούμενου διαστήματος: ότι δηλαδή όποιο κομματάκι του Νόμου πάει να περάσει, θα σπάσει στην πράξη. Η κυβέρνηση έχοντας φάει ήδη δύο ήττες, με τη μη τροποποίηση του Αρθρου 16 και με την τελειώως απονομοποιημένη ψήφιση του Νόμου-Πλαίσιο μέσα σε μια Βουλή ζωσμένη από τα δακρυγόνα και περικυκλωμένη από διαδηλωτές έβλεπε και βίωνε μπροστά της δύσκολη τη μάχη για πραγματική εφαρμογή του νόμου. Η τακτική που προσπάθησε να εφαρμόσει ήταν να διαχωρίσει το φοιτητικό κίνημα ανάμεσα στους "σοβαρούς" που σέβονται τη νομιμότητα και τις "ακράιες μειοψηφίες" που επιμένουν. Σε αυτήν την τακτική διάσπασης οι παρατάξεις της κοινοβουλευτικής αριστεράς έδωσαν δυστυχώς στήριξη. Έτσι οι φοιτητές που μπήκαν μπροστά για να υλοποιήσουν τις αποφάσεις των συνελεύσεων και να μην αφήσουν να περάσει ο νόμος βρέθηκαν να συγκρούονται όχι μόνο με την κυβέρνηση αλλά και με τη στάση των παρατάξεων της ρεφορμιστικής αριστεράς.

Η ΠΚΣ ξεκίνησε αμέσως τις προβοκατορολογίες, κάνοντας λόγο για μειοψηφίες και κουκουλοφόρους. Αρνήθηκε να στηρίξει την πρόταση για κατάληψη και για μαζική διακοπή των εκλογικών διαδικασιών,

Ο Νίκος Λούντος απαντάει στους επικριτές του φοιτητικού κινήματος

αντιπροτείνοντας την γραμμή της "αποχής". Το μόνο που προσέφερε ήταν επιχειρήματα στις δεξιές φυλλιάδες. Απογευματινή και Αδέσμευτος Τύπος δεν τσιγκουλεύτηκαν καθόλου στην αναπαραγωγή ανακοινώσεων της ΚΝΕ για να υποστηρίξουν ότι όσο αντιστέκονται στα Πανεπιστήμια είναι καθοδηγούμενες μειοψηφίες "εκτός πολιτικού συστήματος". Ο Καραμανλής αναγνώρισε την προσφορά και έδωσε με τον πιο επίσημο τρόπο ευχαριστήρια στο ΚΚΕ για την "υπεύθυνη στάση" του. Η ιστορία περί προβοκατόρων και μειοψηφιών είχε ξαναπαιχτεί από το ΚΚΕ το 2006. Και τότε οι συνθήκες υποτίθεται δεν ήταν ώριμες για κατάληψεις, αλλά τελικά σύρθηκε σε συμμετοχή στο κίνημα όταν πλέον δεν μπορούσε αλλιώς.

Η στάση των παρατάξεων που συνδέονται με το ΣΥΡΙΖΑ ήρθε να συμπληρώσει το άδειασμα που βίωσαν οι φοιτητές που ζητούσαν κλημάκωση. Πουθενά δεν έδωσαν ολόψυχα τις δυνάμεις τους για να βγουν καταλήψεις, ούτε καν στην πρώτη φάση των κινητοποιήσεων όταν παράλληλα οργανώνονταν οι πανεργατικές απεργίες ενάντια στην διάλυση του ασφαλιστικού. Μετά άρχισαν να ταλαντεύονται σε σχέση με την τακτική απέναντι στις εκλογές Πρυτάνεων. Ο απολογισμός δείχνει ότι όπου υπήρχε δυνατή παρουσία ΕΑΑΚ και Πρωτοβουλίας Γένοβα και η προοπτική μεταίωσης των εκλογών αποκτούσε δυναμική, ή ακόμη περισσότερο στις σχολές που κερδήθηκε η κατάληψη, οι δυνάμεις του ΣΥΡΙΖΑ βρέθηκαν με τη σωστή μεριά. Όπου τα πράγματα ήταν πιο δύσκολα και ανοργάνωτα δεν πήραν την παραμικρή πρωτοβουλία για να δοθεί η μάχη. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι αυτό ήταν απλώς απόδειξη της οργανωτικής τους αδυναμίας. Κι όμως, φάνηκε πως τα πράγματα είναι χειρότερα. Ενα παράζ άρθρων στην Αυγή και στην Εποχή που συνεχίστηκε μέχρι και τον Ιούλη, έδειξε πως σημαντικές δυνάμεις του ΣΥΝ και του ΣΥΡΙΖΑ

έχουν αποδεχθεί την επιχειρηματολογία της κυβέρνησης και κοιτούσαν εχθρικά τις κινητοποιήσεις.

Το βασικό επιχείρημα που έκανε προκλητικά την εμφάνισή του στις σελίδες εφημερίδων της αριστεράς ήταν ότι η εκλογή Πρυτάνεων και Προέδρων με το νέο νόμο είναι όντως δημοκρατικότερη σε σχέση με το παρελθόν! "Η καθολική ψηφοφορία είναι μια δημοκρατική κατάσταση που δεν μπορεί να την αρνείται η Αριστερά", "πρόκειται για το καλύτερο κομμάτι του Νόμου", έγραψαν και ξαναέγραψαν στελέχη του ΣΥΝ. Ενα πρώτο που έχει να παρατηρήσει κανείς είναι η υποκρισία. Κανένας τους δεν είχε βγει να τα υποστηρίξει αυτά όταν το κίνημα των καταλήψεων βρισκόταν στο ζενίθ του και όταν όλες οι συνελεύσεις έπαιρναν αποφάσεις ενάντια στο Νόμο Πλαίσιο στο σύνολό του. Τώρα νομίζουν πως έχουν δικαίωμα στον "αναθεωρητισμό".

Το σημαντικότερο όμως είναι η ουσία. Το ζήτημα της επίκλησης της δημοκρατίας θα το βρούμε μπροστά μας πολλές φορές όσο αναπτύσσεται το κίνημα, και όχι μόνο στην εκπαίδευση. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι. Πολλές φορές στην ιστορία η "δημοκρατία" έγινε το τελευταίο καταφύγιο για τους "ισχυρούς" όταν το κίνημα τους είχε τσακίσει. Ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Ρώσικη Επανάσταση ήδη από το Φλεβάρη του 1917. Τσαρικοί αξιωματικοί, καπιταλιστές, γαιοκτήμονες και κάθε λογής αντιδραστικοί, όσοι είχαν υποστηρίξει την απολυταρχία, τον πόλεμο, τις διώξεις, έκαναν πλέον σημαία τους τη "Δούμα" τη ρώσικη βουλή και αργότερα την εκλογή συντακτικής συνέλευσης. Εχοντας να αντιμετωπίσουν την κυριαρχία των Μπολσεβίκων και τα εργατικά σοβιέτ που απλώνονταν παντού, έληπιζαν ότι αν έβαζαν τα εκατομμύρια των αγροτών να ψηφίσουν τουλάχιστον θα έβγαине οποιοσδήποτε άλλος εκτός από τους Μπολσεβίκους. Πενήντα χρόνια αργότερα, στο Μάη του '68, ο ντε Γκολ επέστρεψε υποτάσσοντας τη ρεφορμιστική Αριστερά στη λογική του δημοψηφίσματος και των εκλογών.

Αλλά τα παραδείγματα δεν είναι μόνο ιστορικά. Κάθε κυβέρνηση, και η κυβέρνη-

Διαδήλωση ενάντια στην Σύνοδο Πρυτάνεων στα Χανιά τον Ιούνιο

ση του Καραμανλή, όταν βρίσκει τα σκούρα επικαλείται ότι είναι "δημοκρατικά εκλεγμένη" και πως ισχυρίζεται πως έχει τη δημοκρατική νομιμοποίηση να περάσει νόμους, να στείλει τα ΜΑΤ, να κάνει επιστράτευση απεργών. Αλίμονο αν σε κάθε τέτοια επίκληση της δημοκρατίας, το κίνημα έσκυβε το κεφάλι.

Μέσα σε καθημερινούς αγώνες, όταν οι "από πάνω" βλέπουν τον έλεγχο να χάνεται από τα χέρια τους, προσπαθούν να καταφύγουν στην "καθολική ψηφοφορία". Όταν το συνδικάτο ενός εργοστασίου κάνει απεργία και μπλοκάρει την παραγωγή, τα αφεντικά λένε πως το συνδικάτο δεν εκφράζει όλη τους εργαζόμενους, πως οι περισσότεροι θέλουν να δουλέψουν, λένε πως στις συνελεύσεις δεν πηγαίνουν όλοι και πως η συνέλευση λειτουργεί πειστικά. Ζητάνε να γίνει μυστική καθολική ψηφοφορία για να σπάσουν τη συλλογικότητα. Στις καταλήψεις των σχολείων, οι μαθητές είχαν χιλιάδες φορές τα τελευταία χρόνια να στήνονται κήληες από δεξιούς διευθυντές που δεν σέβονταν τη νομιμότητα των συνελεύσεων.

Ο νόμος Πλαίσιο είχε στην καρδιά του το σπάσιμο της συλλογικότητας, την υποβάθμιση των μαζικών διαδικασιών, των συνελεύσεων, των συλλόγων, των παρατάξεων. Η εκλογή Πρύτανη μέσα από καθολική ψηφοφορία ήταν μια ψηφίδα αυτής της αντιδημοκρατικής λογικής. Κι όμως τμήμα της Αριστεράς φαίνεται πως κατάπιε αυτήν την επίθεση στη συλλογικότητα ως "δημοκρατία". Πριν από μερικά χρόνια, ο Γιώργος Παπανδρέου χρησιμοποίησε την καθολική ψηφοφορία για να βγει πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έχοντας το "δαχτυλίδι" του Σημίτη. Η Αριστερά τότε είπε και σωστά ότι η δημοκρατία δεν κρίνεται από το πόσες κήληες θα σπηθούν, αλλά από το αν τα πράγματα τα οποία διεκδικεί η βάση του ΠΑΣΟΚ θα γίνουν αποδεκτά από την ηγεσία. Ο Συνασπισμός δεν εξέλεξε τον πρόεδρό του με καθολική ψηφοφορία αλλά μέσα από τις συλλο-

γικές διαδικασίες των κομματικών του οργανώσεων. Η στάση τους στο ζήτημα των κήληες στα Πανεπιστήμια φαίνεται σαν να δικαιώνει τη δημοκρατία "αλλά Γιώργος Παπανδρέου".

Εξάλλου, όλα αυτά στα Πανεπιστήμια δεν συζητούνται στο κενό. Ισα ίσα που η πρόκληση περί "δημοκρατίας" χρειάζεται απεικόνιση. Το φοιτητικό κίνημα τα τελευταία χρόνια διδάξε δημοκρατία στην πράξη. Είναι πρόσφατη η εμπειρία από τα γεμάτα αμφιθέατρα, από τις μαζικές συνελεύσεις, από τις διαδηλώσεις που συγκλήθηκαν την Αθήνα και τις άλλες πόλεις. Εχουμε να απαντήσουμε ότι με αυτόν τον τρόπο θέλουμε να λειτουργεί η παιδεία. Οχι με πρυτάνεις και μάντζερ, αλλά με δημοκρατικό έλεγχο από τα κάτω. Από τότε έγινε ικανός να διδάξει δημοκρατία ο πρύτανης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Κουσκουβέλης, ένας άνθρωπος που κληιδωνε τα αμφιθέατρα για να μη γίνουν συνελεύσεις και συεργαζόταν με τους Δασίτες για να σπάσουν οι καταλήψεις; Θα διδάξει δημοκρατία ο πρύτανης του Πολυτεχνείου Κρήτης, Γρυσπολάκης, ο άνθρωπος που έσπασε το άσυλο καλώντας την αστυνομία, ενώ περηφανεύεται για τη συνεργασία του Πολυτεχνείου με τα εξοπλιστικά προγράμματα του ΝΑΤΟ; Θα διδάξουν δημοκρατία καθηγητές που βρίζουν το ίδιο τους το συνδικάτο και αρνούνται να αποδεχθούν τις συλλογικές αποφάσεις των συλλόγων τους; Όλοι οι Πρυτάνεις και διοικούντες που εφαρμόζουν το Νόμο

Πλαίσιο είναι υπόλογοι απέναντι στις αποφάσεις της ΠΟΣΔΕΠ, παραβιάζουν συλλογικές αποφάσεις φοιτητών και ΔΕΠ και πρέπει να αντιμετωπίζονται ως απεργοσπάστες.

Πακέτο με τη "δημοκρατία" πήγε η καταδίκη της "βίας". Μια βία που από την πλευρά του φοιτητικού κινήματος δεν υπήρξε πουθενά. Το πιο "βίαιο" επεισόδιο που καταγράφηκε ήταν μια ζαλιάδα του πρύτανη του ΑΠΘ, Ξάνθου (που δεν οδήγησε ούτε σε μια μέρα νοσηλείας) και η βγαλμένη από ελληνοική ταϊνία ταχυπαλαμία του Κουσκουβέλη. Ο Κουσκουβέλης το ήμωσε να καταγγείλει βία σε βάρος του την ώρα που είχε στήσει πραξικοπηματικά Σύγκλητο "στα πεταχτά" φέρνοντας το επίμαχο θέμα στην πρώτη θέση της ημερήσιας διάταξης για να γλιτώσει ακόμα και το διάλογο μέσα στη Σύγκλητο. Ο Κουσκουβέλης ξέρει τι σημαίνει πραγματική βία, την είδε να εξελίσσεται υπό την καθοδήγησή του όταν καλούσε τους τραμπούκους της ΔΑΠ να σπάσουν την κατάληψη στο ΠΑΜΑΚ.

Μ' αυτούς τους θεατρινισμούς όμως, οι φοιτητές που είχαν νιώσει τη βία στο πεσί τους, τις συλλήψεις, τα ΜΑΤ, τα γκλόμπι, τα δακρυγόνα, τους τραμπουκισμούς της ΔΑΠ και των χρυσαυγίτων, το βρισίδι των δημοσιογράφων, έφτασαν να αποθρούνονται για την ανύπαρκτη βία. Και ενώ εξελισσόταν αυτή η παρωδία, στην Αυγή εμφανίζονταν άρθρα σαν αυτό του Γιώργου Φουρτούνη¹ που υποστήριζε πως η Αριστερά πρέπει να σέβεται τη "σωματικότητα" και να καταδικάζει τη "βία επί σωμάτων", αλλά και του Γεράσιμου Γεωργάτου² που ισχυριζόταν πως δεν είμαστε πλέον στην εποχή της Ρόζας Λούξεμπουργκ όταν το κράτος ήταν απλώς το μονοπώλιο της βίας. Πλέον το κράτος είναι "συμπύκνωση αντιθέσεων" και άρα δεν μπορείς να αντιπαραθέσεις την άμεση βία εναντίον του.

Οι δύο αρθρογράφοι μοιάζουν να μην ζουν στον κόσμο των αποθύσεων, της

Είμαστε στην παράδοση των καταλήψεων και των μαζικών αγώνων και αυτό αρκεί

φτώχειας, της αστυνομικής καταστολής, του ρατσισμού, των πολέμων, στον κόσμο όπου για την πλειοψηφία των ανθρώπων η βία είναι η καθημερινότητα, είτε με άμεσο τρόπο είτε με τη μορφή της προσπάθειας για επιβίωση. Δεν έχουν δει το κράτος που δεν σέβεται τη "σωματικότητα" των εργατών και των φοιτητών όταν τους δέρνει στη μέση του δρόμου, όταν τους στέλνει στο στρατό, στη φυλακή, στα εργοστάσια, στις οικοδομές και στα καράβια να σκοτώνονται για τα κέρδη των αφεντικών. Όσο για τη χρήση "βίας" από τη μεριά του κινήματος για να διαλυθούν διαδικασίες, είναι περήφανα τα συνδικάτα που ανάγκασαν διευθυντές και μεγαλομετόχους να μην μπορούν να βρουν ξενοδοχείο να συνεδριάσουν ήσυχοι όταν θέλουν να αποφασίσουν απολύσεις, ξεπουλήματα και ιδιωτικοποιήσεις.

Ο Γ. Φουρτούνης λέει κάτι που άλληοι αρθρογράφοι της Αυγής δεν τόλμησαν να διατυπώσουν. Υποστηρίζει πως δεν είναι το ίδιο η διάλυση ενός ΔΣ εταιρείας ή ΔΕΚΟ με τη διάλυση μιας Συγκλήτου, διότι στα Πανεπιστήμια υπάρχει συνδιοίκηση, την οποία πρέπει να υποστηρίξουμε. Δηλαδή να συνδιοικήσουμε τα Πανεπιστήμια που χαρίζονται στην αγορά, μαζί με τους πρυτάνεις της Νέας Δημοκρατίας και τους μάντζέρ τους. Από εκεί μέχρι το σημείο όπου η παράταξη του ΣΥΡΙΖΑ στους Μεταπτυχιακούς του Παντείου αποφάσισε τη συμμετοχή της στις εκλογές για πρόεδρο τμήματος δεν είναι μεγάλη η απόσταση. Την ίδια στιγμή μάλιστα που οι σύντροφοί τους του προπτυχιακού καθούσαν σε αποχή.

Δεν ήταν τυχαίο ότι παράλληλα με αυτή την αρθρογραφία στην Αυγή και την Εποχή εξελισσόταν και μια άλλη σειρά άρθρων στις αστικές εφημερίδες. Εκεί αναλυτές όπως ο Ηλίας Νικοηακόπουλος ερμήνευαν τη δημοσκοπική άνοδο (αλλά και σταθεροποίηση) του ΣΥΡΙΖΑ δίνοντας συμβουλές ότι ο ΣΥΡΙΖΑ θα μπορέσει να ανέβει και άλλο αν δεν ταυτιστεί με τις ακραίες ομάδες στα Πανεπιστήμια και αν πάρει αποστάσεις από τη βία. Από δίπλα, πρώην στελέχη των "1000" καθηγητών που στήριξαν την Μαριέττα Γιαννάκου ενάντια στις καταλήψεις, έκαναν αναπαραγωγή των επιχειρημάτων, στολίζοντας τα άρθρα τους με αναφορές στο "μεγαλειώδες" κίνημα του 2006 που δεν συγκρίνεται με τις "μικρο-ομάδες που κλέβουν κάλπες". Οι ίδιοι άνθρωποι που πολέμησαν με όλη τους τη μανία το κίνημα του 2006 εμφανίζονταν ως υπερασπιστές της μαζικότητας. Τις ίδιες μέρες είχε αρχίσει να κάνει την εμφάνισή του και το όνομα του Παύλου Τσίμα ως δύναμη υπευθύνου της καμπάνιας του ΣΥΡΙΖΑ. Άλλος ένας από αυτούς που από τις στήλες των αστικών εφημερίδων ήθελε να βάθουν μυαλό στους φοι-

Πανελλαδικό συλλαλητήριο των καταλήψεων στην Αθήνα, Γενάρης 2007

τητές και υπεράσπιζαν την καθολική ψηφοφορία.

Έτσι λοιπόν, αυτό που εξελίχθηκε ήταν ότι τα αδιέξοδα της στρατηγικής του ΣΥΡΙΖΑ και την υποταγή του στους σχεδιασμούς με στόχο το επίσημο πολιτικό σκηνικό παρά λίγο να το πληρώσουν οι φοιτητές που παλεύουν την νεοφιλελεύθερη αντιμεταρρύθμιση. Εβλεπαν μια πολιτική δύναμη που υποτίθεται εκπροσωπεί το κίνημα να στέκεται από την άλλη πλευρά της μάχης.

Ευτυχώς όμως στα πανεπιστήμια δεν είναι μόνες τους οι δυνάμεις που κρίνουν το κίνημα με βάση τους κοινοβουλευτικούς σχεδιασμούς. Υπάρχουν και οι δυνάμεις που ξέρουν ότι τα κινήματα ανοίγουν δρόμους και θέλουν οι πολιτικές εξελίξεις να σφραγιστούν από τις νίκες του κινήματος. Οι δυνάμεις της αντικαπιταλιστικής αριστεράς, οι ΕΑΑΚ και η Πρωτοβουλία Γένοβα, έδωσαν τη μάχη ενάντια στην εφαρμογή του Νόμου-Πλαίσιο, παρότι απέναντί τους έβλεπαν ένα μπλοκ που ξεκινούσε από το ΚΚΕ και το ΣΥΡΙΖΑ, έφτανε τους "1000" και από εκεί ως τη ΔΑΠ και την κυβέρνηση.

Αντιμετώπισης σαν του Σταύρου Κωνσταντακόπουλου³, επίσης Πανεπιστημιακού του ΣΥΝ, απέναντι στους "εξ αριστερών φίλους μας", όπως μας αποκαλούσε, εν μέσω του ίδιου σήριαλ αρθρογραφίας, είναι πολύ αδύναμες για να εξηγήσουν το τι σημαίνει αντικαπιταλιστική αριστερά στα Πανεπιστήμια. Λίγο πολύ ο Κωνσταντακόπουλος ταύτισε τη δράση της αντικαπιταλιστικής αριστεράς με την παραδειγματική βία των αναρχικών και των τρομοκρατών απέναντι στην άλλη αριστερά που ξέρει από... μαζική βία. Η αντικαπιταλιστική αριστερά στα πανεπιστήμια πέρα από γνωστή ιστορία στην καρδιά των γενικών συνελεύσεων και των αγώνων έχει και τις πρόσφατες "περγαμνές" ότι σ' αυτήν οφείλεται το ξέσπασμα των καταλήψεων του 2006-2007. Αυτό το παραδέχονται

πλέον όλοι. Η αριστερά που τοιμάει να ανοίγει δρόμους, ακόμη και όταν σε ορισμένες στιγμές δίνει τη μάχη από τη θέση της μειοψηφίας δεν χρειάζεται να απολογηθεί για το αν είναι στην παράδοση του Λένιν ή του Κροπότκιν. Είμαστε στην παράδοση των καταλήψεων και των μαζικών αγώνων και αυτό αρκεί.

Με την τακτική που ακολούθησαν το ΚΚΕ και ο ΣΥΡΙΖΑ στα Πανεπιστήμια όχι μόνο έριξαν νερό στο μύλο των κυβερνητικών επιχειρημάτων, αλλά μπέρδεψαν τους πιο πρωτοπόρους αγωνιστές ακόμη και στις δικές τους γραμμές. Η ηγεσία της ΠΟΣΔΕΠ, για παράδειγμα που ανήκει στο χώρο του ΣΥΡΙΖΑ και είχε το σθένος να προτείνει δράση ενάντια στην εφαρμογή του Νόμου Πλαίσιο φάνηκε ως έκθετη. Ήταν φανερό ότι η Αριστερά που μπορεί να δώσει την πραγματική πολιτική στήριξη στους αγώνες δεν είναι ο ΣΥΡΙΖΑ αλλά η Αριστερά του αντικαπιταλισμού.

Αυτό που χρειάζεται όμως να κάνει η αντικαπιταλιστική αριστερά είναι να οργανωθεί περισσότερο. Το δίδαγμα από τους αγώνες του τελευταίου διαστήματος είναι ότι από το πόσο γρήγορα, από το πόσο συγκροτημένα, πόσο ξεκάθαρα θα κινείται η αντικαπιταλιστική αριστερά θα κριθεί η έκβαση πολλών μαχών. Όταν η αντικαπιταλιστική αριστερά τοιμάει να παίρνει πρωτοβουλίες, μπορεί και καταφέρνει να κερδίζει με τη μεριά του κινήματος όλες τις δυνάμεις της Αριστεράς και δεν επιτρέπει σε επιχειρήματα όπως αυτά που αναφέραμε πιο πάνω να μπλοκάρουν την κλημάκωση του κινήματος.

1. Γιώργος Φουρτούνης, "Κίνημα και Διοίκηση στο Δημόσιο Πανεπιστήμιο", Αυγή 4/7/08
2. Γεώργιος Γεωργιάτος, "Βία και Νομιμότητα", Κυριακάτικη Αυγή 29/6/08
3. Σταύρος Κωνσταντακόπουλος, "Επιθετική καταδίκη της 'βίας' και 'παραδειγματική πράξη'", Αυγή 3/7/08

90 χρόνια ΣΕΚΕ

Οι κρίσιμες μάχες του Μεσοπολέμου

Φέτος τον Νοέμβριο συμπληρώνονται ενενήντα χρόνια από την ίδρυση του ΣΕΚΕ, του κόμματος που στα τέλη του 1924 θα μετονομαστεί σε ΚΚΕ. Είναι η περίοδος που σε όλο τον κόσμο ιδρύονται επαναστατικά κόμματα, εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες εντάσσονται σε αυτά. Η Επανάσταση του Οκτώβρη λειτουργεί σαν μαγνήτης και το κύμα των επαναστάσεων και των κινημάτων απλώνεται σε όλο τον κόσμο. Το ΣΕΚΕ είναι κομμάτι αυτής της κίνησης. Το 1919 θα αποφασίσει την προσχώρησή του στη Κομμουνιστική Διεθνή, που είχαν ιδρύσει ο Λένιν και ο Τρότσκι.

Τα πρώτα χρόνια της δράσης του ΣΕΚΕ –τον Απρίλη του 1920 θα προσθέσει το «Κομμουνιστικό» στον τίτλο του– σημαδεύονται από την αντιπολεμική δράση ενάντια στις πολεμικές εξορμήσεις της κυρίαρχης τάξης, την Μικρασιατική Εκστρατεία, και το ανερχόμενο κύμα των εργατικών αγώνων. Αυτά τα δυο μέτωπα τροφοδοτούν το ένα το άλλο.

Το ΣΕΚΕ τάσσεται ενάντια στον πόλεμο της Μικράς Ασίας και αγωνιστές του οργανώνουν αντιπολεμικούς ομίλους ανάμεσα στους στρατιώτες του μετώπου. Ο Π. Πουλιόπουλος, ο Γ. Μοναστηριώτης, ο Γ. Νικόλης, ο Β. Νικοηλιάκος και άλλοι επαναστάτες που θα παίξουν κεντρικό ρόλο στη δράση και την ανάπτυξη του κόμματος τα επόμενα χρόνια, ξεκινάνε από αυτούς τους ομίλους. Μετά την κατάρρευση του μετώπου στη Μικρασία το 1922, θα οργανώσουν ένα μεγάλο μαζικό κίνημα, τις Ενώσεις των Παλαιών Πολεμιστών, που θα κινητοποιήσει χιλιάδες φτωχούς αγρότες και εργάτες στις μάχες του κινήματος.

Οι απεργίες είναι το άλλο μέτωπο που έδρασαν πρωτοποριακά οι επαναστάτες. Η πρώτη γενική απεργία έγινε στην Ελλάδα τον Ιούλη του 1919 για υπερασπίσει τους συνδικαλιστές του ΣΕΚΕ στη διοίκηση της ΓΣΕΕ που τους είχε στείλει εξορία η κυβέρνηση Βενιζέλου. Τον Αύγουστο του 1923 έγινε Γενική Απεργία κόντρα στην εργοδοτική επίθεση που ήθελε να φορτώσει στους εργάτες τα οπασμένα της μικρασιατικής ήττας. Κεντρικό ρόλο σε αυτόν τον αγώνα έπαιξε το ΣΕΚΕ (Κ). Η Γενική Απεργία πνίγεται στο αίμα: ο στρατός άνοιξε πυρ στους απεργούς στο Πασαλιμάνι δολοφονώντας έντεκα και τραυματίζοντας εκατοντάδες.

Στα επόμενα χρόνια της δεκαετίας του

Ο Λεάνδρος Μπόλδαρης θυμίζει τους ηρωικούς αγώνες στις δεκαετίες του 1920 και '30 αθήνα και τις στρατηγικές επιλογές που πήγαν στραβά

1920 το κίνημα διεθνώς μπήκε σε φάση υποχώρησης. Η ήττα της επανάστασης στη Γερμανία τον Οκτώβρη του 1923, η σφαγή του κινήματος στη Βουλγαρία στο τέλος της ίδιας χρονιάς, σημαδεύουν αυτή τη πορεία. Το ίδιο συμβαίνει στο εργατικό κίνημα εδώ. Η αιματοβαμμένη ήττα του Αυγούστου είναι η αφηρητή της υποχώρησης του κινήματος. Μεγάλες απεργίες θα ξεσπάσουν τα επόμενα χρόνια, όπως των σιδηροδρομικών, των ναυτεργατών, των καπνεργατών, που θα μείνουν μόνες τους και θα ηττηθούν.

Όλα τα κομμουνιστικά κόμματα βρέθηκαν αντιμέτωπα με αυτή την κατάσταση. Η συζήτηση που άνοιξε περιστράφηκε γύρω από ένα κεντρικό άξονα. Τι σημαίνει αυτή η φάση υποχώρησης, πως θα αντιμετωπιστεί –σημαίνει ότι η προοπτική της επανάστασης πρέπει να εγκαταλειφθεί για το αόριστο και πολύ μακρινό μέλλον ή πρέπει τα νεαρά κόμματα να προετοιμαστούν για να περάσουν την άμπωτη και να αρπάξουν την επόμενη πλημμυρίδα του κινήματος που θα έβραζε ξανά στην ημερήσια διάταξη την επανάσταση; Στη Ρωσία αυτή την προοπτική την έκφραζε ο Τρότσκι και η Αριστερή Αντιπολίτευση. Δώσανε μια σκληρή μάχη ενάντια στη ανερχόμενη γραφειοκρατία που έλεγε ότι ο «σοσιαλισμός μπορεί να χτιστεί και σε μια μόνο χώρα».

Αυτή η αντίληψη είχε μια σειρά επιπτώσεις σε όλες τις επιλογές της Κομμουνιστικής Διεθνούς. Τα κομμουνιστικά κόμματα χρειάζονταν να επεξεργαστούν τις απαντήσεις σε όλα αυτά τα ερωτήματα και τις επιλογές. Αθλήστε αυτό το ρόλο έπαιξε η Διεθνή στα πρώτα χρόνια της. Όμως, μια τέτοια διαδικασία δεν επρόκειτο να γίνει αυτή τη φορά. Σταμάτησε με τα

Οι απεργίες είναι το μέτωπο που έδρασαν πρωτοποριακά οι επαναστάτες

γραφειοκρατικά πραξικοπήματα που σημάδεψαν την επικράτηση του κρατικού καπιταλισμού στη Ρωσία πάνω στα συντρίμια του Οκτώβρη. Στη Ρωσία αυτό σήμαινε την εξορία του Τρότσκι –πρώτα στην Αθήνα-Ατα και μετά την απέλασή του. Για τους συντρόφους του σήμαινε φυλάκες και εξορίες στη Σιβηρία.

Στην Ελλάδα αυτό σήμαινε το διώξιμο από το ΚΚΕ όσων έβαζαν αυτά τα ζητήματα δεμένα με το προσανατολισμό που έπρεπε να πάρει το κόμμα στην παρέμβασή του σε μια σειρά μέτωπα. Από το καλοκαίρι του 1927 μέχρι τους πρώτους μήνες του 1928 διαγράφονται ο Π. Πουλιόπουλος, ο Π. Γιατσόπουλος (πρώην γραμματείς του κόμματος) ο Σ. Μάξιμος και εκατοντάδες άλλα μέλη και στελέχη που είχαν παίξει βασικό ρόλο στις μάχες που είχε δώσει το κόμμα και το κίνημα τα προηγούμενα χρόνια.

Τη δεκαετία του '30 το εργατικό κίνημα αρχίζει να παίρνει ξανά τα επάνω του. Μια νέα εργατική τάξη είχε δημιουργηθεί στη δεκαετία του '20. Πρόσφυγες, γυναίκες ιδιαίτερα, γεμίζουν τα υφαντουργεία και όλες τις επιχειρήσεις που ιδρύονται εκείνα τα χρόνια. Δίπλα στην «παλιά» εργατική τάξη, με αιχμή τους καπνεργάτες και τις καπνεργάτριες θα βρεθούν επικεφαλής αυτού του ανερχόμενου κινήματος.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση είχε χτυπήσει και τον ελληνικό καπιταλισμό. Όμως, από το 1932 οι εργάτες άρχισαν να διεκδικούν με αυξημένη αυτοπεποίθηση. Το 1932 ξέσπασαν συνολικά 199 απεργίες στις οποίες πήραν μέρος 80 χιλιάδες εργάτες. Το 1933 ο αριθμός των απεργιών έφτασε τις 473 και των απεργών στις 100 χιλιάδες. Χαρακτηριστική ήταν των καπνεργατών και των καπνεργατριών της Καβάλας τον Ιούλη του 1933. Περίπου 5.000 καπνεργάτες και καπνεργάτριες κατέλαβαν τις καπναποθήκες για πέντε μέρες, αντιμετωπίζοντας τη πολιορκία της αστυνομίας.

Οι καπνεργάτες ήταν ο πιο μαχητικός κλάδος του εργατικού κινήματος στον Μεσοπόλεμο. Όμως το συνδικάτο τους είχε υποστεί μεγάλες ήττες το 1927-28. Η

Το Δεύτερο Συνέδριο του ΣΕΚΕ Αθήνης 1920

απεργία της Καβάλας ήταν η πρώτη μεγάλη καπνεργατική απεργία μετά από χρόνια. Επίσης, οι καπνέμποροι είχαν αξιοποιήσει τα προηγούμενα χρόνια για να επιβάλουν μια νέα μέθοδο επεξεργασίας των καπνών τη «τόγκα» στην οποία μπορούσε να εργαστεί πιο ανειδίκευτο προσωπικό, ιδιαίτερα γυναίκες. Στη Καβάλα το 1933, γυναίκες και άντρες, «παλιοί» και «νέοι» εργάτες, παλεύουν μαζί. Το σημαντικότερο: νικάνε.

Το 1934 και 1935 το ίδιο ανοδικό ρεύμα συνεχίζεται. Οι απεργίες πυκνώνουν, και κάποιες φορές παίρνουν διαστάσεις εξέγερσης. Τα «γεγονότα της Καλιμάτας» στις 8 Μάη του 1934, ξεκίνησαν από απεργία των εργατών του λιμανιού και των μυληργατών και κατέληξαν σε μια γενικευμένη σύγκρουση με 6 δολοφονημένους εργάτες. Τον Αύγουστο του 1935 η έκρηξη ήρθε στο Ηράκλειο της Κρήτης. Οι σταφιδεργάτες είχαν φτιάξει σωματείο και απαιτούσαν αύξηση στους μισθούς και καλύτερες συνθήκες. Μαζί τους ενώθηκαν και οι λιμενεργάτες. Όταν χτύπησε η αστυνομία, οι απεργοί απάντησαν και για δυο μέρες στην πόλη ξετυλίχτηκαν άγριες συγκρούσεις –οι διαδηλωτές έσπασαν δυο οπλοπωλεία και οχυρώθηκαν. Η κυβέρνηση έστειλε δυο αντιπορτοβιακά για να βοηθήσουν στη καταστολή.

Το ΚΚΕ μεγάλωσε, παρεμβαίνοντας σ' αυτό το κίνημα, οργανώνοντάς το. Μέλη του βρέθηκαν στο κέντρο των πιο διαφορετικών αγώνων. Τον Ιούνιο του 1932 για παράδειγμα, η συντηρητική ηγεσία της ΠΝΟ οργάνωσε μια συγκέντρωση κατά της ανεργίας στο Πειραιά. Περιμένε τη συνηθισμένη μικρή συμμετοχή. Όμως, χιλιάδες οργισμένοι ναυτεργάτες πλημμύρισαν το χώρο έξω από το Δημοτικό Θέατρο. Και τα μέλη του ΚΚΕ που ήταν εκεί, συνδικαλιστές της «Ναυτεργατικής Ενωσης» παρενέβησαν ώστε η συγκέντρωση

να μετατραπεί σε μια μαχητική διαδήλωση προς την Αθήνα που συγκρούστηκε με την αστυνομία στο Γκάζι. Οι ναυτεργάτες κέρδισαν πολλά από τα αιτήματά τους. Τα επόμενα χρόνια, πολλά ναυτεργατικά σωματεία θα αποκτήσουν αριστερές διοικήσεις και έναν από τον καλύτερα οργανωμένο συνδικαλισμό με «επιτροπές πλοίου» και κέντρα σε κάθε λιμάνι.

Το ίδιο μπορούμε να δούμε σε πολλές άλλες περιπτώσεις. Το 1932 το ΚΚΕ είχε λιγότερα από 50 μέλη στη Καβάλα. Με υπομονετική δουλειά στήνει «τριάδες» σε κάθε καπνομάγαζο. Έτσι καταφέρνει να παίξει καθοριστικό ρόλο στην απεργία του 1933. Το Μάρτη του 1934, στη Καβάλα εκλέγεται ο πρώτος «κόκκινος δήμαρχος», ο Δ. Παρτσολίδης, μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ. Ένας από τους ηγέτες της απεργίας του Ηρακλείου τον Αύγουστο του 1935 ήταν ο Ναπολέων Σουκατζίδης, γιατρός και στέλεχος του ΚΚΕ. Φιλικίστηκε για τη συμμετοχή σε αυτόν τον αγώνα. Την Πρωτομαγιά του 1944 θα εκτελεστεί μαζί με τους 200 στην Καισαριανή.

Το 1930 το ΚΚΕ είχε 1.500 μέλη. Το 1932 έφτασε τα 3.500. Στα τέλη του 1934 τα κομματικά μέλη ήταν 7.500, αύξηση 150% μέσα σε ενάμιση χρόνο. Στις αρχές του 1936 τα μέλη πρέπει να ήταν γύρω στις 16.000 και άλλος διπλάσιος δηλαδή.

Το 1936 ήταν μια τρομερή χρονιά. Στη Γαλλία η νίκη του «Λαϊκού Μετώπου» στις

Το πρώτο τρίμηνο του 1936 ο αριθμός των απεργών φτάνει τις 200.000

εκλογές του Μάη πυροδότησε μια Γενική Απεργία που όμοιά της δεν είχε ξεσπάσει ξανά, με καταλήψεις των εργοστασίων. Αυτό που κρινόταν ήταν αν η εργατική τάξη θα προχωρούσε να χτίσει τα δικά της όργανα εξουσίας. Στην Ισπανία το «Λαϊκό Μέτωπο» κέρδισε τις εκλογές το Φλεβάρη. Τον Ιούλη η κυρίαρχη τάξη απάντησε με το πραξικόπημα του φασίστα στρατηγού Φράνκο. Η απάντηση ήταν μια εργατική επανάσταση που πήρε τα όπλα ενάντια στο φασισμό. Και στις δυο περιπτώσεις, η ηγεμονική δύναμη στην αριστερά, τα ΚΚ, επέλεξαν να σταθούν ενάντια στην επαναστατική προοπτική, οδηγώντας σε ήττα το κίνημα.

Ήταν η χρονιά της κορύφωσης του κινήματος και στην Ελλάδα. Το πρώτο τρίμηνο του 1936 ο αριθμός των απεργών φτάνει τις 200.000.

Στις εκλογές του Γενάρη το «Παλληλαϊκό Μέτωπο» του ΚΚΕ είχε κερδίσει 15 έδρες και έγινε ο «ρυθμιστικός παράγοντας» στη βουλή. Συμφώνησε να στηρίξει κυβέρνηση των Φιλελευθέρων με αντιπάλωγμα κάποιες αόριστες υποσχέσεις. Ήταν το περίφημο «Σύμφωνο Σοφούλη-Σκιάβαινα». Οι Φιλελεύθεροι ψήφισαν κυβέρνηση με επικεφαλής τον ...Μεταξά, που θα επέβαλε τη δικτατορία στις 4 Αυγούστου 1936. Όμως η ηγεσία του ΚΚΕ επέμεινε στην υλοποίηση του Συμφώνου με τους Φιλελευθέρους θεωρώντας το σαν αντίδοτο για την απειλή της επερχόμενης δικτατορίας.

Το Μάη του 1936 ήρθε η στιγμή της αποφασιστικής σύγκρουσης. Στις 29 Απρίλη οι καπνεργάτες ξεκίνησαν πανελλαδική απεργία. Σύντομα έγινε φανερό ότι η ηγεσία της Ομοσπονδίας ήταν πίσω από τις διαθέσεις της βάσης. Η Κεντρική Απεργιακή Επιτροπή του κλάδου, με αντιπροσώπους από τα καπνομάγαζα, έπαιρνε μαχητικότερες πρωτοβουλίες.

Και κάτι άλλο συνέβη: οι καπνεργάτες άρχισαν να βγάζουν έξω άλλους κλάδους. Οι εργάτες της νηματοουργίας στη Θεσσαλονίκη απεργούν, για πρώτη φορά, και γίνονται η εμπροσθοφυλακή των διαδηλώσεων.

Στις 9 Μάη στη Θεσσαλονίκη η χωροφυλακή χτύπησε τη διαδήλωση δολοφονώντας 12 εργάτες και εργάτριες. Για δυο σχεδόν μέρες η πόλη βρέθηκε στα χέρια της Κεντρικής Απεργιακής Επιτροπής που είχαν σχηματίσει αντιπρόσωποι από όλους τους κλάδους. Σε όλες τις πόλεις γίνονταν τεράστιες διαδηλώσεις με συνθήματα όπως "Κάτω η αστυνομία", "Κάτω ο δολοφόνος Μεταξάς" που είχε διορίσει πρωθυπουργό ο βασιλιάς.

«Μόνο χάρις εις την παρέμβαση των βουλευτών Θεσσαλονίκης δεν επήλθε και τυπική κατάλυσις των αρχών» αναφέρει μια ιστορία της περιόδου. Αποφασιστική συμβολή σε αυτή την «παρέμβαση»

σιν» είχε ο βουλευτής Σινάκος του ΚΚΕ. Μαζί με τους βουλευτές των Φιλελευθέρων Ζάννα και Μαυρογορδάτο, έπεισε την Κεντρική Απεργιακή Επιτροπή να μην κλιμακώσει τη μάχη και να στηριχτεί στο λόγο «ενός έλληνα αξιωματικού». Όταν στις 10 Μάη έγινε σύσκεψη της Κεντρικής Απεργιακής Επιτροπής με αντιπροσώπους των κομμάτων των Φιλελευθέρων, του Παπαναστασίου, του Παλληαϊκού Μετώπου κλπ «οι Φιλελεύθεροι και τα άλλα κόμματα είπαν ότι δεν μπορούν να βάλουν ζήτημα παραίτησης της κυβέρνησης Μεταξά γιατί αυτό είναι ζήτημα των πολιτικών αρχηγών» και η αντίρρησή τους έγινε δεκτή. Οι ηγεσίες των δυο συνομοσπονδιών (της ΓΣΕΕ και της Ενωτικής ΓΣΕΕ) έκλεισαν την απεργία των καπνεργατών στις 11 του Μάη.

Η «Εργατική Πρωτοπορία» η εφημερίδα της ΟΚΔΕ, της οργάνωσης του Π. Πουλιόπουλου και των συντρόφων του, ανέφερε στο φύλλο της 20 Μάη 1936:

«Ενώ οι μάζες των εργατών στους δρόμους εγιουχάζαν τους καπιταλιστές βουλευτές Ζάννα και Σία, διάφοροι υπεύθυνοι, ανεύθυνοι και βουλευτές του "Παλληαϊκού" εκφύλιζαν και υπονόμειαν τον ιερό αγώνα των απεργών, συνεργαζόμενοι δημόσια και σκανδαλωδέστατα με τους αστούς βουλευτές, ιδίως του βενιζελικού κόμματος. Εκλιπαρούσαν απ' αυτούς τη μεσολήβηση για μια "νομιμόφρονα" λύση της σύγκρουσης. Και κάλεσαν την Κυριακή τους συγκεντρωμένους εργάτες όχι να επιβάλουν μαχητικά τις διεκδικήσεις τους, αλλά να ζητήσουν μια κυβέρνηση Σοφούλη, ενώ την ίδια στιγμή οι πραγματικοί μεγιστάνες των κλωστοϋφαντουργείων φιλελεύθεροι βουλευτές Ζάννας και Σία απέκρουσαν τα αιτήματα των υφαντουργών και ο Σοφούλης συμφωνούσε με τον Μεταξά για την "επιβολή του κράτους του νόμου" παριστάνοντας υποκριτικά και τον προστάτη των εργατών. Τώρα οι φιλελεύθεροι βουλευτές δηλώνουν ότι οι απεργοί τους προσκάλεσαν να επέμβουν και αυτοί είναι που "έσωσαν το αστικό καθεστώς από την αναρχία"... Ποιος μπορούσε να φανταστεί ότι ένας τόσο ηρωικός στρατός θα έβρισκε μια τόσο αξιοθρήνητη ηγεσία;» Αυτό το ερώτημα θα το έθεταν τα επόμενα χρόνια πολλές φορές οι αγωνιστές της αριστεράς.

Το Μάη του 1936 η ηγεσία του ΚΚΕ είχε να διαλέξει ανάμεσα στους αστούς και τους απεργούς. Διάλεξε τους πρώτους. Η δυναμική του κινήματος στόμωσε και ο Μεταξάς θα επέβαλε τη δικτατορία του σε τρεις μήνες.

Η στάση αυτή δεν ήταν προϊόν λανθασμένης εκτίμησης. Ήταν η εφαρμογή της στρατηγικής επιλογής που είχε κάνει το ΚΚΕ το 1934. Τον Γενάρη εκείνης της χρονιάς η 6η Ολομέλεια της ΚΕ είχε εγκαταλείψει ως στρατηγικό στόχο την σοσιαλι-

Θεσσαλονίκη Μάης '36

στική επανάσταση. Η επερχόμενη επανάσταση στην Ελλάδα διακήρυττε το ΚΚΕ θα ήταν «αστικοδημοκρατική» που θα απάλλασε την ελληνική κοινωνία από την εξάρτηση από τον ιμπεριαλισμό και τα «μυσοφειοδαρχνικά κατάλοιπα». Η απόφαση περιλάμβανε πολλές φράσεις για το «γρήγορο πέρασμα στην προλεταριακή επανάσταση». Το ΚΚΕ διακήρυττε κατόπιν ότι με αυτή την στρατηγική το εργατικό κίνημα θα κέρδιζε την «συμμαχία» των μεσαίων στρωμάτων στη πάλη ενάντια στη δικτατορία και το φασισμό.

Ο Π. Πουλιόπουλος έδωσε μια συντριπτική απάντηση στις «αναλήψεις» της 6ης Ολομέλειας στο βιβλίο του «Δημοκρατική ή Σοσιαλιστική Επανάσταση στην Ελλάδα». Επεσήμανε ότι ο δρόμος που ανοίγουν οι αποφάσεις αυτές μόνο «συμφορές θα φέρει στο προλεταριάτο». Και είχε δίκιο. Γιατί η 6η Ολομέλεια δεν έφερε τα άλλα εκμεταλλευόμενα στρώματα στο πλευρό της εργατικής τάξης που πάλευε αλλιά την υποταγή του εργατικού κινήματος στην «αντιφασιστική» συμμαχία της ηγεσίας του ΚΚΕ με το ένα από τα δυο «πολιτικο-στρατιωτικά μπλοκ» της κυρίαρχης τάξης, το κόμμα των Φιλελευθέρων.

Το ΚΚΕ μέσα από αυτή τη διαδρομή έγινε ένα ρεφορμιστικό κόμμα. Η στρατηγική των «σταδίων», της μεταρρύθμισης

του καπιταλισμού που θα έφερνε μια αριστερή κυβέρνηση ή μια κυβέρνηση με τη συμμετοχή της αριστεράς είναι η βάση της στρατηγικής της ρεφορμιστικής αριστεράς μέχρι τις μέρες μας. Ήταν και παραμένει μια αδιέξοδη στρατηγική που οπισθαλεί ευκαιρίες και φέρνει ήττες.

Οι επαναστάτες, σαν τον Παντελή Πουλιόπουλο, χάραξαν ένα άλλο δρόμο, υπεράσπισαν την στρατηγική της επαναστατικής ανατροπής του καπιταλισμού. Για μια σειρά λόγους δεν κατάφεραν τότε να βάλουν τη σφραγίδα τους στις μάχες του κινήματος. Οι σημερινές συνθήκες είναι πολύ διαφορετικές από τις συνθήκες του '30. Οι επαναστάτες σήμερα μπορούν να βάλουν τη δικιά τους σφραγίδα.

**Στοιχεία για το άρθρο αντλήθηκαν από: Δ. Λιβεράτος «Κοινωνικοί Αγώνες στην Ελλάδα 1932-1936» εκδόσεις Κομμούνια, «Η άλλη όψη του Κομμουνιστικού Κινήματος» -η μαρτυρία του Βασίλη Νεφέλοϋδη, εκδόσεις Δελφίνι, Κ. Φουντανόπουλος «Εργασία και Εργατικό Κίνημα στη Θεσσαλονίκη 1918-1936» εκδόσεις Νεφέλη, Δ. Σάρην «Η πολιτική του ΚΚΕ στον αγώνα κατά του μοναρχοφασισμού» εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή. Αναντικατάστατο εφόδιο για κάθε έναν/μία που θέλει να μελετήσει αυτή τη πορεία είναι το βιβλίο του Παντελή Πουλιόπουλου «Δημοκρατική ή Σοσιαλιστική Επανάσταση στην Ελλάδα», που κυκλοφορεί από το Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο.*

Αίγυπτος

Ένα νέο εργατικό κίνημα

Στις 7 Δεκέμβρη 2006, περίπου 3.000 εργάτριες στις υφαντουργίες προχώρησαν σε απεργία, στην περιοχή Μαχάλα, στο Δέλτα του Νείλου. Στη Μαχάλα ζουν 27.000 εργάτες που δουλεύουν ο ένας δίπλα στον άλλον στη μεγαλύτερη υφαντουργία της Μέσης Ανατολής. Οι γυναίκες ξεκίνησαν κάνοντας πορεία μέσα στο εργοστάσιο διεκδικώντας τα επιδόματα δύο μηνών που τους είχε υποσχεθεί από το Μάρτη η νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση του πρωθυπουργού Αχμαντ Ναζίφ.

Οι εργάτριες εισέβαλαν στα τμήματα της εταιρείας, όπου δουλεύουν οι άνδρες συνάδελφοί τους, φωνάζοντας "Πού είναι οι άνδρες;! Οι γυναίκες είναι εδώ!", παραηλάσσοντας ένα ποδοσφαιρικό σύνθημα. Έτσι προκάλεσαν τους συναδέλφους τους καλώντας τους σε δράση. Οι εργάτες άφησαν τα εργαλεία κάτω και ολόκληρη η υφαντουργία μπήκε σε απεργία και το εργοστάσιο βρέθηκε υπό κατάληψη για τρεις μέρες παρά τις προκλήσεις των δυνάμεων ασφαλείας. Οι εργάτες νίκησαν. Η νίκη στο Γαζή εθ-Μαχάλα πυροδότησε το "Χειμώνα της Εργατικής Δυσαρρέσκειας", το μεγαλύτερο απεργιακό κύμα στην Αίγυπτο από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Η Αίγυπτος είναι η μεγαλύτερη χώρα στον αραβικό κόσμο, με πληθυσμό κοντά στα 80 εκατομμύρια και έχει την πολυπληθέστερη εργατική τάξη της περιοχής με πάνω από 20 εκατομμύρια εργάτες. Ομως κυβερνιέται από μια κλασική τριτοκοσμική δικτατορία, η οποία δέχεται ετησίως περίπου 2 δισεκατομμύρια δολάρια από την αμερικανική κυβέρνηση -1,3 πηγαίνουν στο στρατό και τα υπόλοιπα είναι "οικονομική βοήθεια". Από το 1981, κυβερνάει ο Χόσι Μουμπάρακ. Οι νόμοι έκτακτης ανάγκης που εμποδίζουν τη συγκέντρωση άνω των πέντε ατόμων σε δημόσιο χώρο και απαγορεύουν τις απεργίες ακολουθούνται με θρησκευτική ευλάβεια από την αστυνομία του Μουμπάρακ, η οποία χρησιμοποιεί συστηματικά βασανιστήρια ενάντια στους διαφωνούντες και σε απλούς πολίτες.

Για δύο δεκαετίες διακυβέρνησης Μουμπάρακ, το εργατικό κίνημα και όλες οι μορφές αντίστασης συντρίβονταν. Το 1977, μετά από μια εξέγερση δύο ημερών ενάντια στον προκάτοχο του Μουμπάρακ, τον Σαντάτ, η οποία είχε ξεσπάσει από την άνοδο των τιμών στα τρόφιμα, το εργατι-

Ο Χοσάμ Εθ Χαμαθάσοι, δημοσιογράφος από την Αίγυπτο, περιγράφει τις μάχες των εργατών που συγκλονίζουν το καθεστώς του Μουμπάρακ

κό κίνημα είχε τσακιστεί από το στρατό στους δρόμους. Είχαν ακολουθήσει μαζικές συλλήψεις και βασανιστήρια αριστερών αντιφρονούντων και συνδικαλιστών. Για πολλά χρόνια, η Αριστερά και το εργατικό κίνημα φαίνονταν να μην μπορούν να ανακάμψουν. Οι απεργίες και οι καταλήψεις στα εργοστάσια αντιμετωπίζονταν συστηματικά με πραγματικά πυρά, με δολοφονίες εργατών, όπως για παράδειγμα στη χαλθουργία του Χελουάν (νότια του Κάιρου) το 1989 ή στην υφαντουργία του Καφρ εθ-Νταουάρ το 1994. Τα πράγματα έγιναν χειρότερα, καθώς το ανερχόμενο ριζοσπαστικό ισλαμιστικό κίνημα ξεκίνησε μια ανταρσία το 1992, που κράτησε όλη τη δεκαετία του '90, δίνοντας στο καθεστώς τη δικαιολογία να αυξήσει ακόμη περισσότερο την πυγμή του προχωρώντας σε ένα Βρώμικο Πόλεμο ενάντια στους υπόπτους και τις οικογένειές τους.

Το Ξέσπασμα της παλαιστινιακής Ιντιφάτα το 2000 ανανέωσε την πολιτική του "νεζοδρομίου" και την Αριστερά στην Αίγυπτο. Δεκάδες χιλιάδες φοιτητές και επαγγελματίες της μεσαίας τάξης βγήκαν στους δρόμους για να καταγγείλουν τις πράξεις του Ισραήλ την ανικανότητα και την συνέργεια των αραβικών καθεστώτων για στην καταπίεση των Παλαιστίνων. Οι διαδηλώσεις κλιμακώθηκαν με τις αντιπολεμικές ταραχές το Μάρτη του 2003 που απλώθηκαν σε όλο το κεντρικό Κάιρο για δύο μέρες, με τους διαδηλωτές να κατεβάζουν τα πορτρέτα του Μουμπάρακ και να καίνε σημαίες της Δύσης μπροστά από τα Ξενοδοχεία 5 αστέρων.

Οι Ισλαμιστές δεν συμμετείχαν σε εκείνα τα γεγονότα, ανοίγοντας ένα τεράστιο κενό ώστε η Αριστερά να παρέμβει και σε ορισμένες περιπτώσεις να ηγηθεί σε αυτό το εκρηκτικό κίνημα βάσης. Κάποιοι μέσα στην Αριστερά πήραν μια πιο τολημηρή πρωτοβουλία ιδρύοντας το 2004 αυτό που θα ονομαζόταν κίνημα Κεφάλγια (Αρκετά), μια οργάνωση-ομπρέλα με πρόγραμμα ενάντια στον Μουμπάρακ.

Το Κεφάλγια οργάνωσε μια σειρά από διαδηλώσεις που συγκέντρωσαν ορισμένες εκατοντάδες και σε κάποιες περιπτώσεις

χιλιάδες διαδηλωτές, κυρίως φοιτητές και ακτιβιστές της μεσαίας τάξης, στο Κάιρο. Αυτές οι διαδηλώσεις πήραν μεγάλη δημοσιότητα από τα ανεξάρτητα ΜΜΕ και τα μπλογκ που έκαναν δυναμική εμφάνιση. Βοήθησαν στο να σπάσουν πολλά ταμπού, ιδιαίτερα για το δικαίωμα να κάνει κριτική στο Μουμπάρακ και την οικογένειά του. Ομως η εργατική τάξη δεν είχε ιδιαίτερη συμμετοχή σε αυτά τα γεγονότα.

Η μαχητικότητα των εργατών αυξανόταν σιγά σιγά και όχι άμεσα σε σχέση με το τι συνέβαινε στο κεντρικό Κάιρο. Μετά από δύο δεκαετίες υποχώρησης, το επίπεδο των απεργιών και των καταλήψεων άρχισε σταδιακά να ανεβαίνει από το 2003. Η απεργία της Μαχάλα του Δεκέμβρη του 2006 θα αποτελούσε το σημείο καμπής. Μετά τη νίκη της Μαάλα, σχεδόν όλες οι υφαντουργίες στο Δέλτα του Νείλου βγήκαν σε απεργία, απαιτώντας τις ίδιες κατακτήσεις που είχε η Μαχάλα. Η απεργιακή μαχητικότητα απλώθηκε και σε άλλα κομμάτια της εργατικής τάξης. Εκατοντάδες σιδηροδρομικοί τον επόμενο μήνα έκαναν απεργία και κοιμούνταν πάνω στις ράγες, μπλοκάροντας τα λεγόμενα τρένα "Τουρμπίνι" που μεταφέρουν τους επιχειρηματίες και τους επαγγελματίες της μεσαίας τάξης από το Κάιρο στην Αλεξάνδρεια. Το μπλοκάρισμα κράτησε μία ολόκληρη μέρα και είχαν κατακτήσεις σε σχέση με τις συνθήκες δουλειάς. Οι εργάτες της τοιμενοβιομηχανίας βγήκαν σε απεργία και κέρδισαν. Οι απεργίες αποκαλούνταν από τα ΜΜΕ "πανούκλα" που μόλις την Αίγυπτο και πήδον απλώνόταν στους δημόσιους υπάλληλους και στους επαγγελματίες. Για παράδειγμα, οι γιατροί τον περασμένο Μάρτη αποφάσισαν να προχωρήσουν στην πρώτη τους απεργία από το 1951, όμως ακυρώθηκε την τελευταία στιγμή λόγω πίεσης της κυβέρνησης και έτσι την αντικατέστησαν με διαδηλώσεις. Οι καθηγητές Πανεπιστημίου έκαναν την πρώτη τους παναιγυπτιακή απεργία μετά το 1977, διεκδικώντας κατώτατο μισθό. Οι φοιτητές στις πανεπιστημιούπλιες άρχισαν να κινητοποιούνται για αλληλεγγύη και ενάντια στα αυξανόμενα διδα-

Οι εργάτες της υφαντουργίας Μαχάλα ξεσηκώθηκαν τον Απρίλη

κτρα.

Η ειρωνία ήταν πως η μαχητικότητα έφτασε ακόμη και στους φοροεισπράκτορες που προχώρησαν σε απεργία το φθινόπωρο του 2007, για πρώτη φορά μετά το 1919. Η απεργία κράτησε τρεις μήνες, στη διάρκεια των οποίων η συλλογή φόρων έπεσε κατά 90%. 55.000 φοροεισπράκτορες συντόνιζαν σε εθνικό επίπεδο τις κινήσεις τους και έστειλαν πάνω από 5.000 εκπροσώπους τους να καταλάβουν το κεντρικό Κάιρο μπροστά από το υπουργικό συμβούλιο, κρατώντας τύμπανα και τραγουδώντας όλη μέρα, εκνευρίζοντας τους υπουργούς. Το Γενάρη του 2008 ο αγώνας τους κέρδισε και οι μισθοί τους αυξήθηκαν κατά 325%.

Η Μαχάλα θα προχωρούσε στη δεύτερη απεργία της το Σεπτέμβριο του 2007 και μία ακόμη προγραμματίστηκε για τις 6 Απρίλη 2008. Απαιτούσαν αύξηση στον κατώτατο μισθό που παραμένει στα ίδια επίπεδα από το 1984. Η αστυνομία του Μουμπάρακ, όμως, δεν άφησε να γίνει η απεργία, καταλαμβάνοντας το εργοστάσιο και ολόκληρη την πόλη. Η καταστολή προκάλεσε μια μαζική διαδήλωση στην οποία συμμετείχαν εργάτες και φτωχοί της πόλης. Οι διαδηλωτές αντιστάθηκαν όταν δέχτηκαν την επίθεση της αστυνομίας με γκλόμπι, δακρυγόνα, αντλίες νερού, πλαστικές σφαίρες και πραγματικά πυρά. Τουλάχιστον τρεις άνθρωποι σκοτώθηκαν και εκατοντάδες τραυματίστηκαν. Η αστυνομία εισέβαλε στις γειτονιές και συνέλαβε εκατοντάδες πολίτες της Μαχάλα, ανάμεσα στους οποίους ήταν βασικοί οργανωτές της απεργίας.

Δύο μήνες μετά την εξέγερση της Μαχάλα, στις αρχές Ιούνη, στην πόλη ελ-Μηρούλους, μια κοινότητα ψαράδων στο βορρά του Δέλτα, έγιναν παρόμοια εκρηκτικά γεγονότα με τη Μαχάλα. Το πιο εντυπωσιακό είναι ότι όλοι όσοι ήταν εκεί

και συμμετείχαν στην εξέγερση μπορούσαν να δουν και να ακούσουν τα ίδια συνθήματα που φώναζαν οι Παλαιστίνιοι στα ανατολικά σύνορα στη διάρκεια της Ιντιφάντα, όπως "Θάουρα-θάουρα χατ-αλ-νασρ" - "Επανάσταση-επανάσταση μέχρι τη νίκη". Στο ελ-Μηρούλους συγκρούονταν με την αστυνομία, τα τανκς και το στρατό του Μουμπάρακ πετώντας πέτρες. Παντού γίνονται συνδέσεις μεταξύ του τι γίνεται στην Αίγυπτο και τι γίνεται στην Παλαιστίνη.

Μετά την απελευθέρωση των συλληφθέντων, το καθεστώς αποφάσισε να ασκήσει δίωξη σε 49 κατοίκους της Μαχάλα, στέλνοντάς τους σε έκτακτο δικαστήριο, θέλοντας να δημιουργήσει αποδιοπομπαίους τράγους για την εξέγερση.

Οι εργάτες της Αιγύπτου βρίσκονται στο μέσο μιας πολύ δυνατής μάχης, όμως δεν έχουν εργατικά συνδικάτα. Η κυβέρνηση το 1957 είχε δημιουργήσει τη Γενική Ομοσπονδία Συνδικάτων, που είναι παρόμοια με τις συνδικαλιστικές δομές που υπήρχαν στην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη με κυβερνητικούς γραφειοκράτες και διορισμένους αξιωματούχους. Αντί να αντιπροσωπεύονται οι εργάτες, η Ομοσπονδία είναι εργαλείο του καθεστώτος για να ελέγχει ή και για να κινητοποιεί την εργατική τάξη. Στις εκλογές γίνεται νοθεία. Υποψήφιοι της αντιπολίτευσης ή ανεξάρτητοι μηλοκάρονται. Όσοι κατεβαίνουν υποψήφιοι έχουν κάρτα μέλους του κόμματος του Μουμπάρακ ή είναι φίλοι της αστυνομίας. Επί Μουμπάρακ (αλλά και επί Σαντάτ) η Ομοσπονδία υπήρξε ζωτικής σημασίας εργαλείο για τη νοθεία στις κοινοβουλευτικές εκλογές, φορτώνοντας φτωχούς εργάτες του δημοσίου σε πούλιμαν για να ψηφίσουν το κόμμα του Μουμπάρακ. Όταν η κυβέρνηση χρειάστηκε να κάνει ένα σόου δημοσίων σχέσεων σε σχέση με τη στάση της έναντι του πολιέ-

μου στο Ιράκ, ήταν κυρίως η Ομοσπονδία που γέμισε τα ποδοσφαιρικά στάδια με "απλούς πολίτες", οι οποίοι ήταν απλώς φτωχοί εργάτες που πείστηκαν ή δωροδοκήθηκαν για να κρατάνε τα πορτρέτα του Μουμπάρακ για να "καταγγείλουν" τον πόλεμο. Με δύο λόγια, η Ομοσπονδία είναι ζήτημα ζωής και θανάτου για τον Μουμπάρακ, αφού είναι η δομή με της οποίας τη "μαζική κινητοποίηση" προχωράει το καθεστώς του Μουμπάρακ. Το καθεστώς ασχολείται περισσότερο με τις εκλογές στα συνδικάτα (παρότι δεν τις δείχνουν τα ΜΜΕ) παρά με τις εκλογές για το κοινοβούλιο, μιας και αν χάσουν τον έλεγχο της Ομοσπονδίας δεν θα έχουν τρόπο να ελέγξουν τις εκλογές για το κοινοβούλιο, ούτε και οποιαδήποτε δράση στους δρόμους και τα εργοστάσια.

Ωστόσο, σε λίγες περιπτώσεις, κάποιιο υποψήφιο ανεξάρτητο ή της αντιπολίτευσης τα καταφέρνουν στις εκλογές, σε επίπεδο Επιτροπής Εργοστασίου. Παραπάνω από εκεί είναι αδύνατο να εκλεγεί οποιοσδήποτε είναι έστω και λίγο ενάντια στο καθεστώς. Ιμόνη εξαίρεση στην ιστορία ο Μοχάμεντ Αμπτελ ελ-Σαλίμ, αριστερός αντιφρονούντας που ηγήθηκε του Συνδικάτου των Ορυχείων στη δεκαετία του 1990. Η ηγεσία της Ομοσπονδίας, σήμερα έχει επικεφαλής τον Χουσεΐν Μεγκαουέρ, ηγέτη της κοινοβουλευτικής ομάδας του Μουμπάρακ. Από τα 11 μέλη της ηγεσίας, οι 10 είναι μέλη του κόμματος του Μουμπάρακ. Ο 11ος είναι ο Αμπντέλ Ραχμάν Χείρ, μέλος του "αριστερού" κόμματος Ταγκαμού, ο οποίος είναι ηγέτης του συνδικάτου της Πολεμικής Βιομηχανίας και γνωστός για τις στενές του σχέσεις με τις δυνάμεις ασφαλείας.

Κατά τη διάρκεια του κύματος απεργιών από το Δεκέμβριο του 2006, οι φιλοκυβερνητικοί "συνδικαλιστές" κατήγγειλαν, συνωμότησαν και έκαναν το παν για να

σαμποτάρουν την απεργιακή δράση. Στο Καφρ ελ-Νταουάρ, οι κλωστοϋφαντουργοί “συνέλαβαν” τους αξιωματούχους του συνδικάτου για να τους αναγκάσουν να παραμείνουν στην κατάληψη, ενώ στη Μαχάλα οι εργάτες έστειλαν στο νοσοκομείο τον επικεφαλής του συνδικάτου όταν τους κάλεσε να σταματήσουν την απεργία και να πάνε σπίτια τους. Οι υποθέσεις ταξικής προδοσίας είναι πολυάριθμες, διαμορφώνοντας μια απείσιμη κληρονομιά από τότε που ιδρύθηκε η Ομοσπονδία.

Σε λίγες περιπτώσεις, εκεί που οι ακτιβιστές καταφέρνουν να μπουν στις Εργοστασιακές Επιτροπές, αντιμετωπίζουν αμέσως διώξεις και απολύονται με ψευτικές κατηγορίες. Οι λίγες περιπτώσεις όπου έχω δει μέλη των Επιτροπών να στηρίζουν την απεργιακή δράση ανήκουν σε μία από τις εξής δύο κατηγορίες:

1. Το εργοστάσιο πήγαινε για κλείσιμο και έτσι όλοι τους θα βρίσκονταν στο δρόμο, ακόμη και τα μέλη των Επιτροπών και έτσι αναγκάζονταν να πάρουν θέση υπέρ της απεργίας.

2. Σε μέρη όπου υπάρχει ισχυρή παράδοση εργατικής μαχητικότητας, συνήθως σε χώρους ιδιαίτερα ειδικευμένων εργατών, όπου η αστυνομία δεν μπορεί να νοθεύσει τις εκδηλώσεις ούτε να ακουμπήσει τους υποψήφιους, όπως σε κάποιες τσιμεντοβιομηχανίες. Εκεί θα δει κανείς μέλη των Επιτροπών που στηρίζουν και ηγούνται των απεργιών.

Όμως τα πράγματα θα αλλιάξουν. Μια καθολική απαίτηση όλων των απεργιών ήταν να φύγουν όλοι αυτοί οι κρατικοί αξιωματούχοι, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις εμφανίστηκε το σύνθημα: “θέλουμε ανεξάρτητα παράλληλα συνδικάτα”. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, θα ανοίξει το κουτί της Πανδώρας για το καθεστώς.

Παρόλο που ήταν οι χειρόνακτες εργάτες που ξεκίνησαν τη μάχη για ανεξάρτητα συνδικάτα το Γενάρη του 2007, μετά την πρώτη απεργία της Μαχάλα, σήμερα είναι οι εργάτες σε υπηρεσίες (οι οποίοι πωλήδες φορές είναι ακόμη πιο φτωχοί από τους χειρόνακτες) που βρίσκονται στην αιχμή της μάχης, με πρώτους τους Φοροεισπράκτορες οι οποίοι διέπλυσαν τους επίσημους “συνδικαλιστές” στη διάρκεια της απεργίας τους, εκλέγοντας μια ανεξάρτητη απεργιακή επιτροπή μακριά από την Ομοσπονδία.

Η απεργιακή επιτροπή, έχοντας ηγηθεί επιτυχώς και δημοκρατικά στην τρίμηνη απεργία και στη δεκαήμερη κατάληψη των δρόμων, ανακοίνωσε ότι δεν θα αυτοδιαλυθεί το Γενάρη και ότι θα συνέχιζε να λειτουργεί για να διασφαλίσει την ολοκληρωτική εφαρμογή της συμφωνίας που έγινε με το Υπουργείο Οικονομίας.

Η επιτροπή απαρτιζόταν από έναν αντιπρόσωπο κάθε επαρχίας, ενώ ορισμένες επαρχίες είχαν πάνω από μία έδρα,

όπως η Γκίζα, από όπου προέρχονταν πολλοί βασικοί ακτιβιστές και υπήρχε και μεγαλύτερη συμμετοχή στην απεργία. Η επιτροπή σε κάποιες στιγμές μεγάλωσε τόσο ώστε να έχει 33 αντιπροσώπους. Ωστόσο, τα βασικά μέλη που συνεδριάζαν τακτικά και αποτελούσαν επί της ουσίας τους ηγέτες της απεργίας ήταν 11, κυρίως από τη Γκίζα, την Ντακαχλίγια, την Καθιο-υμπίγια και άλλες επαρχίες του Δέλτα.

Η νίκη έδωσε θάρρος στην ηγεσία της απεργίας να ακολουθήσει μια γραμμή, που πριν κάποια χρόνια θα ήταν όνειρο ή παραίσθηση: να ανατρέψει τους επίσημους κρατικούς “συνδικαλιστές” και να ιδρύσει ανεξάρτητο συνδικάτο, έξω από την κάλυψη της Ομοσπονδίας. Με άλλα λόγια, να ιδρύσει το πρώτο ανεξάρτητο συνδικάτο στη χώρα μετά το 1957, ύστε-

Σε αυτή τη μάχη, οι εργάτες της Αιγύπτου ζητάνε και διεθνή αλληλεγγύη από τα αδέρφια τους στην Ελλάδα και αλλού

ρα από μισό αιώνα.

Αν αυτό το συνδικάτο οργανωθεί στη βάση και αντιπαρεταθεί στην Ομοσπονδία, αναμένεται να έχει μια ισχυρή αριστερή ηγεσία, η οποία θα έχει οικοδομήσει τη βάση υποστήριξης της όχι από τα λόγια αλλά από το ότι έδειξε εξαιρετική ικανότητα οργάνωσης στην απεργία, μαχητικό πνεύμα χωρίς συμβιβασμούς όταν έκανε διαπραγματεύσεις με τον Υπουργό και δύναμη στην κινητοποίηση των εργατών.

Κάτι τέτοιο θα είχε αλληλεπληθής επιπτώσεις στην αιγυπτιακή πολιτική σκηνή, που μόνο ανίδεοι μπορούν να αγνοήσουν. Η ίδρυση ανεξάρτητων εργατικών ομοσπονδιών βρέθηκε στην καρδιά της διαδικασίας μετασχηματισμού σε πρώην δικτατορίες όπως η Πολωνία, η Νότια Κορέα, η Νότια Αφρική και αλλού. Όταν οι εργάτες αρχίζουν να οργανώνονται συλλογικά σε μια δομή που μπορεί να εκφράσει την οργή τους, τις αγωνίες, την εκμετάλλευση και την καταπίεσή τους και να τις μετατρέψει σε απεργιακή δύναμη, τότε τίποτα δεν μπορεί να αντισταθεί στο εργατικό κίνημα. Είναι σαν το ξύπνημα ενός γίγαντα, μόνο που στην αιγυπτιακή περίπτωση ο γίγαντας έχει ήδη ξυπνήσει και παλεύει, χωρίς ακόμη να φοράει όλη την πανοπλία και ενώ ψάχνει για όπλα. Τα ελεύθερα συνδικάτα θα είναι ένα από αυτά τα όπλα (δεν είναι ωστόσο το μόνο όπλο ούτε και ο στόχος καθ'αυτούς).

Αν οι Φοροεισπράκτορες καταφέρουν να ιδρύσουν το ελεύθερο συνδικάτο τους θα εμφανιστούν ρωγμές στη δομή της Ομοσπονδίας. Ετσι θα πάρουν θάρρος και συνάδελφοί τους σε άλλους τομείς της δημόσιας διοίκησης για να ακολουθήσουν. Θα πάρουν επίσης θάρρος και πρακτική υποστήριξη οι εργάτες στις βιομηχανίες, που έχουν ανάλογους σχεδιασμούς σε άλλες περιοχές. Μια νέα ανεξάρτητη ομοσπονδία συνδικάτων μπορεί να προκύψει από ένα τέτοιο πάντρεμα, τουλάχιστον όσο προέρχεται από τα κάτω και όχι με “πτώση με αλεξίπτωτο” όπως προσπαθούν να κάνουν ορισμένοι ομορτοουνιστές.

Στην αρχή του καλοκαιριού, η Ανώτερη Επιτροπή της Απεργίας των Φοροεισπρακτόρων άρχισε να μαζεύει υπογραφές δημοσίων υπαλλήλων για ένα ανεξάρτητο συνδικάτο. Τα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά: 15.000 από τους 55.000 φοροεισπράκτορες έχουν ήδη υπογράψει, κυρίως από την Γκίζα και το Δέλτα του Νείλου. Τα πράγματα κινούνται λίγο πιο αργά στην Ανώ Αίγυπτο, την Αιξάνδρεια, το Σινά και τις πόλεις του Σουέζ. Όμως άρχισαν να επιταχύνονται. Και σε αυτές τις επαρχίες κάθε μέρα προκύπτουν νέες υπογραφές ή ζητάνε συνάντηση με την Απεργιακή Επιτροπή για να αποδεχθούν το σχέδιο.

Ηδη η κυβέρνηση βρίσκεται σε πανικό. Ο ίδιος ο Χουσεΐν Μεγκασούερ επικοινωνήσε με τον Καμάλ Αμπού Εϊτά, τον επικεφαλής της Απεργιακής Επιτροπής και του υποσχέθηκε να διωχθούν οι κρατικοί αξιωματούχοι, ενώ του πρόσφερε και θέση ως επικεφαλής του Συνδικάτου εργαζόμενων στις Τράπεζες και την Ασφάλιση, αν εγκαταλείψει το σχέδιο για ελεύθερο συνδικάτο. Ο Καμάλ αρνήθηκε θαρραλέα.

Οι ηγέτες της απεργίας είναι αισιόδοξοι ότι θα συγκεντρώσουν τουλάχιστον 30.000 υπογραφές υπέρ του ελεύθερου συνδικάτου. Με έναν τέτοιο αριθμό, θα μπορεί να οργανωθεί μια “γενική συνέλευση” που θα εκλέξει την ηγεσία του συνδικάτου.

Σε αυτή τη μάχη, οι εργάτες της Αιγύπτου ζητάνε και διεθνή αλληλεγγύη από τα αδέρφια τους στην Ελλάδα και αλλού. Η Ελλάδα έχει μάλιστα ένα ιδιαίτερη θέση στη “μνήμη της τάξης” στην Αίγυπτο. Οι έλληνες μετανάστες στην Αίγυπτο ξεκίνησαν τη μάχη για δημιουργία συνδικάτων στην αρχή του 20ου αιώνα και βοήθησαν να μεταφερθούν τακτικές και στρατηγική από το ευρωπαϊκό κίνημα στην Αίγυπτο. Έναν αιώνα αργότερα, οι εργάτες στην Ελλάδα μπορούν ακόμη να απλώσουν την αλληλεγγύη τους στους Αιγύπτιους συντρόφους τους. Οι φοροεισπράκτορες και οι εργάτες της Μαχάλα έχουν μεγάλη ανάγκη να δεχθούν ανακοινώσεις αλληλεγγύης από τα συνδικάτα της Ελλάδας που θα υποστηρίξουν τη μάχη για δημιουργία ανεξάρτητων συνδικάτων.

Βιβλιοκριτική

Κι όμως υπάρχει

Τάσος Κωστόπουλος

Η Απαγορευμένη Γλώσσα

Τιμή 25 ευρώ

405 σελίδες

Εκδόσεις Βιβλίγραμμα

«Περίπου ένας στους τρεις κατοίκους της ελληνικής Μακεδονίας είχε το 1912 ως μητρική του γλώσσα τα σλαβομακεδονικά. Το 1965, υπηρεσιακές εκθέσεις εκτιμούσαν σε 130-150.000 τους σλαβόφωνους κατοίκους τριών μονάχα νομών (Φλώρινας, Καστοριάς και Πέλλας). Στις αρχές του 21ου αιώνα, τα 'ντόπικα' εξακολουθούν να μιλούνται σε μεγάλο μέρος της βόρειας Ελλάδας».

Ένα δυνατό χαστούκι στις διακηρύξεις του Καραμανλή και της Μπακογιάννη περί «ανυπαρξίας μειονοτικού ζητήματος στη Μακεδονία» είναι το βιβλίο του Τάσου Κωστόπουλου «Η απαγορευμένη γλώσσα – Κρατική καταστολή των σλαβικών διαλέκτων στην ελληνική Μακεδονία», που επανεκδόθηκε πρόσφατα (πρώτη έκδοση το 2000). Σε 400 σελίδες γεμάτες αποκαλυπτικά στοιχεία, δημοσίευτα ντοκουμέντα και ιστορικά τεκμηριωμένα επιχειρήματα, ο Κωστόπουλος, χρησιμοποιώντας σαν κέντρο της μελέτης του το ζήτημα της σλαβομακεδονικής γλώσσας και της καταστολής της, καταρρίπτει όλους τους εθνικιστικούς μύθους του ελληνικού κράτους από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα.

Διαβάζοντας κανείς την Απαγορευμένη Γλώσσα καταλαβαίνει γιατί «η εξάλειψη της σλαβογλωσσίας θεωρήθηκε ευθύς εξαρχής – και παραμένει ως τις μέρες μας – ο μείζων 'εθνικός στόχος' στην περιοχή. Για την επίτευξή του στρατεύθηκε όλος ο κρατικός μηχανισμός – από την κορυφή της διοικητικής ιεραρχίας, μέχρι τον χωροφύλακα ή τον δάσκαλο».

Αυτό που διακρίνεται καθαρά είναι το γεγονός ότι για το ελληνικό κράτος το κριτήριο αντιμετώπισης της σλαβομακεδονικής γλώσσας και της μακεδονικής μειονότητας, ήταν πάντα και εξακολουθεί να είναι οι επιδιώξεις – διπλωματικές και πολεμικές – της ελληνικής άρχουσας

τάξης στο χώρο των Βαλκανίων. Σε μια μεγάλη έκταση αναδρομή, ο Κωστόπουλος χωρίζει τα κεφάλαια του βιβλίου ανάλογα με αυτές τις επιδιώξεις σε κάθε ιστορική περίοδο μετά τα τέλη του 19ου αιώνα.

Από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι τη δεκαετία του 1920, το ελληνικό κράτος επιχειρεί μια εκστρατεία εξάλειψης του «τρισεκατάρατου ξενικού ιδιώματος» - επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με τις παραστρατιωτικές συμμορίες των 'Μακεδονομάχων' και μετά την ελληνική κατάληψη της Μακεδονίας με τον ίδιο τον κρατικό μηχανισμό. Όπως περιγράφει ο δεσπότης Καστοριάς, μετά την ήττα της μακεδονικής επανάστασης του '1913 «επωφελήθηκα της οργής των Τούρκων, μπήκα μέσα στο [σλαβομακεδονικό] γυμνάσιο και σκόρπισα ό,τι βρήκα». Και συνεχίζει ένας 'βοηθός' του: «Μάσαμε όλα τα βιβλία, πήν ένα που ήτο ελληνικόν, στήσαμε δυο φωτιές εις την εκκλησία και τα κάψαμεν». Τα επόμενα χρόνια η τρομοκρατία έφτασε στο σημείο να αρπάζονται παιδιά από σλαβομακεδονικές οικογένειες (όπως σε μια επιδρομή στα Κουφάλια) και να στέλνονται «εις το Εθνικόν Οικοτροφείον των Αθηνών». Τέτοιες μεθοδεύσεις συνεχίστηκαν και κλιμακώθηκαν μετά τους Βαλκανικούς και τον Α' Παγκό-

σμιο Πόλεμο.

Έτσι, σύμφωνα με τον Κωστόπουλο, το ίδιο το ελληνικό κράτος, παρά τις σημερινές υποκρισίες, θεώρησε από την αρχή ταυτόσημη τη μακεδονική μειονότητα και τη σλαβομακεδονική γλώσσα. «Οι όροι του προβλήματος έχουν λοιπόν σαφώς διαγραφεί: μετά την ενσωμάτωση της γενετήριάς του στο ελληνικό κράτος, ο σλαβόφωνος Μακεδόνας επαναπροσδιορίζεται εθνοτικά στη βάση της γλωσσικής του διαφοροποίησης από τον κυρίαρχο, που δεν είναι πια ο μουσουλμάνος 'Τούρκος', αλλά ο ελληνόφωνος παθιασμένος ελληλαδίτης εκπρόσωπος των αρχών».

Το πόσο εξαρτημένη είναι η αντιμετώπιση της μειονότητας από τις εκάστοτε επιδιώξεις των συμφερόντων της ελληνικής άρχουσας τάξης, φαίνεται στην περίοδο «ήπιας» αφομοίωσης που ακολούθησε στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1920. Οι ανταγωνισμοί με την Βουλγαρία και τη Σερβία, αλληλά και η προσπάθεια να καταξιωθεί σαν το αγαπημένο παιδί των Μεγάλων Δυνάμεων στα Βαλκάνια, οδήγησαν το ελληνικό κράτος μέχρι του σημείου να αποφασίσει την ίδρυση μειονοτικών σχολείων και να εκδώσει αλφάβητάρι της «ανύπαρκτης» μακεδονικής γλώσσας το 1925 (το Abecedar), το οποίο σύμφωνα με τον διπλωματικό συντάκτη της εφημερίδας 'Ελεύθερο Βήμα' (το σημερινό ΒΗΜΑ) «πρόκειται περί έργου που συγκεντρώνει επιστημονική αρτιότητα». Φυσικά, η πολιτική «ήπιας» αφομοίωσης κράτησε όσο και οι συγκεκριμένες επιδιώξεις της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Τα ελάχιστα μειονοτικά σχολεία και το Abecedar καταργήθηκαν μόλις λίγους μήνες αργότερα. Σε αυτό βοήθησε και η οργανωμένη (και στηριζόμενη υπογεύως) από το κράτος φασιστική τρομοκρατία, αρχικά της οργάνωσης Ελληνική Μακεδονική Πυγμή και μετέπειτα της διαβόητης ΕΕΕ. Ακόμα και στις αρχές της δεκαετίας του 1930, όμως, ο Βενιζέλος δεν μπορούσε να κρύψει ότι «υπάρχει βέβαια και μειοψηφία εκ των σλαβοφώνων μη έχουσα

ελληνική συνείδηση».

Η δεκαετία του 1930 ξεκίνησε με μια ενορχηστρωμένη πολιτιστική επίθεση στη μειονότητα με αναγκαστική ελληνοποίηση όδων των σλαβικών ονομάτων και επιθέτων, ονόματα χωριών και πόλεων, άτυπες απαγορεύσεις για τη χρήση της γλώσσας της σε δημόσιους χώρους, τιμωρίες μαθητών της μειονότητας στο σχολείο, μετακίνηση των (ελάχιστων) σλαβομακεδόνων δημόσιων υπάλληλων σε περιοχές της νότιας Ελλάδας, κι όλα αυτά πάντα με τη στήριξη των φασιστικών οργανώσεων. Όμως, ταυτόχρονα, τη δεκαετία του '30 ένα μεγάλο κομμάτι της μειονότητας αρχίζει να στρέφεται προς το ΚΚΕ που αρχίζει να στήνει τις πρώτες κομματικές οργανώσεις σλαβομακεδόνων και να εκδίδει έντυπα στη γλώσσα τους. Ίσως ένα από τα πλέον ενδιαφέροντα κομμάτια του βιβλίου είναι οι πολλές αναφορές από τον Ριζοσπάστη εκείνης της περιόδου σχετικά με τη δράση του Κόμματος στην (ανύπαρκτη, σύμφωνα ακόμα και με την Παπαρήγα και τον Αθαβάνο σήμερα) μειονότητα. Αυτές οι οργανώσεις θα αποτελέσουν τη βάση για την Αντίσταση στη δυτική Μακεδονία στη διάρκεια της ναζιστικής κατοχής.

Την «άτυπη» τρομοκρατία των αρχών του '30, ουστηματοποίησε η δικτατορία του Μεταξά. Μετά το 1936, τους σλαβομακεδόνες που το ήθελαν να μιλήσουν τη γλώσσα τους ακόμα και μέσα στο σπίτι τους, τους περίμεναν συλλήψεις, πρόστιμα, απολύσεις, φυλακίσεις, βασανιστήρια, ρετινόλαδο «για να βγουν τα βουληγαρικά δηλητήρια από τα σωθικά τους», εξορίες σε Ξερονήσια του Αιγαίου.

Η μοναδική φορά που «*η γλώσσα της μειονότητας ήταν πραγματικά ελεύθερη*» ήταν η περίοδος της Αντίστασης. Με πρωτοβουλία των σλαβομακεδονικών οργανώσεων στα πλαίσια του ΕΑΜ ξεκινά στις απειθευθερωμένες από τους ναζι περιοχές της Μακεδονίας η λειτουργία μειονοτικών σχολείων. Σύμφωνα με μια από τις πολλές μαρτυρίες «*άρχισαν να μιλήνε ελεύθερα τη γλώσσα τους στις συνειδήσεις τους, να τραγουδάνε τα τραγούδια τους, να καθλιεργούν τα ήθη και τα έθιμά τους*». Η ήττα της Αντίστασης και του Δημοκρατικού Στρατού στο τέλος της δεκαετίας του '40, σήμανε το τέλος αυτής της σύντομης άνοιξης. Στα πλαίσια μιας πραγματικής εθνοκάθαρσης από τη μεριά του ελληνικού κράτους με τη στρατιωτική και πολιτική στήριξη των Αμερικάνων, δεκάδες χιλιάδες σλαβομακεδόνες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα. «*Η Ελλάδα*», διαπιστώνει πανηγυρικά ο εμπειρογνώμονας του υπ. Εξωτερικών, Ευάγγελος Κωφός, «*απαηλλάχθηκε έτσι από ξενοσυνειδητη μειονότητα, που απειλούσε ενεργά την εθνική ασφάλεια*». Παρόλα αυτά, η απογραφή του 1951, αλλιά και επί-

σημα στοικεία το 1965, ανεβάζουν τον αριθμό των ομιλούντων την 'σλαβική διάλεκτο' στη Μακεδονία από 40-150.000!

Το τελευταίο τμήμα του βιβλίου αναφέρεται στην περίοδο της Μεταπολίτευσης και στην εθνικιστική εκστρατεία για «το όνομα της Μακεδονίας» τη δεκαετία του 1990. Μολονότι έχει σαν κέντρο τις διεργασίες μέσα στους κόλπους της ίδιας της μειονότητας και τη συνεχιζόμενη καταστολή κάτω από το πρόσχημα της «ανυπαρξίας» της, περιέχει πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία για την επίσημη ή ανεπίσημη πολιτική του ελληνικού κράτους, των πολιτικών κομμάτων καθώς και για την αντίσταση στο εθνικιστικό παραλήρημα (ιδίως εις αριστερών αγωνιστών, όπως των 5 της ΟΣΕ για τη συγγραφή του βιβλίου «Το Μακεδονικό, η κρίση στα Βαλκάνια και η εργατική τάξη»). Ίσως, ένα από τα μειονεκτικότερα αυτής της κατά τα άλλα πολύ καλής δουλειάς του Κωστόπουλου, είναι ότι ενώ αφιερώνει πολλές σελίδες για να δείξει ότι τα κόμματα της κοινοβουλευτικής αριστεράς ελάχιστα διαφοροποιήθηκαν από τις επίσημες πολιτικές εκείνης της περιόδου, δίνει πολύ λίγο χώρο για να περιγράψει την διεθνιστική δράση της επαναστατικής αριστεράς μέσα στο 'ελληνικό' εργατικό κίνημα, μια δράση που έπαιξε τόσο καταλυτικό ρόλο στο να σπάσει το κλίμα του εθνικισμού την περίοδο του Μητσοτάκη.

Το βιβλίο του Κωστόπουλου κεντρώνει στο ζήτημα της «απαγορευμένης γλώσσας». Όμως, μέσα από αυτή την αναδρομή ξετυλίγεται η πραγματική ιστορία της μακεδονικής μειονότητας. Διαβάστε το για να πλουτίσετε τα επιχειρήματά σας ενάντια στις ψευτιές, τη χυδαία υποκρισία και τους εκβιασμούς που επιστρατεύει και σήμερα το ελληνικό κράτος για να «δικαιολογήσει» την ιμπεριαλιστική πολιτική του στα Βαλκάνια.

Κώστας Πίττας

Πώς οι εργάτες γίνονται επαναστάτες

Νάννι Μπαλεστρίνι

Τα θέλουμε όλα

Τιμή 15,60 ευρώ

229 σελίδες

Εκδόσεις Στοχαστής

Το μυθιστόρημα του Νάννι Μπαλεστρίνι περιγράφει με γλαφυρό τρόπο την περίοδο του Καυτού Φθινοπώρου του '69 στην Ιταλία και το ρόλο που έπαιξε η νέα εργατική τάξη σε εκείνο το κίνημα. Το βιβλίο

περιγράφει μέσα από τη ζωή ενός εργάτη από το Νότο, το ρόλο που έπαιξε η νέα εργατική τάξη στο μεγάλο κίνημα των καταλήψεων των εργοστασίων και κυρίως στην κατάληψη στο εργοστάσιο της Φιάτ στο Τορίνο.

Το μυθιστόρημα αγγίζει τα όρια της μαρτυρίας. Ο ίδιος ο συγγραφέας ήταν ένας από τους πρωταγωνιστές εκείνης της περιόδου, ενταγμένος στην Οργάνωση «Εργατική Εξουσία» και αργότερα έγινε ηγετικό στέλεχος της Αυτονομίας.

Τη δεκαετία του '60 στην Ιταλία με το οικονομικό θαύμα εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες από το Νότο πήγαν στο βιομηχανικό Βορρά και μπήκαν μαζικά στα εργοστάσια. Δεν είχαν ούτε επαγγελματική κατάρτιση ούτε κάποια συγκεκριμένη ιδεολογία. Ήταν δύσπιστοι απέναντι στο συνδικάτο αλλιά με μεγάλη διάθεση για αγώνα. Αυτό το κομμάτι έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο σε εκείνη την έκρηξη, κόντρα στο φρένο που έβαζε η συνδικαλιστική ηγεσία και το ΚΚ Ιταλίας.

Ο ήρωας του μυθιστορήματος είναι ένας από αυτούς που μετανάστευσαν στο βορρά σπρωγμένοι από την ανεργία και τη φτώχεια. Βρέθηκε αρχικά στο Μιλάνο και μετά στο Τορίνο με μοναδική του επιθυμία να ζήσει καλύτερα, να αγοράσει αυτοκίνητο, σπίτι, πηλυτήριο. Βρέθηκε σε ένα περιβάλλον όπου το χρήμα κυκλοφορούσε αλλιά για να το αποκτήσεις έπρεπε να δουλεύεις σα σκυλί. Εκεί άρχισε να συνειδητοποιεί πώς δουλεύει το σύστημα και πως ο μόνος τρόπος να ζήσει καλύτερα είναι μέσα από την οργάνωση των αγώνων με στόχο την ανατροπή του.

Οι περιγραφές για τις συνθήκες δουλειάς στη Φιάτ όπου θεωριόταν μεγάλο «προνόμιο» να δουλεύει κανείς, ανατριχιάζουν. Οι προσλήψεις γίνονται ύστερα

από αυστηρές ιατρικές εξετάσεις. Ο καθένας έμπαινε στην γραμμή παραγωγής. Ο κάθε ανειδίκευτος εργάτης έπρεπε να γίνει ο κρίκος της αλυσίδας, να βιδώνει μπουλόνια «με κινήσεις πιο γρήγορες από τους χτύπους της καρδιάς».

Αυτός ο κόσμος που δεν είχε καμία σχέση με την πολιτική άρχισε να συνειδητοποιεί τι σημαίνει εκμετάλλευση. «Εβλεπα τους φοιτητές, μπροστά στα κάγκελα του εργοστασίου που μοίραζαν προκηρύξεις. Μου φαινόταν παράξενη αυτή η ιστορία. Μα πώς είναι δυνατόν; Σκεφτόμουν. Αυτοί οι τύποι έχουν τόσο ελεύθερο χρόνο που μπορούν να κάνουν ότι θέλουν. Κι έρχονται εδώ μπροστά στο εργοστάσιο, που είναι το πιο σιχαμερό πράγμα στον κόσμο».

Οι οργανώσεις της επαναστατικής αριστεράς της εποχής, ήταν κυρίως φοιτητικές που παρά τα προβλήματά τους είχαν καθαρό ότι έπρεπε να συνδεθούν με αυτό το κομμάτι της εργατικής τάξης και έτσι κατάφεραν να μεγαλώσουν. Σε αντίθεση με το ΚΚ Ιταλίας που υποτιμούσε αυτόν τον κόσμο, καλώντας να μην είναι βιαστικός και να περιμένει τις επίσημες διαπραγματεύσεις της συνδικαλιστικής ηγεσίας με τα αφεντικά. Οργάνωναν συσκέψεις σε καφενεία που καλούσαν τους εργαζόμενους της Φιάτ που έπαιρναν τις προκηρύξεις τους. Η σύνδεση των φοιτητών με τους εργαζόμενους δεν άργησε να ρθεί. Η εμπειρία της οργάνωσης μαζί με τη διάθεση της νέας εργατικής τάξης να παλέψει για αυξήσεις σε όλες τις βαθμίδες και κατάργηση της ιεραρχίας μέσα στο εργοστάσιο, μετατράπηκαν σε μία απεργία και κατάληψη που κράτησε για 5 εβδομάδες. Ισως το πιο δυνατό σημείο του βιβλίου είναι η εργατική συνέλιευση μέσα στο κατειλημμένο εργοστάσιο και οι τοποθετήσεις των εργαζομένων που πρότειναν συνέχιση βάζοντας στο στόχαστρο όχι μόνο τον Ανιέλι αλλά το κράτος και τον καπιταλισμό.

Ο ήρωας του βιβλίου είναι ένας από αυτούς που οργάνωσαν την πρώτη απεργία στο εργοστάσιο της Φιάτ. Σε όλο το βιβλίο περιγράφει με πολύ απλό και γνήσιο τρόπο πώς και γιατί αποφάσισε να μπει σε αυτό το κίνημα και να το καθορίσει.

«...Ότι και να θες, αν θες ν' αγοράσεις ένα αυτοκίνητο ή ένα ρούχο, θα πρέπει να δουλέψεις περισσότερο, θα πρέπει να κάνεις υπερωρίες. Δε μπορείς να πεις ένα καφέ, να πας σινεμά. Σ' ένα σύστημα, σ' έναν κόσμο που δεν έχει άλλο σκοπό από το να σε σπρώχνει στη δουλειά και να παράγει εμπορεύματα. Ο,τι κι αν επιθυμείς μέσα σ' αυτό το σύστημα, πρέπει πάντα να πληρώνεις. Και πάνω απ' όλα αυτά πρέπει να πληρώνεις με την ίδια σου τη ζωή. Το είχα καταλάβει αυτό. Γι' αυτό και ο μοναδικός τρόπος για να τ' αποκτήσω όλα για να ικανοποιήσω τις ανάγκες και τις

επιθυμίες μου δίχως να καταστρέψω τον εαυτό μου, ήταν να καταστρέψω αυτό το σύστημα των αφεντικών έτσι όπως λειτουργεί. Και πάνω απ' όλα να το καταστρέψω εδώ στη Φιάτ, σ' αυτό το τεράστιο εργοστάσιο, με όλους αυτούς τους εργάτες. Γιατί αυτό είναι το αδύνατο σημείο του κεφαλαίου. Γιατί όταν σταματήσει η Φιάτ, όλοι αυτοί θα μπουν υποχρεωτικά σε κρίση, όλα θα τιναχτούν στον αέρα».

Το «Τα θέλουμε όλα» περιγράφει με πολύ απλό και άμεσο τρόπο πώς οι εργάτες γίνονται επαναστάτες, πώς μέσα σε συνθήκες ριζοσπαστικοποίησης μέσα στους οργανωμένους εργατικούς χώρους μία σπίθα μπορεί κυριολεκτικά να γίνει πυρκαγιά.

Κατερίνα Θωίδου

Πώς έγινε η "Βαλκανοποίηση" των Βαλκανίων

Μπάρμπαρα Τζέλαβιτς

**Ιστορία των Βαλκανίων
18ος, 19ος, 20ος αιώνας**

α' τόμος

Τιμή: 62 ευρώ

625 σελίδες

β' τόμος

Τιμή: 40,76 ευρώ

707 σελίδες

Εκδόσεις ΠΟΛΥΤΡΟΠΟ

Λευτέρη Σ. Σταυριανού

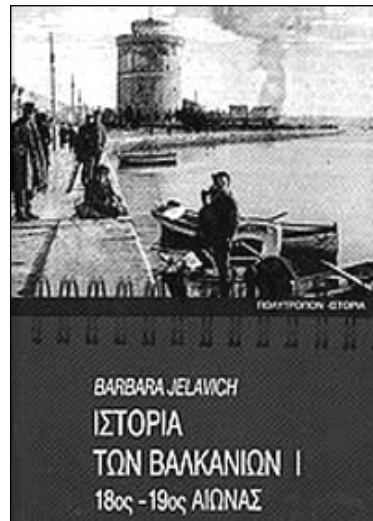
**Βαλκάνια,
από το 1453 και μετά**

Τιμή: 62 ευρώ

1746 σελίδες

Εκδόσεις BANIA

Δύο νέες εκδόσεις επιχειρούν μια συνοπτική αλλά και συνοδική προσέγγιση των ιστορικών εξελίξεων στα Βαλκάνια μακριά από τους μύθους των εθνικιστών ιστορικών. Πρόκειται για το δίτομο βιβλίο «Ιστορία των Βαλκανίων 18ος, 19ος (α τόμος) και 20ος αιώνας(β τόμος)» της Μπάρμπαρα Τζέλαβιτς, που εκδόθηκε στα ελληνικά το 2006 από το ΠΟΛΥΤΡΟΠΟ και καλύπτει τις εξελίξεις μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Το άλλο βιβλίο, που κυκλοφόρησε το 1957 και εκδόθηκε στα ελληνικά το 2007, είναι του Λευτέρη Σ. Σταυριανού,

«Βαλκάνια, από το 1453 και μετά», από τις εκδόσεις BANIA και κλείνει στην περίοδο των αρχών της δεκαετίας του 1950.

Οι συγγραφείς αναλύουν και μας δίνουν ανάγλυφα την πορεία της δημιουργίας των νέων κρατών στα Βαλκάνια πάνω στα ερείπια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Εξετάζουν πώς οι νέες χώρες, κύρια η Ελλάδα, η Σερβία και η Βουλγαρία συγκρούστηκαν ήττα για τον έλεγχο της Μακεδονίας αλλά και για μια ηγεμονική θέση στην περιοχή στο πλευρό των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Προσεγγίζουν τα Βαλκάνια ως μέρος της παγκόσμιας οικονομίας όπου οι ανταγωνισμοί των Μεγάλων Δυνάμεων έβαλαν την σφραγίδα τους στις ζωές των εκατομμυρίων κατοίκων (κύρια αγροτών) που ζούσαν κάτω από την κυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και από το 1699 των Αψβούργων με την ανακοπή της επέκτασης της στην Δύση.

Το ηγεγόμενο «Ανατολικό Ζήτημα», δηλαδή το μέλλον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας άνοιξε με τις Μεγάλες Δυνάμεις, χωρίς κοινό σχέδιο ήτσης. Η Ρωσία της Μ. Αικατερίνης πρόβαλε το Ελληνικό Σχέδιο στα τέλη του 18ου αι. που θα αναβίωνε μια «Ελληνική Αυτοκρατορία» στα όρια της Βυζαντινής και κάτω από την ηγεμονία του Τσάρου. Αντίστροφα, η Αυστροουγγαρία ήταν υπέρ του στάτους κβο και κατά της διάλυσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, την ώρα που Ρουμάνοι, Κροάτες, Σλοβένοι και Αλβανοί βρίσκονταν υπό την κυριαρχία της. Το κουβάρι των ανταγωνισμών και των ισορροπιών για την ήτση του Ανατολικού Ζητήματος θα κάνει πιο πολύπλοκο, η εμφάνιση της Ιταλίας και της Γερμανίας στον 19ο αι.

Πάνω σε αυτό το τρομακτικό πεδίο ανταγωνισμών με συνεχόμενους πολέμους (Ναπολεόντειοι, Κριμαϊκός, Ρωσοτουρκικός 1876) και με κορύφωση

τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι λαοί των Βαλκανίων οδηγούνται στις εθνικές επαναστάσεις. Οι Σέρβοι το 1804 και το 1815, όπου κερδίζουν αυτονομία, και οι Έλληνες το 1821 που πετυχαίνουν ανεξαρτησία, με εγγυήτριες δυνάμεις την Αγγλία, τη Γαλλία και τη Ρωσία. Οι Ρουμάνοι αποκτούν αυτονομία το 1858, με την ήττα των Ρώσων στην Κριμαία. Οι Βούλγαροι πήραν το δικό τους κράτος, με τη Συνθήκη του Αγ. Στεφάνου το 1878 (Μεγάλη Βουλγαρία με πρόσβαση στο Αιγαίο, στη Μακεδονία και στη Θράκη) και τελικά στη Συνθήκη του Βερολίνου η Βουλγαρία βρέθηκε διαιρεμένη σε τρεις περιοχές. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Σλοβενία και η Κροατία παρέμειναν στον έλεγχο των Αψβούργων και το Μαυροβούνιο στον έλεγχο των Οθωμανών. Η Αλβανία γίνεται ανεξάρτητη μετά τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η Τζέλαβιτς δίνει την εξήγησή της για αυτή την μακρόχρονη διαδικασία. Οι Έλληνες είχαν κερδίσει «βάσεις» μέσα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, προνόμια εκκλησιαστικά και εμπορικά που δεν διέθεταν άλλοι λαοί. Αντίθετα, οι Βούλγαροι ήταν γεωγραφικά δίπλα στην πρωτεύουσα Κωνσταντινούπολη και οι Αλβανοί, με μεγάλο κομμάτι να λειτουργεί άρρηκτα δεμένο με τους Οθωμανικούς θεσμούς.

Οι συγγραφείς υπογραμμίζουν, ότι η δημιουργία των βαλκανικών εθνικισμών είχε τα δικά της χαρακτηριστικά. Η Τζέλαβιτς αναφέρει: «*ενώ η κοινή γλώσσα θεωρούνταν ο καθοριστικός παράγοντας με τον οποίο οι λαοί θα έπρεπε να σχηματίζουν κράτη, η ιστορία τους λαμβάνονταν ως κυριότερος παράγοντας για την απόφαση σχετικά με την επικράτεια που θα καταλάμβαναν... Από τη στιγμή που τα ιστορικά σύνορα αποτέλεσαν δικαιολογία για εθνικές αξιώσεις, οι έντονες διαμάχες ήταν αναπόφευκτες.*» Ενώ ο Σταυριανός τονίζει, ότι η αναζήτηση «ένδοξου παρελθόντος» ήταν συστατικό στοιχείο της γέννησης των νεαρών εθνικών κρατών στα Βαλκάνια μετά από τέσσερις αιώνες οθωμανικής κυριαρχίας. Σέρβοι και Βούλγαροι είχαν να ανατρέξουν σε προηγούμενες ένδοξες περιόδους, όπως οι μεσαιωνικές τους αυτοκρατορίες, οι Έλληνες στην Αρχαία Ελλάδα και το Βυζάντιο, οι Αλβανοί στους Ιλλυριούς, οι Ρουμάνοι στους Ρωμαίους.

Ο ανταγωνισμός για το μίρασμα της Μακεδονίας έφερε τα Βαλκανικά κράτη σε πλήρη σύγκρουση. Όπως ήλθει ο Σταυριανός ήταν μια περιοχή εθνοθηγικά ανάμεικτη, με αγρότες που κύρια αυτοπροσδιορίζονταν ως Μακεδόνες. Η Συνθήκη του Βερολίνου 1878 άφησε ανικανοποίητα τα νέα βαλκανικά κράτη με την Μακεδονία να έχει μετατραπεί σε μήλον της έριδος ανάμεσα σε Ελλάδα, Σερβία και Βουλγαρία.

«Οι Μακεδόνες υπόκειντο σε μια αδιαμ-

φισβήτητα διαδικασία ελληνοποίησης» αναφέρει ο Σταυριανός με τα ελληνικά σχολεία που ίδρυσε το Πατριαρχείο ενώ οι Βούλγαροι με την Εξαρχία αμφισβητούν αποφασιστικά την πρωτοκαθεδρία των ελλήνων. Οι Σέρβοι επικεντρώνουν με τα σχολεία τους στην περιοχή του Κοσόβου. Αργότερα, θα συγκροτηθούν «εθνικές εταιρίες» που συστηματοποιούν αυτές τις εξορμήσεις. Οι Μακεδόνες μέσω της Εσωτερικής Μακεδονικής Επανάστατικής Οργάνωσης εξεγείρονται το 1903, καταστέλλονται άγρια αλλά το Μακεδονικό Ζήτημα αναγνωρίζεται και από τις Μεγάλες Δυνάμεις.

Στην περίοδο 1878-1914, οι ανταγωνισμοί των Μεγάλων Δυνάμεων και η διεύθυνσή τους στα Βαλκάνια, έφεραν σιδηροδρόμους, τράπεζες, νέες εταιρείες και στρατιωτικούς εξοπλισμούς στο προσκήνιο. (Θυμίζει την σημερινή περίοδο της διπλωματίας των αγώνων...). Αυταρχικές, μοναρχικές κυβερνήσεις και αργότερα συνταγματικές μοναρχίες προωθούσαν τα συμφέροντα των ντόπιων αρχουσών τάξεων και εγγυούνταν τα δάνεια των μεγάλων αφεντικών. Η αύξηση της διεύθυνσης της Γερμανίας και της Ιταλίας οδήγησε στη σύγκρουσή τους με τη Βρετανία και τη Γαλλία.

Η πορεία προς τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είχε σαν σκάλοπάτι την έκρηξη των ανταγωνισμών στα Βαλκάνια. Όταν η Αυστροουγγαρία προσάρτησε τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη το 1908, άνοιξε ξανά η προοπτική αλληλλαγής των συνόρων με το διαμελισμό αυτή τη φορά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι Νεότουρκοι εξεγείρονται στη Θεσ/νίκη το 1908 ενώ οι Αλβανοί ανησυχούν μήπως απορροφηθούν από την Ιταλία, τη Σερβία ή την Ελλάδα.

Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος και η Μικρασιατική Εκστρατεία του Βενιζέλου χάραξαν με αίμα τα σύνορα των βαλ-

κανικών κρατών. Η αδυναμία επαναστατικής λύσης από τα κάτω οδήγησε σε μακελειό, προσφυγιά, μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών. (Διάβασε σχετικό άρθρο Π.Γκαργκάνο στο Σοσιαλισμό από τα κάτω Νο1). Η Μακεδονία διαμελίζεται με τη μερίδα του λέοντος να δίνεται στην Ελλάδα και στη Σερβία ενώ η Αλβανία ξεπροβάλλει σαν ανεξάρτητο κράτος το 1918. Η Τζέλαβιτς αναφέρει την κούρσα ανάμεσα στον ελληνικό και το βουλγαρικό στρατό για το ποιος θα μπει πρώτος στην πολεμική Θεσσαλονίκη, «το μεγάλο έπαθλο». Αυτοί οι πόλεμοι δεν είχαν να κάνουν με την «απελευθέρωση αλιψρωτων αδελφών». Γι αυτό οι σύμμαχοι του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου βρέθηκαν να σφάζονται στο Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο με την Βουλγαρία να είναι η ηττημένη. Οι βαλκανικές κυβερνήσεις μπήκαν στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και επιδιώκοντας την υλοποίηση των μεγαλιόδεατικών σχεδίων τους. Πρόσφεραν τους στρατούς τους στις μεγάλες δυνάμεις ελπίζοντας να πάρουν μέρος στην μοιρασιά στο τραπέζι των μεταπολεμικών συμφωνιών των Μεγάλων Δυνάμεων. Αδιαφορούσαν για τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων.

Ο Βενιζέλος ήταν από τους πιο αδίστακτους. Σε έγγραφό του στο βασιλιά το 1915, ανέφερε: «*δε θα δίσταζα να προτείνω τη θυσία της Καβάλας, ακόμη και με μοναδικό σκοπό να σώσουμε τους οθωμανούς Έλληνες (της Μικράς Ασίας) και να βάλουμε τα θεμέλια μιας Μεγάλης Ελλάδας*» (Σταυριανός σελ.1086). Το 1919 υπογράφει μυστική συμφωνία με τον Ιταλό Τίτονι για την προσαρτηση της Νότιας Αλβανίας με αντάλλαγμα την περιοχή του Αυλώνα στην Ιταλία (σελ.1321). Και το 1919 στέλνει στρατό να πολεμήσει την επαναστατική Ρωσία. Το 1920, με τη Συνθήκη των Σεβρών, κερδίζει τον έλεγχο της Σμύρνης στην Μ.Ασία, μιας περιοχής με 10 εκατομμύρια πληθυσμό στον οποίο τα 2 εκατομμύρια Έλληνες ήταν τόσο διάσπαρτοι ώστε δεν ήταν πουθενά πλειοψηφία. Όταν οι Μεγάλες Δυνάμεις είχαν στην κατοχή τους την Κων/πολη, η εξέγερση του Μουσταφά Κεμάλ με την καθοριστική συμμετοχή της αντίστασης των αγροτικών μαζών, απώθει τον ελληνικό στρατό, που είχε φτάσει ως τον ποταμό Σαγγάριο, επιδιώκοντας τη διάλυση του τουρκικού κράτους.

Η δημιουργία ενός νέου κράτους, του «Βασιλείου των Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων», που το 1928 μετονομάστηκε σε Γιουγκοσλαβία ήταν άλλο ένα αποτέλεσμα των συμβιβασμών των αρχουσών τάξεων πάνω στο «ρεαλιστικό» στάτους κβο του βαλκανικού μακελειού, χωρίς να τους απασχολεί καθόλου η τύχη μειονοτήτων, όπως των Αλβανών και των Μακεδόνων. Η δε Ρουμανία επεκτάθηκε εδαφικά ενσωματώνοντας μειονότητες στο 17%

του πληθυσμού της.

Η συμφωνία της Γιάλτας ανάμεσα στους νικητές του Β' Παγκόσμιου Πολέμου μοίρασε τις σφαίρες επιρροής στα Βαλκάνια. Η Αντίσταση στην Ελλάδα έπρεπε να δώσει τον έλεγχο της χώρας στην Αγγλία, ενώ οι άλλες βαλκανικές χώρες βρέθηκαν στην επιρροή του Στάλιν. Η Γιουγκοσλαβία του Τίτο μετατράπηκε σε ομόσπονδο κράτος και αναγνώρισε την ύπαρξη 6 κρατών: Σερβία, Κροατία, Μαυροβούνιο, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Σλοβενία και Μακεδονία, ενώ το Κόσοβο και η Βοϊβοβοντία κέρδισαν, μετέπειτα, δικαιώματα αυτονομίας. Η Τζέλαβιτς τονίζει τη μαζική συμμετοχή των Μακεδόνων στους Παρτιζάνους του Τίτο και στην ελληνική αντίσταση με την ισχυρή παρουσία του ΣΝΟΦ που ανήκε στις δυνάμεις του ΕΛΑΣ σαν ένα παράγοντα που οδήγησε στην δημιουργία της Δημοκρατίας της Μακεδονίας μέσα στην ομόσπονδη Γιουγκοσλαβία.

Η Ελλάδα πήρε τα Δωδεκάνησα, εντάχθηκε στο ΝΑΤΟ. Όπως αναφέρει η Τζέλαβιτς δεν παραιτήθηκε από την διεκδίκηση της Νότιας Αθβανίας («Βόρεια Ήπειρο» κατά τους εθνικιστές) φτάνοντας να συμμετέχει σε συγκρότηση ένοπλων ομάδων με καθοδήγηση της CIA για την ανατροπή του Χότζα και την επαναφορά του βασιλιά Ζόγου!

Η επαναχώρηση των συνόρων μετά την κατάρρευση της επιρροής της Ρωσίας το 1989 και της διευρύνσης του ΝΑΤΟ στα Βαλκάνια δεν υπολείπεται σε κυνισμό από τις περιγραφές των συγγραφέων για προηγούμενες περιόδους. Η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας με την επέμβαση του ΝΑΤΟ και της ΕΕ χάραξε νέα σύνορα και άνοιξε ξανά την όρεξη για αρπαγές και επιρροή από τα ντόπια καπιταλιστικά κράτη. Οι σφαγές και οι πόλεμοι, η ανεξαρτητοποίηση της Κροατίας, της Σλοβενίας, η ίδρυση προτεκτοράτων όπως της Βοσνίας και του Κοσόβου με τον πιο ξεδιάντροπο αποικιακό τρόπο είναι οι συνέπειες της νέας ανατροπής της ισορροπίας στην περιοχή.

Η ανάλυση των δύο συγγραφέων είναι επίκαιρη στις μέρες μας. Η στρατηγική των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ φέρνει ξανά τους πολέμους από τον Καύκασο μέχρι τα Βαλκάνια. Τα ανοικτά ζητήματα των μειονοτήτων, των νέων προτεκτοράτων, όπως του Κοσόβου και της Βοσνίας και η σύγκρουση Ελλάδας-Δημοκρατίας της Μακεδονίας «για το όνομα», επιβεβαιώνουν ότι τα Βαλκάνια δεν έχουν πάψει να είναι η πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης, που οδήγησε σε αιματηρούς πολέμους και μαζικές σφαγές για την χάραξη των συνόρων. Γι αυτό η Τζέλαβιτς και ο Σταυριανός είναι επίκαιροι και πολύτιμοι στις μέρες μας.

Πέτρος Κωνσταντίνου

Μια ζωή στην επανάσταση

Βίκτορ Σερζ

Αναμνήσεις ενός επαναστάτη

Τιμή: 35 ευρώ
659 σελίδες
Εκδόσεις SCRIPTA

Μετά τη βιογραφία του Τρότσκι και την «υπόθεση Τουλιάνεφ» εκδόθηκε φέτος στα ελληνικά και η αυτοβιογραφία του Βίκτορ Σερζ, «Αναμνήσεις ενός επαναστάτη». Στις γλίσφυρες, γεμάτες με ονόματα, λεπτομέρειες και γεγονότα, σελίδες του ο συγγραφέας περιγράφει τη ζωή του μέσα στην ταραγμένη περίοδο πολέμων και επαναστάσεων από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Από τη νίκη της Ρωσικής Επανάστασης τον Οκτώβρη 1917, την υπεράνθρωπη προσπάθεια για την υπεράσπιση της απέναντι στους ευρωπαϊκούς ιμπεριαλιστικούς στρατούς έως το 1921 μέχρι την πάλη της αντιπολίτευσης του Τρότσκι ενάντια στη γραφειοκρατία και το σταλινισμό μέσα κι έξω απ' τη Ρωσία ο Σερζ ήταν παρών στις μεγάλες στιγμές του κινήματος πάντα με την πλειυρά της επανάστασης.

Ο Σερζ γεννήθηκε στις Βρυξέλλες το 1890, παιδί μορφωμένων αλλά φτωχών Ρώσων εμικρέδων με ενεργή δράση ενάντια στο τσαρικό καθεστώς. Από έφηβος κερδήθηκε στις αντιεξουσιαστικές ιδέες που πρόβραλαν μια ριζοσπαστική διάξοδο ενάντια στη φιλήσυχη ρεφορμιστική ηγεσία του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος του Βελγίου. Ο Σερζ περιγράφει την ομάδα όπου συμμετείχε με ειλικρίνεια:

«..Η εκλογική πολιτική με εξόργιζε περισσότερο απ' όλα... είχαμε επιθυμώσει ένα σοσιαλισμό φθονερό και αγνό και είχαμε αρκεστεί σ' έναν εριστικό σοσιαλισμό» (σελ. 31). Στα 19 του ο Σερζ βρέθηκε στο Παρίσι και συνδέθηκε, χωρίς όμως ποτέ να ταυτιστεί, με τους ατομικιστές αναρχικούς, των οποίων οι ομάδες γρήγορα πέρασαν στον ιληγεκαλισμό, τη θεωρητικοποίηση δηλαδή της μη νομιμότητας, η οποία, με τα λόγια του ίδιου του συγγραφέα, «μεταμόρφωνε τους ιδεαλιστές της συντροφικής ζωής σε πραγματιστές σκοτεινών παράνομων επαγγελματών» (σελ. 47). Εξαιτίας μιας αστυνομικής σκευωρίας ο Σερζ βρέθηκε στη φυλακή για 5 χρόνια. Μετά από την αποφυλάκιση του έφυγε για τη Βαρκελώνη, ήδη όμως είχε αρχίσει να στρέφει τις ελπίδες του προς τη Ρωσία όπου η εργατική τάξη, είχε μόλις κατακτήσει την εξουσία.

Ο Σερζ δεν αμφέβαλλε ούτε στιγμή για το ότι η Επανάσταση του Οκτωβρίου ήταν η εναλλακτική λύση απέναντι στο σφαγείο του Α Παγκοσμίου Πολέμου. Το Γενάρη του 1919, μετά από περιπέτειες κατάφερε να φτάσει στη Ρωσία και αμέσως ρίχτηκε στο μέτωπο για την υπεράσπιση της. Ήταν η περίοδος που οι Λευκοί στρατοί από 14 ιμπεριαλιστικές χώρες είχαν εκστρατεύσει ενάντια στο νεαρό εργατικό κράτος που έδινε μια ηρωική μάχη επιβίωσης με ελάχιστη μέσα και βασιζόταν μόνο στην αυτοουσία των εργατών και των φτωχών αγροτών. Ο Σερζ δεν άργησε να αποφασίσει: «..θα ήμουν μαζί με τους μπολσεβίκους, αλλιώς εκούσια, χωρίς να παραιτούμαι από τις σκέψεις μου, ούτε από την κριτική μου στάση» (σελ. 122). Έτσι λίγο αργότερα προχώρησε στο μπολσεβίκικο κόμμα. Ο συγγραφέας περιγράφει τον εμφύλιο πόλεμο σαν ένα τιτάνιο αγώνα από πραγματικούς, ζωντανούς ανθρώπους, όχι χωρίς λάθη και παραλείψεις, ενώ ταυτόχρονα καταγγέλλει τις υπερβολές και τις αυθαιρέσεις που πιστεύει ότι γίνονταν από την Τσεκά, την υπηρεσία ενάντια στα σαμποτάζ και την αντεπανάσταση. Περιγράφει το πώς κληίστηκε από την καταστολή της εξέγερσης της Κροστάνδης το 1921, όμως τελικά συντάχθηκε με τη θέση του Τρότσκι γιατί «παρά τα λάθη του και τις καταχρήσεις του το μπολσεβίκικο κόμμα είναι αυτή τη στιγμή η μεγάλη οργανωμένη και ευφυής δύναμη και σίγουρα σ' αυτήν πρέπει να έχουμε εμπιστοσύνη» (σελ. 195). Οι μπολσεβίκοι βέβαια δεν πίστευαν στο «σοσιαλισμό σε μια χώρα», αλλιώς εξαρτούσαν τη σωτηρία της ίδιας της επαναστατικής Ρωσίας από την εξάπλωση της επανάστασης στο εξωτερικό. Οι ευκαιρίες αυτές υπήρξαν: από τη Γερμανία μέχρι την Ουγγαρία και την Ιταλική «κόκκινη διετία» ο καπιταλισμός τραντάχθηκε συθέμελα, στο τέλος όμως κατάφερε να επιβιώσει. Ο

Σερζ ήταν κι ο ίδιος διεθνοιστής και πίστευε πραγματικά στην ανάγκη και τη δυνατότητα εξέλιξης της επανάστασης στο εξωτερικό γι αυτό και από το 1921 μέχρι το 1925 δραστηριοποιείται στην Κεντρική Ευρώπη για λογαριασμό της Κομμουνιστικής Διεθνούς.

Όταν επιστρέφει στη Ρωσία, τέλη του 1925, η κατάσταση έχει αλλιάξει ριζικά. Μετά το θάνατο του Λένιν, η γραφειοκρατία με επικεφαλής το Στάλιν έχει πάρει τα νιά. Ο Τρότσκι και η αριστερή αντιπολίτευση έδωσαν για χρόνια έναν άριστο αγώνα ενάντια στη γραφειοκρατία και τον πολιτικό της εκφραστή, το Στάλιν και υπέρ της εργατικής δημοκρατίας και του διεθνισμού. Ο Σερζ συντάχθηκε με την Αντιπολίτευση και έδωσε μια απεγνωσμένη μάχη, η οποία κατέληξε στη διαγραφή του το 1928, έναν χρόνο μετά τη διαγραφή και την εκδίωξη του ίδιου του Τρότσκι. Μέχρι τότε ανέπτυξε μια αδιάκοπη δραστηριότητα: Από τις κομματικές συνεδριάσεις όπου οι εγκάθετοι του Στάλιν διέκοπταν αυτόν και κάθε αντιπολιτευόμενο, μέχρι τις μισοπαράνομες συζητήσεις με εργάτες, προσπαθεί να απευθυνθεί σε μια τάξη η οποία όμως έχει πια εξαντληθεί από τους

πολέμους και τις κακουχίες. Από το 1933 ο Σερζ εξορίστηκε στα Ουράλια μαζί με την οικογένειά του και απελευθερώθηκε μόνο μετά από μια επίμονη διεθνή καμπάνια το 1936, οπότε και απελάθηκε από την ΕΣΣΔ και επέστρεψε στις Βρυξέλλες. Ο Σερζ προσπάθησε να ενημερώσει το κίνημα στην Ευρώπη για την κατάσταση στη σταλινική Ρωσία και να πει την αλήθεια για τις αποτρόπαιες δίκες της Μόσχας. Ταυτόχρονα, ένας νέος γύρος επαναστάσεων ξεσπούσε. Όμως πλέον τα κομμουνιστικά κόμματα έχουν γραφειοκρατικοποιηθεί πλήρως. Ο Σερζ τάχθηκε ενεργητικά στο πλευρό της Ισπανικής Επανάστασης. Τότε επέρχεται και η ρήξη στις σχέσεις του με τον Τρότσκι, καθώς ο Σερζ επιμένει να στηρίζει το ΡΟUM παρότι μπήκε στην αστική κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου.

Ακόμα και μετά από αυτή την περίοδο όμως, ο Σερζ αρνείται επίμονα την ιδέα ότι ο Στάλιν ήταν ο συνεχιστής του Λένιν: «...Είναι αυτονόητο ότι ένας πατροκτόνος παραμένει ο βιολογικός συνεχιστής του πατέρα του. Είναι πάντως προφανές ότι δεν συνεχίζει κανείς ένα κίνημα σφαγιαζοτάς το, μια επανάσταση εργαζομένων

μέσα από την πιο σκληρή εκμετάλλευση των εργαζομένων και δεν συνεχίζει το έργο του Τρότσκι βάζοντας να τον δολοφονήσουν και καταστρέφοντας τα βιβλία του...» (σελ. 612).

Το βιβλίο ολοκληρώθηκε το 1943 και ο Σερζ πέθανε τέσσερα χρόνια αργότερα. Θα ήταν δύσκολο να μην κάνουμε μια σύγκριση με τον πρόσφατο θάνατο του Σοϊζενίτσιν. Ενώ και ο τελευταίος, όπως ο Σερζ, υπήρξε ένας μεγάλος ηθοποιός που κατήγγειλε τον ολοκληρωτισμό στη σταλινική Ρωσία, η Δύση τον αγάπησε εκτιμώντας το ρωσικό εθνικισμό του και τη στροφή του στο μυστικισμό και την Ορθοδοξία. Ο Σερζ αντίθετα, παρά το πλούσιο ηθοποιό του ταλέντο, έμεινε για δεκαετίες στο σκοτάδι, επειδή παρέμεινε ως το τέλος της ζωής του, παρά τις όποιες λανθασμένες εκτιμήσεις του, ένας μαχητής της επαναστατικής προοπτικής που ακόμα και μέσα στις φλόγες του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου επέμενε για τη δυνατότητα κοινωνικής οργάνωσης σε νέες βάσεις «με κοινωνική δικαιοσύνη, με σεβασμό στο ανθρώπινο υποκειμενο, με ελευθερία».

Μπάμπης Κουρουνδής

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ
www.sek-ist.gr
3 Σεπτέμβριος 2008 - Νο 851 - Τεύχος 2

ΙΣΤΙΟΡΙΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ Ο δρόμος προς τη νίκη
Οι αγώνες χρειάζονται οργάνωση από τα κάτω

ΟΛΟΙ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Συλλαλητήριο - ξεσηκωμός μέχρι να τους διώξουμε

ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ:
ΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΑΠΕΡΓΙΑ Νοσοκομειακών Γιατρών 15-19 Σεπτέμβρη
Πανελλαδικό απεργιακό Συλλαλητήριο στην Αθήνα 18/9

ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΟ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ
Σάββατο 20 Σεπτέμβρη
ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ
Εξω το ΝΑΤΟ από τα Βαλκάνια και τον Καύκασο

Καθε Τετάρτη γεμάτη δράση, αντίσταση πολιτική
Συνδρομές
10 φύλλα 20 ευρώ,
20 φύλλα 40 ευρώ,
50 φύλλα 100 ευρώ
συνδρομή ενίσχυσης
για ένα χρόνο 130 ευρώ
ergatiki@otenet.gr

Εργατική Αλληλεγγύη

www.sek-ist.gr Τηλ. 210 5241001 fax: 210 5227177